

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

VASILE POP

AMERICANA ÎNDRĂGOSTITĂ

ROMAN MODERN

202850

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mori 1901-1932

E. O.

VASILE POP III

AMERICANA

INDRĂGOSTITĂ

ROMAN

EDIȚIA II-a

BUCUREȘTI
Edit. Librărici SOCEC & Co., Societ. Anonimă
1924

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 1665 1924

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Romanul acesta, scris în mare parte pe când mă aflam în Statele-Unite, a fost brodat cu elemente luate din viața românilor de acolo. Pe atunci poetul Edwin Markham, — căruia am fost prezintat de amicul meu Leon Feraru, — m'a îndemnat să descriu Viața românilor din Statele Unite, în contactul lor cu americanii.

Marele poet E. Markham o fi spus-o poate în glumă; eu am luat-o în serios. Acuma văzând succesul scrierei de față, găsesc că e și drept și logic să dedic această lucrare celui mai mare semănător de frumuseți ce a avut America. Simt o deosebită mândrie să fac aceasta, având numai regretul că nu sunt la înălțimea așteptărilor poetului american.

V. P.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

AMERICANA INDRĂGOSTITĂ

— ROMAN —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Toate drepturile rezervate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA I

Oprită la vitrina enormă a «Restaurantului popular», tânăra se uita la cele câteva feluri, expuse artistic, menite să impresioneze plăcut pe trecători.

Palidă şi cam trasă la obraz, femeia nu arăta să aibă mai mult de 23 ani, şi cu toate că hainele îi erau cam purtate, se vedea că avea obiceiul de a se îmbrăca bine şi mai ales curat.

Statura îi era ceva mai mare de mijlocie: sub pălăria-i simplă, părul blond tăiat scurt cădea în bucle ondulate, iar în obrazul drăgălaş luceau ochii albaştri, cari, deşi uşor cercuiţi de oboseală, erau mari vioi, şi denotau o deşteptăciune deosebită. Gura roşie, cu buze pline, avea linii armonioase. Trecătorii se uitau la femee, o măsurau din ochi şi treceau înainte. Unii intrau anume în restaurant ca să aibă putinţa de a o vedea şi din faţă prin vitrină.

Tânăra se sprijini de zid, oftă şi când ridică ochii, văzu un tânăr ca de 25 ani, înalt, brun, oprit alături. Tânărul se emoţionă de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mrr1901-1932

îndată ce încrucişă ochii cu ea. Femeia îi surâse şi el răspunse cu un zâmbet timid, apoi vru să intre în vorbă, dar se sfii: el mai surâse odată către necunoscută şi intră în restaurant. Tânărul se aşează la o masă aproape de fereastră, ca să o mai poată vedea. Femeia îndreptă ochii, prin geam, spre el, şi tânărul făcu un gest de invitare arătând locul gol de la masa lui. Tânăra tresări, şi cu o licărire de speranţă în ochi, făcu o mişcare repede, apoi se potoli şi cu paşi măsuraţi intră în restaurant.

Bărbatul îi surâse încurcat, timid, pe când ea, căutând să arate un aer mai puţin trist, întrebă dacă i se dă voie să ia loc la masă.

— «Poftim, poftim», zise întrebatul repede. «Poftim şezi; e loc pentru toată lumea aci.»

Fata se aşeză căutând prin ţinuta ei discretă să nu fie supărătoare; dar tânărul învingându-şi sfiicinea o întrebă în limba engleză:

— «Nu cum-va ne-am mai văzut noi undeva, domnişoară?...»

— «Nu cred», răspunse blonda, «dar, ca să simplificăm lucrurile, e mai bine să ne prezintăm: eu mă numesc Elena; Elena Strand... D-ta, poate nu ţii să-ţi ştiu numele adevărat, d-ta să zicem că te numeşti Alexandru, Alexandru George.»

Tânărul replică pe un ton sincer şi comunicativ:

— «Ba, eu nu mă numesc nici Alexandru,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

nici George. Eu sunt Dan Constantin. Unii, la fabrică, îmi spun: Constantinescu...»

— «Îmi pare bine de cunoștință,» zise Elena întinzându-i mâna cu o mișcare simplă, neafectată. «Îmi pare bine... Mai ales că văd că nu-ți ascunzi numele... Asta dovedește că ești un om cu gânduri curate.»

— «Ce gânduri curate?» întrebă tânărul. «Eu nu am nici un fel de gânduri... Eu sunt drept... drept ca prostul... La mine, ce-i în gușă,'i și în căpușă! Eu sunt român. Nu sunt nici prefăcut și încă nu's american... Eu spui verde tot ce am pe cuget.»

— «Asta e frumos,» îl întrerupse Elena, «e frumos dar nu prea e practic. Mai ales aci. Aci trebue să pari cu totul altceva decât ceea ce ești. Aci, dacă ești un om cinstit, trebue să-ți dai aere de pungaș, ca să nu te rădă lumea, sau dacă ești pungaș trebue să faci pe cinstitul.»

Dan îi prezintă politicos lista de bucate zicând:

— «Se poate, dar pentru mine e prea multă bătae de cap. Eu decât să mă prefac, mai bine spui adevărul. E mai economic.»

Elena, rămasă cu hârtia în mână, spuse cu sinceritate:

— «D-ta trebue să fii o fire dreaptă, un om de ispravă.»

— «Nu totdeauna...» răspunse Dan râzând ușor, și fiindcă fata care servea la masă se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcm1901-1932

apropiase și îl întreba ceva, el se adresă Elenei:

— «Nu te superi dacă te rog să primești să mâncăm aceleași feluri? Alege d-ta domnișoară, și dumneaiei execută.»

— «Primesc, cu plăcere și nu mă supăr, ci mă bucură propunerea d-tale. Alege d-ta». Și îi dădu menu-ul.

Dan luă lista, și explică:

— «Apoi uite de ce: Dacă dă mâncarea la un loc, dă mai mult, și este ceva mai eftin.» Și cu degetul arată pe listă felurile dorite, apoi adăogă: «și cafea. D-ta,» urmă el, «nu bei bere? că aci se dă bere la masă.»

Tânăra clătină din cap:

— «Nu, mulțumesc. Eu nu beau alcool la masă.»

Fata de serviciu plecă, după ce bătu cu prietenie pe Dan pe umăr.

— «Hă», zise Dan râzând, «să le vezi pe Germane bând; e ceva de speriat. Uite, alea de colo, dela masa cea mare să le vezi, cum ies de aci pe două cărări. Te strâmbi de râs! Eu când sunt necăjit, viu aci, sau mă duc într'un local — știu eu mai multe — unde vin femei și beau singure. Și râd, râd, de-mi vine leșin. Ce sunt bărbații caraghioși când sunt beți, dar pe femei să le vezi! Știi, râzi! știi— scuză-mă, — te ții de burtă, zău!»

Elena surâse și goli cu sete apa din pahar.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rul aflat pe masă, apoi zise fără să accentueze prea mult:

— «Văd că te protejează fata de aci. Îţi e prietenă?»

Dan răspunse cu un ton liniştit:

— «Cum e cu toată lumea... Se poate să fie cu mine mai prietenoasă fiindcă eu sunt totdeauna politicos. Nu fac pe zoritul sau pe supăratul... Că pierd.»

Elena dădu din cap, surâzând:

— «Credeam că e altceva... Căci văd este drăguţă, frumoasă, e şi grăsulie.»

Tânărul replică râzând:

— «Cum naiba să nu fie grasă, când n'o costă mâncarea parale, Domnişoară?... Dar mai drăguţă decât ea, cu mult, eşti d-ta.»

— «Ai observat?» surâse femeia; dar ca şi când i-ar fi părut rău că a scăpat o ironie, ea adăogă repede: «Ai observat, că... ea te-a bătut cu multă prietenie pe umăr?»

Dan răspunse cu aceeaşi exuberanţă:

— «Poate să mă bată şi pe cap şi poate să-mi spargă şi capul, bătând în el, că cu tot nu sunt pentru ea... Eu am alte planuri. Eu vreau să iau o fiinţă deşteaptă... O femeie care a cunoscut ce e greul vieţei, şi a suferit, şi ştie ce e suferinţa şi ştie ce e sărăcia... Poftim serveşte-te d-ta, domnişoară întâi, ş'apoi am să mă servesc eu.»

Elena, mulţumi din cap, alese bucăţile cele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mai bune şi îşi puse în farfurie o porţie ca de om flămând.

Dan îşi zise în gând:

— «Bree dar ia, nu se încurcă. Asta mă scoate la covrigi!»

Insă văzu cu uimire că tânăra îi dă farfuria cu mâncare lui, zicând:

— «Să mă ierţi dacă poate nu am nimerit bucăţile cari îţi plac.»

Dan mulţumi cam încurcat regretând cele ce gândise:

— «Apoi... mi-ai pus prea mult... Adică ai pus cele mai multe bucăţi.»

Fata cercă să schimbe vorba:

— «Văd că deşi eşti străin, vorbeşti bine englezeşte. Eşti de mult în America?»

— «Ău ştiu bine,» zise Dan, «fiindcă am lucrat numai între englezi, în Boston. Acolo se vorbeşte englezeasca cea mai curată. Acu lucrez tot între americani la una din fabricele de locomotive ale lui Godwin, Regele locomotivelor. Ai auzit de el?»

— «Da. Are o fată frumoasă: Cecilia, o cunosc.»

— «Cum?» exclamă el: «cunoşti pe fata lui Godwin.»

— «Am urmat la acelaş pension, dar e probabil că m'a uitat: e de mult... de când părinţii mei erau... bogaţi...»

— «Are cele mai mari ateliere din lume,» reluă tânărul, «e cel mai teribil tip de muncă...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-192

Pe când Dan vorbea îmbucând bucăți mari, Elena îl privea, stăpânindu-și pofta; și fără a părea că'i dă vre-o atenție, observă toate mișcările tânărului. Fața ei, până aci palidă, începu să capete culori, și acrul ei obosit se schimbă: ochii începură să fie mai lucitori și cu înțelul și ținuta ei păru a se face mai semeață. Fata păstră în vorbă și în mișcări aceeași rezervă discretă. Ea întrebă surâzând:

— «De ce ții d-ta ca soția d-tale, de care vorbea-i adineaori, să fie o femeie care să fi suferit? O ființă deșteaptă, e mai ușor de găsit decât una care a suferit...»

— «Da, de unde?!» exclamă Dan. «Una deșteaptă e mai greu de găsit decât una care a suferit. Am spus că vreau o femee care să știe ce e suferința, și sărăcia, ca să pot pune temelia unei averi.»

Și cum vecina lui îl privea, tânărul reluă cu un aer simplu:

— «Uite: eu câștig potrivit și am chiar perspectiva să fiu avansat dar deși sunt singur, nu mă aleg cu nimic.»

— «Și dacă ai fi cu cineva? Unde ar fi bogăția? In loc să zici **vai de mine**, ai zice **vai de noi**.»

— «Nu,» răspunse Dan, cu un gest ca de un om chibzuit: «o femeie cu judecată, te ține de scurt, știe să oranduiască totul în casă; știe să te îndemne la economie. Și de unde aci, la restaurant, nu mi s'ajunge un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromania.ro/mem1901-1932

dolar pe zi, acasă, o gospodină bună, potrivește pentru doi inși mâncare pe 3 zile cu doi dolari. Pe urmă poți face grădinărie acasă, și dacă ea este cât de puțin econoamă, bogăția vine dela sine...“

Elena surâse, privindu-l drept în ochi:

— «Dar pentru asta și d-ta trebue să fii om de ispravă, trebue să nu joci cărți, să nu cheltuiești cu prietenii, să nu rămâi noaptea în oraș... Să te supui unei regule, unei discipline casnice...»

Dan replică voios:

— «Cum să nu ? Ași face-o cu plăcere, în ziua în care aș găsi o femeie deșteaptă.., Și chiar dacă ar fi mai cultă și mai deșteaptă decât mine, nu m'ar speria.»

— «Dar ce, domnule: o femeie mai cultă este o sperietoare pentru bărbați ?..» întrebă Elena surâzând.

— «Vezi bine! Dar ce crezi ? Puțin canon este să lucrezi toată ziua condus, și apoi să vii seara acasă, sub altă conducere ? Dela stăpânul din oraș mai poți pleca, dela cel de acasă greu... Insă eu ași primi...»

Fata întrebă cu un râs forțat:

— «Să fi la încă un stăpân ?»

— «Da, dacă stăpânul ăsta m'ar îndruma spre bine...»

Elena, înviorată acuma de tot, cu obrajii trandafirii și cu o expresie vioaie, drăgălașă în ochi, îl privea surâzând.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Tânărul se uită la ceasornicul din perete și zise pripit:

— «Oho, dar repede mai trece vremea cu d-ta! Trebue să plec la lucru... Și aș fi dorit să ne împrietenim, căci poate că din cunoștința asta ar fi eșit un bine pentru amândoi...»

Fata de serviciu îi dădu cecul, el puse două piese de câte cinci cenți în mijlocul mesei și se sculă făcând politicos semn Elenei, să treacă înainte.

După ce plăti la casă costul consumației, el se opri în stradă zicând tovarășei sale:

— «Uite d-șoară, văd că d-ta, deși ai înfățișarea unei femei care a stat bine pari a sta... rău.»

Și cum fata nu răspunse, el continuă:

— «Să scuzi că sunt așa de sincer-grosolan... Dar ași dori să mai vorbim, Nu vrei să vii la ora 6 și 30 tot aci ? Poate ne înțelegem, și în acest caz aș dori să-ți propun să fii... nevasta mea.»

Elena îi privi uluită apoi exclamă:

— «Glumești! abia ne-am văzut, nici nu mă cunoști și... Dar poate înțelegi altceva prin accasta... Și eu nu am meritat să fii cu mine grosolan.»

Dan du-se mâna la inimă cu un gest de sinceritate:

— «Nu nu! d-șoară. Nu sunt grosolan. Gândul meu este mult mai demn și mai practic, decât crezi. Vino diseară la 6,30 să luăm

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeultransilvania.ro/mdrr1901-1932

masa împreună și o să vorbim. Dar propunerea mea este asta. Gândește-te la ea: eu, deși n'am gândit de multe la ea, acuma o să mă gândesc numai la dumneata.»

* * *

La ora indicată Dan intră în restaurant și se așeză la aceeași masă, așteptând cu o oarecare nerăbdare să vină Elena.

După câteva momente, chelneriția îl bătu pe umeri și îi spuse:

— «Uite-o; prietena d-tale este colo în fund unde este aprinsă lumina și te așteaptă.»

Dan găsi pe Elena la o masă retrasă: părea acum mult mai drăgălașe. In lumina produsă de electricitate, era rumenă, de părea că se boisc.

Și cum își'scosese pălăria simplă, părul ei tăiat scurt, apărea mai frumos: de un blond roșcat, cu reflexe aurii. Acest roșu părea mărit de panglica verzuie care îi cercuia capul, cuprinzând o bucă pe frunte, și îi lipea ondulatele plete, mai strâns de tâmple.

Fruntea abia apărea peste sprînceana dreaptă, și genele lungi de un colorit negru, peste ochii mari albaștri, de un albastru-închis, dădeau privirei sale un accent de melancolie dureroasă. Acest aer de melancolie era mărit mai ales de proporțiile pe care albastrul închis o lua în ochii ei. Pupilele negre, cât și corneea, era întreagă înnecate în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

albastru, iar albul delicat al globilor cât și punctele, de un roz dulce, dela colțurile interioare ale ochilor, contribuiau la mărirea farmecului pe care privirea ei melancolică, o revărsa în inima oricui o privea.

Obrazul îi era de un oval mai mult rotund, din causă că bărbia, forma, cu liniile ce porneau dinspre urechi peste mărginile obrazului, o singură rotunjire armonioasă și dulce. Linia aceasta era ușor întreruptă de bărbia ei mică. Obrajii erau aproape plini, de un roșu trandafiriu, pe când năsucul delicat și micuț, însă minunat proporțional, părea mai mult creat așa delicat pentru a scoate în relief admirabilele linii pline ale buzelor. Buzele, erau roșii, pline, cărnoase, însă de o tăietură și de contururi de o gingășie ideală.

Privit în total chipul fetei, cu ochii albaștri mari, melancolici, cu liniile de o delicatețâ diafană, părea a fi acoperit, ca de o cască aurie, înfășurată cu o panglică verde. Efectul acestei panglici asupra ochilor, guriței și obrazului, era covârșitor: scotea în relief, ficce linie, înfrumusețând-o.

Fata văzându-se scrutată, linie cu linie, de către tânărul din fața ei, se rumeni. Ea simți roșața ivindu-i-se pe obraz. Cu un gest simplu scoase o batistă albă, se frecă de câteva ori pe pielița și zise surâzând:

— «Trebue să fiu stacojie, uite mă șterg, ca să nu crezi că sunt vopsită

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

«Acum arăt mai rumenă decât aşi vroi. La prânz eram palidă.»

— «Înţeleg... nu mâncasc-şi încă», zise Dan: apoi ca să o dreagă adăogă repede. «Şi eu sunt slăbit, când nu iau dimineaţa ceva în gură.»

— «O, eu, eu, mâncasem», zise Elena, cu un surâs blajin. Şi cum el o privea cu un aer ulmit, ca urmă: «mâncasem *încă de alaltăieri*.»

Dan pricepu şi zise repede:

— «Aşa? Nu mă miră de ce erai palidă şi abătută... Dar acuma, uite, toate au să se schimbe, dacă vrei d-ta, bineînţeles.»

— «Da da. Eu vreau,» zise Elena. «Dar nu aşa cum crezi d-ta.»

«D-ta ai nevoie, după cum am înţeles — nu de o nevastă, ci de o gospodină. Pentru a lua o fiinţă de nevastă, trebue să o iubeşti, şi apoi, trebue să ştii cine este. D-ta nici nu mă iubeşti şi nici eu...»

«Eu uite, îmi place să vorbesc drept, acolo unde se poate. Eu, eu nu te iubesc.»

Dan, strâmbă din buze, şi zise mai rar.

— «Cam ai dreptate, dar o tovărăşie bună putem face...»

Elena explică serios:

— «O tovărăşie fără... căsătorie, da.»

— «Cum; fără căsătorie?» întrebă Dan.

«Adică d-ta nu ai de când să te căsătoreşti de fel...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Să vezi,» răspunse Elena, cam cu îndoială... «O căsătorie. cu... preot, este un lucru care se oferă foarte rar. O căsătorie «liberă» îţi oferă toţi. Dacă aşi fi admis aşa ceva, nu eram azi muritoare de foame. Dar firea mea şi creşterea pe care am avut-o, nu mă lasă să primesc situaţii de astea. Eu am fost institutoare.»

Dan, fu gata să se scoale, atât îl impresionă titlul Elenei. El zise cu o nuanţă mai respectuoasă decât până aci:

— «Ceea ce am propus eu d-şoară, este foarte onorabil. Şi am făcut propunerea, gândindu-mă că până să vie «prietenia», d-ta poţi avea împotriva mea o garanţie...»

Cu glasul şovăit fata zise:

— «Da, se poate; dar nu vreau eu. Eu aşi vroi întâi să văd ce fel de om eşti d-ta, şi apoi să vezi şi d-ta apucăturile mele. Eu am fost institutoare, dar aci, am fost silită să fac lucruri pe cari nu le-aşi fi făcut în altă parte a lumei. De aceia aşi vroi întâi să stăm trei patru luni, ca nişte prietini, şi apoi... Dacă ţi-o conveni....»

Dan zise cu vioiciune:

— «Imi convine de pe acuma.»

— «Ştiu: asta o crezi acuma,» reluă Elena «dar eu nu vreau să te leg. D-ta înţelegi.»

— «Înţeleg d-şoară, că d-ta eşti o fiinţă deosebită; că, în loc să vrei să pui îndată stăpânire pe mine, cauţi să-mi dai timp să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mă gândesc. Dar cu m'am gândit de mai de mult la pasul ăsta. Şi azi după ce te-am văzut că suferi, mi-am spus, că, după apucături, după vorbe, după delicateţa de care ai dat până acum dovadă — eşti fiinţa care mi-ar conveni mai bine. Acuma văd că ai şi un grad de cultură superior mie. (Eu am terminat gimnaziul dar nu am prea citit de atunci încoace). Şi sunt sigur că o să fii şi d-ta mulţumită şi eu.»

* * *

Fata de serviciu sosi şi întrebă pe Dan în şoaptă:

— «Desigur sora d-tale...»

— «Nu, mai mult», răspunse Dan tot în şoaptă.

— «Mai mult? Amoreaza d-tale?»

— «Nu... Nevasta mea. Viitoarea mea nevastă.»

Fata înclină din cap zicând, ceva mai tare:

— «Dar ştii că este drăgălaşă?! Norocosule!»

— «Dacă îţi place aşa mult,» zise Dan «atunci dă-i porţiile mai bune».

Chelneriţa râse bătându-i pe umăr, şi plecă.

* * *

— «Desigur» observă Elena, a vorbit de mine».

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

— «Da, zicea că eşti drăgălaşă. Şi nu are gust destul de bun.»

Elena uşor atinsă, surâse cam în silă, pe când Dan urmă:

— «Nu are gust bun; că d-ta nu eşti drăgălaşă, d-ta eşti frumoasă de-a binelea.»

— «Îţi mulţumesc de politeţă», replică institutoarea. «Dar să vorbim de lucruri practice.»

— «De căsătoria noastră.»

— «Nu, nu,» zise Elena, «să vorbim de gospodăria, ce ai de gând să întemeezi.»

— «Să întemeăm... vrei să spui.»

— «Fie şi aşa,» rosti tânăra, şi urmă:

«Ca atare să vedem ce ai de gând. Uite eu, am suferit mult. Acuma aşi avea nevoie, dacă aşi admite idea d-tale, să-ţi spun tot trecutul meu... Şi asta nu pot...»

Dan întrebă cu o uşoara uimire:

— «Ce este aşa de greu?»

— «Greu nu este,» — replică fata, — «dar eu abia te-am văzut.»

«Şi deşi, e drept, că ai fost gentil, şi eşti, dar crezi că pentru că ai cheltuit un dolar cu mine, trebue numai decât să-ţi destăinuesc toate tainele mele?»

— «O, nu», replică Dan încurcat,— «nici nu cer, nici nu aşi avea dreptul să cer aşa ceva.»

— «Nici eu nu ţi-aşi cere d-tale», urmă Elena, «numai dacă ar fi să ne căsătorim, ar trebui să-ţi spun totul.. Dar acum, în mo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista22.ro/mdrr1901-1932

mentele astea, în starea de suflet în care mă aflu, nu pot.

«Mai târziu, când ne vom împrieteni îndeajuns, voi putea cu multă uşurinţă. De aceea trebue, dacă vrei să ajungem unde ai spus, trebue să admiţi cele ce spun eu: întâi să fiu o gospodină, apoi poate să ne împrietenim, şi ne putem, dacă vrei, ne putem căsători... dacă nu-ţi schimbi gândul. Dar ştii... domnule, eu vorbesc precis. Gospodina este şi rămâne gospodină! Prietena o să fie o prietenă, şi numai ca... măritată, pot să-ţi fiu mai... mult...»

Dan surâse, cam încurcat, dar, bucuros că lucrurile se îndreptau în direcţia planurilor lui, el zise repede:

— «Desigur, d-şoară are să fie după cum vrei. Şi ca să vezi că este serios ceeace vorbesc, propun să mergem să vezi casa mea şi să începem a pune la cale... gospodăria.»

—«Merg,» replică Elena, «dar să ţii minte: eu am pierdut postul meu din învăţământ, din pricină că am scos ochii unui inspector care a vrut să... să-şi ia drepturi fără voia mea.»

Dan îşi suprimă cuvintele de mirare ce sta gata să rostească şi zise zâmbind:

— «Oh... înţeleg... dar eu... eu nu sunt inspector.»

— «Bine... ţine minte. Iţi scot ochii!» încheiă Elena râzând.

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Vorbind pe un ton glumeț, amândoi se îndreptară spre locuința lui Dan.

Era o odaie de trei dolari pe săptămână. Într'însa se aflau adunate tot felul de lucruri folositoare; toate așezate cu oare care regulă. Curățenia însă era cam dubioasă.

— «Toate sunt ca la un burlac», se scuză Dan surâzând. «Am vrut să stau și chiar am stat cu băeți. Dar pe lângă că nu țin regulă, mai mă și ispitesc la cărți, la băutură, la plimbări și am rămas mai bine singur. Pe urmă, știi, sunt unii cari trebuesc bătuți ca să facă o baie. De aceea stau, după cum vezi, singur cuc.»

— «Mă mir㻫, — zise Elenca, luând loc pe scaunul oferit,—«mă mir că d-ta nu ai găsit o... prietenă.»

— «M'am ferit ca de dracu.»

— «Dar văd că de mine nu te ferești; văd că mai mult mă feresc eu de dumneata.»

Dan căută în gând o explicație ceva mai politicoasă, dar nu putu găsi, și zise cu simplicitate:

— «Degeaba mă trudesc să găsesc cuvinte și lămuriri măgulitoare că nu pot. Ași zice că m'am simțit și atras de d-ta. Apoi să spun drept... D-ta erai... în nevoie. Și mi s'a părut că dacă te-ași ajuta, ași avea drept la... cum să zic? la bunăvoința d-tale.»

— «Vrei să spui: «drept la recunoștința»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mea. La ea ai drept și fără să-mi propui să-ți fiu nevastă.»

Dan continuă cu aceeaș sinceritate:

— «Nu tocmai. Fiindcă să vezi: socoteala mea este cam egoistă.»

— «Știu», replică Elena, «și văd. Dar toate, chiar și dragostea este egoistă, pe lumea asta.» Și mergând drept la țintă ea întrebă: «Să vedem ce plan ai?»

Tânărul căută câteva clipe în gând o frază mai puțin precisă, dar nu găsi, și răspunse simplu.

— «Plan? Ce «plan?» Să ne mutăm împreună.»

Elena surâse, apoi întrebă:

— «Dar știi condiția mea?»

Dan o privi ca să-și amintească de ce era vorba, și replică:

— «Știu cum să nu: Ochii!»

Și amândoi râseră cu hohot.

Elena, reluă cu seriositate:

— «Să știi că nu e glumă. Eu sunt obicinuită să mă țiu de cuvânt. Să știi că pui mai mult preț pe «voința» decât pe «viața» mea.»

— «Pe voința d-tale? Cum adică.»

— «Adică», răspunse Elena, «pe voința mea» de a iubi pe cineva, când vreau eu... sau pe cine vreau eu...

Tânărul dădu din cap, zicând cu voioșie:

— «Sunt înțeles. Dar ca precauție o să mă duc să-mi asigur ochii. Ne-am înțeles. Acuma,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dacă vrei să ne întâlnim mâine la prânz la masă. Am să mă anunț la lucru, că nu pot veni după prânz, și de acolo, dela restaurant mergem după casă. Acuma, poftim zece dolari; poate că ai nevoe, să plătești la casa d-tale.»

Elena primi banii cu simplicitate, fără nici o protestare, mai stătu câtva timp de vorbă, apoi plecă după ce strânse mâna lui Dan.

* * *

A doua zi, amândoi se întâlniră la restaurant și porniră ca doi prieteni să caute casă.

Întâmplarea îi ajută să găsească într'o clădire trei odăi mari, o bucătărie, cu gaz și o baie cu încălzitor de apă. Elena șopti:

— «Are lumină electrică și bucătărie cu mașină nouă. Asta e raiul!»

Dan la rândul său zise ca să nu fie auzit de îngrijitoare:

— «Are baie cu încălzitor: ăsta e al șaptelea cer!»

— «Și e aproape de piață,» reluă Elena!

— «Și de atelierul meu», adăogă Dan. «Asta e raiul pe pământ... Și costă numai cu un dolar mai mult decât odaia singură și necurată, cu zece inși pe o baie, pe care o aveam dincolo.»

Când se văzură singuri în apartamentul lor gol, dar curat, tânărul exclamă în culmea bucuriei:

— «Avem să o mobilăm împărățește!»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

Elena, îl convinse să fie totul simplu, la început; zicând în glumă:

— «Barem dacă nu vei putea să te înțelegi cu mine, să nu rămâi prea mult dator.»

Ei porniră îndată să ia mobilă, cu plata în rate. Aleseră numai cele strict necesare: două paturi, scaune, mese, diferite cratițe, farfurii: în sfârșit tot ce trebuia pentru o gospodărie mică, simplă.

Când se instală în noua locuință, Elena, ca și când ar fi fost transformată într'o mașină de muncă, începu să pună toate la cale, cu o îndemânare și mai ales cu o râvnă care făcu pe Dan să-și exprime pe față admirația.

Dar mai surprins fu când, venind într'o zi cu 20 minute mai de vreme acasă, o găsi călcând rufele lui, cu o mașină electrică de călcat, împrumutată dela o vecină.

— «Tocmai mă gândeam să trec pe la o spălătorie să rog să vină să le ia... Și cum? singură le-ai spălat? Unde? că nu avem albie?»

— «In baie.»

— «Cum?» întrebă Dan nedumerit: «în baie? Păi ai stat toată vremea cu capul în jos, frecând la negriturile mele?... Să știi că... îmi pare rău că te-ai ostenit atâta.»

— «Păi am stat numai o jumătate de zi, că pe ale mele încă nu le am început... Să vezi de ce. Cu banii ce ar trebuie dați la spălătorie, putem da acont pentru a cumpăra

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mori 1901-1932

o mașină de spălat rufe și se plătește din câteva spălături.

* * *

Mâncarea era totdeauna gata, Fata îi pregătea din timp totul pentru a doua zi, și Dan nu găsea cuvinte ca să-i aducă destule laude.

Elena, sta seara în odaia ei, și citea. Se culca după ce vedea că Dan a stins lampa; și se scula înaintea lui. Trecea prin odaia lui spre baie, pe furiș, și îl scula după aceea pe Dan din somn.

Erau ca doi prieteni foarte buni: și pe cât era el de cu grijă, să nu o supere, pe atâta ea căuta să-l mulțumească prevenind toate gândurile lui.

Fiindcă observase în câteva rânduri că Elena părea dornică de a se plimba, el orândui lucrurile astfel încât să poată eși la o grădină publică. Toamna începea să dea o viață și o colorație nouă arborilor și plantelor.

Tânăra, agreabil impresionată de propunerea lui de a eși la plimbare, se îmbrăcă și îl însoți vorbind cu un aer de voioșie neobișnuit. Ea îl luă de braț cu prietenie:

— «E drăguț din partea dumitale că mă plimbi. Nici nu bănuești ce sete de frumusețile naturei mă mistue uneori. Eu aș fi bună soție pentru un vânător. Ce mai tovarăș ar avea în mine.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Păi să deviu vânător și să ne mutăm la țară, că este ușor.»

— «Da, cunosc, replică fata.» «Cu 16 dolari poți cumpăra ori unde pe domeniile Statelor-Unite, un loc destul de mare ca să faci o fermă și să trăcești. Dar trebue muncă și iar muncă. Pierzi anii cei mai frumoși muncind ca un rob.»

— «Negreșit...» zise el gânditor, «dar poți» lucra cu mașine și motoare. Creditul se acordă aci or cărui om care vrea să muncească. Și viața în aer liber, e o adevărată binecuvântare... Să strângem ceva bani și să ne mutăm la țară, deși cu așa credc că în oraș se pot cumpăra mai ușor case și orice.

Vorbind ambii, ajunseră în parcul orașului. Copii, conduși sau supraveghiați de servitoare negre, șburdau, făcând sgomot, călcând iarba fără a fi stingheriți de paznici. Un copil alunecă și era gata să cadă lângă Elena. Cu o mișcare de o neasemănată iuțeală și promptitudine, tânăra îl apucă și îl ridică. Micuțul vru să plece, dar se întoarse și întrebă:

— «Nu vrei să mă săruți doamnă?...»

— «Cu multă plăcere micuțule!» exclamă Elena, «cu multă plăcere!» Și cuprinzându-l în brațe îl sărută.

— «Poate vrea să mă sărute și bărbatul d-tale?» întrebă copilul, după ce și el sărutase pe Elena.

Dan se plecă și ridică în aer copilul, depunând pe ambii lui obraji câte o sărutare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— «Asta» zise el, «este pentru mine, și sărutarea asta este pentru că ai sărutat pe nevasta mea.»

Cu naivitate copilul replică:

— «Dar cum să nu o sărut când e așa de bună și mai ales drăgălașă...»

Elena se roși de plăcere. Ea mai mângâiă copilul și după ce micuțul plecă la jocul lui, tânăra zise cu un surîs strengăresc:

— «Cam cobește rău copilul ăsta!...» Dar ca nu apucă bine să sfârșească fraza și scoase un strigăt ușor de spaimă. Brațul ei se încleștă de acel al lui Dan și glasul ei tremurat de groază, se auzi:

— «Te rog dragă, să fugim, să plecăm mai repede de aci! Vino repede! Vino!»

Tânărul aruncă privirea în direcția spre care privise Elena, când scosese exclamația de spaimă și iuțind pașii întrebă:

— «Dar de ce te-au speriat dragă? De ce ți-e frică? Nu sunt eu aci să te apăr! Spune: ce te neliniștește?!»

Insă Elena îl târî încolo, — și gâfâind, sub puterea emoției rosti abia auzibil:

— «Uite orbul de colo! Orbul acela condus de un servitor negru.... Orbul!»

Puțin împacientat tânărul întrebă:

— «Ei, văd orbul acela! Ce este cu el? De ce ți-e frică de el?»

Elena abia avu puterea să geamă:

— «Mi-e frică să nu mă... vadă...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dan, spre a nu-o jigni, își stăpâni cu greu râsul ce sta să-l înnăbușe, și întrebă oprind-o în loc:

— «Să te vadă... un orb? Păi orbii de aceea sunt orbi, ca să nu vadă. De ce ți-e frică? Ăla chiar să te fi cunoscut nu te poate... vedea! Stai domnișoară!» urmă el cu insistență, «stai că ne vede lumea fugind așa. Dacă vrei putem pleca, dar liniștește-te...»

Elena ca luminată de cuvintele însoțitorului ei, se opri, se așeză pe o bancă, și cu toate că încerca să-și înfrâneze emoția, începu să tremure din tot corpul.

— «Îți voiu explica și vei pricepe, mai târziu, spaima mea,» murmură tânăra, începând să-și revină cu încetul în fire.

Pe când orbul arătat, își urma calea, fără să bănuiască măcar spaima nebună ce produsese, tânăra fată, sta, cu respirația întretăiată făcând sforțări să se liniștească.

Dan o privi pe furiș, cercând să-și dea un aer de prietenie, dar în inimă el își zise:

— «Ce mister o fi în viața fetei acesteia? ce mister care să-i răpească judecata la vederea unui biet orb?»

* * *

— «Știi?» zise Dan venind vesel dela lucru, «știi că am făcut un plasament de bani minunat?...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1933

— «Ce plasament?» întrebă Elena.

— «Ăsta care îl vezi: combinația asta: e minunată.»

De oarece fata îl privea mirată, el urmă:

— «Altădată 'mi era silă să mă duc acasă. Acuma mi-e dor să viu mai repede, să văd... casa. Mi se pare că sunt îndrăgostit de d-ta Elena.»

Fata răspunse liniștit:

— «Mie... nu mi se pare... Și chiar de **ai fi d-ta**, ține minte, că eu, **eu nu sunt** îndrăgostită de d-ta. Înțelegi... Să nu ne supărăm și să vorbim de gospodărie...»

Tânărul tăcu, apoi rosti cu același aer liniștit:

— «Tocmai la asta mă gândeam: uite eu am găsit o combinație: o casă la care putem plăti 20 dolari pe lună și în 10 ani suntem stăpâni: e 2400 dolari. Are și o grădină de vre-o $^1/_2$ pogon aproape... E cam departe: zece minute de aci cu Street Carul... Ce zici...»

— «Zic că d-ta ești un nesocotit...» replică Elena surâzând, și ca să îndulcească înțelesul cuvintelor ei, continuă: «banii pe cari vrei să-i adaogi la casă sunt o sarcină nouă ce vrei să iei.»

Fiindcă Dan o privea nedumerit, fata continuă:

— «Încă nici nu ești înfiripat bine, și vrei să faci noui cheltueli. Ș'apoi, ia închipuiește că eu, eu într'o zi plec pe aci încolo. Ce te

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/mdr/1901-1932

faci, cu cheltuiala și cu greutățile ce-ți vei fi creat?»

Dan o privi uluit, întrebând:

— «Cum? adică serios vorbești? Ești nemulțumită? Vrei să mă părăsești!?»

Fața lui arăta atâta desnădejde și zăpăceală, încât tânăra se apropiă de el și îl mângâie pe obraz zicând:

— «Oooo! Dar rău s'a speriat sărmanul... Adică, adevărat? așa de mult ții la mine?... Adică la «gospodina» d-tale?... Nu te teme: Fără ca să mă silești să plec, prin purtarea d-tale, nu am să te las așa.»

— «Și planul meu nu-ți place?» întrebă el nedumerit.

— «Nu, până nu se vor schimba lucrurile... Adică până nu vei avea siguranța că nu-ți pierzi banii băgându-i în o casă.»

Dan zise repede:

— «Banii nu-i pierd, dar pe D-ta mi-e să nu te pierd...»

Elena replică surâzând:

— «Păi, tocmai asta vreau să spun și eu... Nu te cunosc încă, și nici pe mine nu mă cunoști, și simpatia noastră încă nu este de așa natură, nu este destul de mare ... să ne dea siguranță unuia într'altul.»

Tânărul exclamă cu căldură:

— «Dar eu sunt sigur de Dumneata. Și chiar dacă nu ar fi să mă vrei de soție, cum a fost vorba, eu văd că ești foarte dreaptă și cin-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

stită; și am mai multă încredere în D-ta de cât în mine.»

Elena rosti suspinând.

— «Se poate, dar nu am eu încredere în mine! înțelegi? Acu să vorbim de alt ceva.»

Și tânăra se duse la bucătărie să aducă mâncarea. Plecând ea luși de câteva ori.

Dan nu mai spuse nimic, ci trecu pe lângă masă și ascunse un pachețel mic, în șervetul Elenei, apoi se așeză la loc și, furat de gândurile cari îl frământau, nici nu mai visa de cadoul ce adusese.

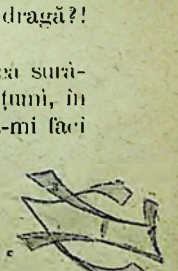
Elena îl servi, dar întâmplător simți pachețelul din șervet, și, cu băgare de seamă, fără a fi observată îl desfăcu și se uită pe furiș la conținut.

Ea văzu doi cercei simpli, de aur, cu câte un mărgăritar. Fata se stăpâni, se sculă de la locul ei, ca și când s'ar fi dus să caute ceva, și venind binișor pe la spatele lui Dan, se plecă și îl sărută pe obraz.

Surprins, aproape sperial, de acest eveniment, atât de neașteptat, tânărul o privi, exclamând cu un aer uluit:

— «Ce e? Ce? Ce s'a întâmplat soro dragă?! Ce s'a întâmplat?!»

— «... să se întâmple?» răspunse ea surâzând; «ți-am mulțumit, cum pot mulțumi, în chip deosebit, eu cari te-ai gândit să-mi faci o plăcere.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Păi cu trebuie să-ți mulțumesc că m'ai sărutat: ăsta a fost «primul sărut.»

Tânăra îl bătu ușor pe umăr, îl privi cu duioșie și zise rar:

— «Nu, prietene, să nu crezi: ăsta nu a fost un sărut, ci o mulțumire. Când te-oi sărută eu, nu te mai duci ziua ceea la lucru.»

Dan oftă cu o resemnare comică.

— «Va să zică, e numai o... mulțumire? Imi pare bine că ți-au plăcut cerceii.»

— «Te înșeli.» zise tânăra trecând spre locul ei, «cerceii nu îmi plac; darul ăsta e o risipă de bani. Un dar nu are valoare de cât dacă îl dorești. Când vrei să plasezi cerceii, să iei ceva pe ei, nu ți-se dă nici a patra parte din cât te costă. Dar mi-au plăcut, că sunt o dovadă de atenție: te-ai gândit să-mi faci o plăcere. Și că «te-ai gândit» la așa ceva, mi-a plăcut foarte mult. Imi face impresia că mă stimezi mai mult de cât credeam. Și... să nu uităm lucrurile mai serioase,— te rog să mai lași proectul cu casa. Nu te zori. Se poate să se ivească ceea mai ieftin... Sau altceva.»

Seara trecu în convorbire, și păru mult mai plăcută ca de obiceiu. Dan se culcă mai târziu.

Peste noapte, fiindu-i sete, el se trezi și vroi să se ducă să bea apă din bucătărie, dar buimăcit de somn, el apucă spre odaia în care dormea Elena. Impinse ușa și când să intre, un zgomot puternic se auzi. Un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

scaun, care era numai ușor proptit de ușă, se răsturnase în odaia Elenei. Dan crezând că merge spre bucătărie, înăbuși o drăcuială și continuă să pipăie cu mâna pe perete. Dar Elena, trezită, întinse mâna, și cu o apăsare aprinse lumina electrică. Ea văzu pe Dan și rosti amenințătoare:

— «Ochii!... Ai uitat învoiala?»

Somnorosul căscă gura, și dumirindu-se, se izbi cu pumnii în cap exclamând:

— «Ah! bou ce sunt! Acu sigur crezi că am avut cine știe ce gânduri neroade: Vroiam să beau apă și când colo, somnoros, am greșit ușa. Ce bou! Iartă-mă că ți-am speriat somnul!...»

Fără a mai aștepta, el se retrase, și ca mustrat de gânduri, se zvârcoli mult până adormi.

In zori Elena se sculă, cam palidă și trasă la față, tușind, ușor. Ea își înăbuși tusea cu mare greutate.

Când se apropiă timpul să se scoale Dan, ea luă un scaun, se așeză lângă căpătâiul tânărului și il atinse cu degetul pe frunte. Dar tânărul dormea dus. Ea il atinse pe bărbie, apoi pe buze, și cum el nu se deștepta, tânăra se plecă încet spre obrazul lui. Dar se opri brusc, căci Dan deschise ochii, întâi încet, apoi îi holbă mari.

— «Bună dimineața somnorosule;» zise fata, rumenindu-se, «dar greu mai dormi!»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— «Ce e, ce s'a întâmplat?» întrebă el, încă netrezit complect din somn.

— «Nu s'a întâmplat nimic, dar» — zise ea mai încet, — «era să se întâmple ceva.»

— «Ce?... Cum?... Ce spui? Că nu înțeleg bine?» întrebă somnorosul.

— «Nimic! Am spus că e vreme să te scoli! Ai să întârzii de la lucru.»

Și fata trecu în odaia alăturată ca să-l lase să se îmbrace.

Dan înghiți cafeaua cu lapte, cam în pripă. La plecare el strînse mâna Elenei și întrebă:

— «Ce ai? d-șoară Strand? văd că ești palidă; și mâna îți arde? Nu cumva ai friguri. Eri ai tușit. Ce ai?»

* * *

La întoarcere seara, o găsi palidă, însă surâzând, făcând sforțări ca să nu pară tristă.

Dar starea Elenei deveni îngrijitoare a treia zi. Ea îl rugă să o scuze, că nu se poate ridica din pat.

Dan aduse un doctor, și acesta, după ce-o cercetă, găsi că are un început de pneumonie. Plăcise ședind din casă caldă, afară, și tăind lemne cu ferăstrăul.

Dan, stătu două zile, lângă Elena, îngrijind-o, apoi ceru de la fabrică un concediu. Șeful său îi învoi numai câte o jumătate de zi lipsă. Pentru cealaltă jumătate, el tocmi o fată din vecini, ca să stea, să aducă apă, să facă cele ce erau necesare pentru bolnava

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

lui. Apoi sosind acasă el începea să orânduiască totul după cum o văzuse de atâtea ori pe Elena.

* * *

Se apropia Crăciunul și Dan, având patru zile libere, își petrecu vremea acasă, lucrând din răsputeri ca să poată ține totul în regulă. Elena, în timpul boalei fusese de o bunătate rară. Pe când alte ființe bolnave erau capricioase și nesuferite, ea era par'că și mai bună.

Scăpată de boală, Elena începuse să facă exerciții de umblet prin casă. Ea umblă sprijinită de brațul lui Dan. Și prietenia de până atunci care făcuse loc unei mile mari, acuma se schimbase la el într'un sentiment adânc, puternic, de iubire.

În timpul boalei, Dan, făcuse pe îngrijitorul: o dăduse jos din pat; de câte ori era nevoe de schimbat, o primenise, luând precauții ca să nu-i jignească delicatețea ei de fată.

Toate acestea le răușise numai grație unei încordate dorințe de a părea în ochii ei un om mai fin, dezbărat de apucăturile, gesturile sau aluziile brutale ale tinerilor de vârsta lui. La acestea îl ajutase și fata tocmită pentru Elena.

Dar sentimentul care creștea acuma, gata să îl copleșească era ceva nou, curat. El se simțea par'că înălțat în ochii lui proprii. E-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Revista Ramuri anii 1901-1932

lena îi zâmbea cu o privire gingașă. Lucirea inteligentă, aproape rece, cu care îl privise în ochi, înainte de boala ei, se schimbase. Ochii îi erau par'că umezi, când se uitau într'ai lui. El observă lucrul acesta și îi spuse pe un ton de prietenie gingașă:

— «Știi că ți s'au schimbat cu totul ochii de când te-ai însănătoșit? S'au făcut și mai frumoși de cât erau înainte?»

— «Se poate... se poate să exagerezi D-ta...»

— «Nu, d-șoară» reluă el, cu vioiciune, «să vezi ce curios: par'că ochii d-tale sunt de catifea.. și par'că sunt umezi, așa de frumos lucesc.»

Elena surâse și înțelese, ca explică:

— «Nu știi din ce pricină? Desigur că nici nu bănuești... Mi-se pare, mi-se pare...»

— «Ce ți-se pare?» întrebă el nerăbdător. Tânăra rosti rar cu vocea caldă:

— «Mi-se pare că am început să te iubesc... Dănuțule...»

Sub cuvintele ei, Dan, simți un val de emoție. El clipi de câte-va ori repede, apoi se sili să-și ascundă mișcarea lăuntrică sub o glumă:

— «Haiti! Am pățit-o: ai să mi scoți ochii!»

Elena, îl atinse cu degetele peste obraz ușor,—mai multe o mângâiere decât o atingere, — și surâse rumenindu-se.

— «Se poate să nu fiu dispusă să-ți scot ochii... Dacă ai să fi tot atât de delicat și drăguț ca până acuma.»

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcri 1901-1932

Câte va momente tânărul nici nu știu dacă trebue să-și creadă urechilor.

Simpatia caldă ce-i arăta prietena lui era mai multe de cât sperase.

Vru să vorbească în mai multe rânduri, dar par'că emoția îi tăise cu totul glasul și îi suprimase coardele vocale.

Elena ghicind în parte cele ce e petreceau în sufletul lui, îi apucă o mână, i-o mângâiă și, rostind o glumă, îl sili să vorbească zicând:

— «Mi se pare că trebue să te ocărăsc, sau să fac măcar pe supărata, ca să-ți vină iar graiul la loc.»

In cele din urmă Dan găsi puterea necesară, pentru a zice, cu glasul cam răguşit:

— «Acuma, nu o să mai te opui ideei mele de a ne căsători, cred...»

— «Să vedem, adică să vorbim,» zise institutoarea; «și să vedem dacă ne înțelegem la cuvinte. Să vorbim serios. Știi că eu ți-am spus de la început că nu-ți pot destăinui trecutul meu. Socotesc însă că fără o astfel de spovedanie nu vom putea fi liniștiți.»

El dădu din cap cu o mișcare de invitație să vorbească. Fata reluă:

— «Te-am judecat ca fiind o fire «practică»; un om care se uită mult și la partea «negustorească» a unui lucru, ce întreprinde. De aceea aşi dori să vorbim despre toate ca oameni practici. D-ta crezi că mă iubești?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

s'au... îți trebue numai o... soție, și o gospodină... Înțelegi.?»

De astă dată Dan își recăpătă glasul:

— «Eu, eu cred... ce cred! Sunt sigur că te iubesc ca un sărit; dar te respect și (nu mai adaog la socoteală că nu am vrut să-mi pui ochii în primejdie) îți respect voința de a voi să hotărăști singură pe cine iubești și cui să-ți dăruiești inima.»

Elena zâmbi, ca și când l'ar fi mângâiat:

— «Bine prietene; iată: când m'ai primit aci, o știi și D-ta, ca și mine, m'ai primit de milă. Am plătit, fapta bună ce ai săvârșit, cu munca mea. E drept că apoi te-am făcut să pierzi tot ce ai putut economisi, prin boala mea. Dar am să compensez totul.»

El protestă zicând repede:

— «Nu am pierdut nimic, fiindcă ar fi trebuit să plătesc o leafă unei femei care m'ar fi... furat. D-ta vorbești de compensat: adică, să-mi dai înapoi. Nu ai de dat nimic. Eu aș fi dator, adică sunt dator, să recompensez pentru sănătatea pe care ai pierdut-o în... serviciul meu. Nu am îndrăznit să-ți plătesc fiind că nu te consider ca pe o servitoare, și fiind că nu sunt în stare încă...»

Elena, ca să-l oprească zise râzând:

— «Stai că umblăm amândoi să ne spunem gentilețe, ca doi îndrăgostiți. Să schimbăm vorba.»

Însă Dan zise cu căldură:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Dacă e vorba pe îndrăgostit, eu nu țin să schimb vorba.

«Până acuma nu aveam nici un drept la iubirea D-tale, și chiar dacă aș avea vre unul nu m'aș folosi de el. Dar aș vroi să ți arăt că nu există un mijloc mai bun de a'ți arăta sinceritatea simțimintelor mele decât propunerea ce-ți fac: Căsătoria.»

— «Păi,» zise fata răzând ușor, «propunerea asta mi-ai făcut-o din prima zi, când nici nu mă știmai încă, ci aveai pentru mine niţică milă, poate ceva interes, și foarte mult calcul. Ții minte?»

Dan înclină capul zicând cu un surâs umilit:

— «M'ai bătut! Sunt biruit. Ești mai tare decât mine... Dar eu am dreptate când spun că te iubesc. Și mi se pare că nici D-ta nu mai urăști...»

Ochii fetei se umeziră, și privirea ei căpătă o lucire stranie, când se afundă în ochii lui.

— «Ar trebui să fiu o fiară, ca să nu mă simt atrasă către D-ta, care ești un binefăcător al meu. Și apoi, este acu și în interesul meu să te... iubesc...»

— «În interesul D-tale?» întrebă tânărul nedumerit. «Nu înțeleg...»

— «În interesul sănătății mele...» replică fata, și cum el păru nedumerit, ea urmă: «Să vezi: D-ta știi poate, ca unul din cele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mai teribile înviorătoare ale organizmelor slăbite de boală este... dragostea.»

Dan holbă ochii:

— «Nu mai spune... D-şoară... Cum aşa?»

— «Uite», zise Elena gata să râdă de aerul lui uimit: «iubirea pe care o inspiră o fiinţă, alteia, şi speranţa de a fi iubit, poate face pe un om, slăbit de tot, să reînvieze. Tot aşa după cum o iubire fără speranţă poate băga în groapă un corp înfloritor de sănătate. În interesul sănătăţei mele, acuma, ar fi, să mă arunc de gâtul D-tale şi să te sărut şi să te strâng la piept...»

Dan scoase un fluerat uşor şi zise cu o grabă comică:

— «Fiiii, minunată ideie! Straşnică doctorie! Poftim domnişoară! că eu stau gata la ordin...»

— «Incet-încet, nu te pripi;» reluă Elena cu un surâs blajin; «asta ar fi în interesul organismului meu, ca să-l stimulez la viaţă, spre o reînviere mai grabnică, dar nu ar conveni liniştei D-tale...

— «Înţeleg... Ce are face liniştea mea.» glumi Dan apropiind mâna lui de a Elenei. Cu ochii umezi, tânăra se uită la el, cum îşi apropia mâna lui încet cu sfială. Dan opri degetele lui, la o mică distanţă de mână Elenei, şi uitându-se spre ele, zise cu un aer serios:

— «Să vezi când, 'oi atinge degetele mele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

de ale D-tale, o să țâșnească o scânteie electrică... de dragoste. Eu sunt încărcat cu dragoste, ca o butelie de Leyda cu electricitate. Uită-te și D-ta.»

Elena însă îi apucă mâna cu duioșie și i-o strânse ușor. Dan simți cum îl străbat sudorile la atingerea fetei și exclamă cu un surâs copilăresc:

— «Ia te uită: te-am dat de atâtea ori din pat jos, și te-am pus la loc, și nu am avut nimic, și acuma, abia m'ai atins, și m'au și trecut toate nădușelile!»

Tânăra institutoare zise cu un râs ușor:

— «Fiindcă încă nu vorbisem de dragoste, ș'apoi și eu, eu eram ca un schelet; și așa ceva nu dă flori de dragoste...»

— «Nu te supăra D-șoară, dar să nu crezi că ești acuma mult mai grasă decât... erai acu o săptămână... Însă acuma... ai dreptate, am vorbit de un lucru de care eram oprit să vorbesc până azi... Ce a spus doctorul? Când mai vine?»

— «Doctorul a spus că o să trimeată nota;» răspunse Elena surâzând: «el crede că în patru săptămâni să fiu pe deplin întărită.

«Dar eu sper să fiu mai repede sănătoasă. Acuma am să cer ceva.»

— „Te rog spune", zise tânărul căutând să-i ghicească din ochi dorințele. «Spune și eu execut.»

— «Uite, sunt cam obosită. Aș vroi să mă așezi în patul meu...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcri:1901-1932

— «Te conduc cu plăcere,» zise Dan gata să o sprijine de braț.

Elena avù o intonație ca de copil.

— „Nu, nu vreau să mă conduci. Vreau să mă duci. Ia-mă în brațe și așează-mă în patul meu. Eu acuma sunt o felița mică-mică și slăbuță...“

Dan sta surzând fericit gata să o ia în brațe. El vru să se ducă dincolo să potrivească așternutul, dar fata îl opri zicându-i rumenindu-se:

— «Lasă că este gata; potrivit de mult. Ia-mă Dămnule în brațe...»

Tânărul o cuprinse, o ridică ușor, și se simți străbătut de un fior. El o duse până la patul ei, o așeză binișor și începu să tremure. Elena îl privi cu ochii lucitori fosforescenți, și îi apucă mâna zicând cu drăgălășie:

— «O sărăcuțu' de el! Da' rău îl zgudue.. Ascultă... butelie de Leyda ce ești, nu sta așa de nchofărât, și înveselește-mă, că'mi e frig.»

Dan execută dorința ei, cu mișcări tremurate, aproape neîndemânatece, apoi își șterse sudorile zicând:

— «Prost a potrivit Dumnezeu lucrurile: D-ta îngheți și pe mine mă trec năduşuri...»

— «Lasă că au să-ți placă,» replică Elena cu un surâs blajin, «acuma să-mi dai doctoria, și apoi să fei un scaun și să ședi lângă mine aci, să tăinuim.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901 1932

Tânăra, pe când vorbea îl privea cu același surâs iubitor.

Dan se îndreptă să caute pe masă, se uită în toate părțile și întrebă:

— «Unde-zici că e doctoria, că nici nu o văd de zăpăcit ce sunt.»

Elena surâse cu acelaș aer duios și privindu-l în adâncul ochilor, cu lucirile acelea catifelate, zise cu glasul schimbat, aproape șoptit:

— «Vino încoace. Așa; acu apleacă-te spre mine. Așa: acu, sărută-mă. Asta e doctoria..!»

Dan, ca și când nu s'ar fi crezut urechilor stătu aplecat, tremurând, fără a îndrăzni.

Elena, cu o mișcare pătrunsă de gingășie îl apucă pe după cap, îl aduse până spre buzele ei, și zise cu un surâs care îl zăpăci:

— «Curaj Dănuțule, curaj! sărută-mă.»

El își apropiă gura de gurița Elenei, și când simți buzele ei moi, dulci, pe ale lui, o sărută gata să cadă în genuchi, amețit. Casa începu a se învârti cu el și tâmplele îi zvâcneau de par'că ar fi bubuit în ele ritmul roatelor unui accelerat.

El simți ca și când sufletul i-ar fi cântat în piept, în inimă; și buzele transmiteau prin toată făptura lui o vibrare voluptuoasă. El tremură din tot corpul, și abia simți că mânile Elenei i s'au așezat delicat pe obraz și l'au respins încet dar cu hotărâre.

— «Destul,» zise tânăra, sub ai cărei ochi

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

apărcau cearcăne vinete, «destul, că nici D-tale nu-ți face bine; și mie, prea multă „doctorie» poate să-mi facă rău. Acuma șezi aci lângă mine, cuminte.»

Și cu mânuțele delicate, diafanizate de boală, ea îl mângâiă ușor pe obraz, zicând cu un surâs:

— «Vezi și eu am început să tremur nu numai D-ta.»

* * *

Dan își trecu de câte-va ori cu mâna peste frunte, surâse, și, ca și când s'ar fi revenit în fire zise:

— «Vezi, încă nu m'au apucat nebuniile...»

— «Pricep. Faci aluzie la cele ce am spus eu. Era vorba **«când te-oi săruta eu.»** Dar adineaori m'ai sărutat D-ta. Dumneata mi-ai dat «doctoria». Când o fi să mă însănătoșesc, să poftești să te sărut eu. Abia atunci o să vezi că ai trăit, atâția ani, fără să știi măcar puterea unui sărut. Dar până atunci o să te rog să fii tot atât de delicat cum ai fost până acuma.»

El scoase un oftat și zise:

— «Greu, greu lucru ceri domnișoară, dar am să fac tot posibilul să te ascult.»

Elena îl privi cu ochii aproape umeziți de duioșie. Ea întinse mâna zicând:

— «Are să-ți vină ușor dacă într'adevăr

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

mă iubești. Adă mâna încoace. Așa uite, am să-ți spun ceva din viața mea. Nu tremura așa, că nu te mănânc.»

— «Probabil,» zise Dan, «că eu tremur de teamă să nu rămân nemâncat.»

— «Uite,» reluă fata, «dragostea ce ai pentru mine, o să te facă să treci mai ușor peste cele ce am să-ți mărturisesc...»

— «Dacă e atât de greu lucru, atunci se poate să fie dureros pentru d-ta Eleno, și aș prefera mai degrabă să nu aflu, să nu te spovedești, decât să te știu suferind.»

— «Am să mă spovedesc, dar nu azi, ci peste o săptămână când voi fi mai tare puțin.»

— «Să nu crezi,» rosti Dan, ducând mâna la piept cu un gest menit să o asigure de exactitatea celor ce afirma «să nu crezi că o mărturisire chiar gravă, ar putea reduce cât de puțin din iubirea ce o am pentru d-ta Eu mă consider ca legat prin cea mai sfântă căsătorie, cu d-ta. Aștept să fii întremată ca să chem un preot.»

Elena surâse și replică mângâindu-i mâna:

— «Nu te zori. Eu știu bine că nu ești necinstit. De aceea și vreau să vorbim clar. «Eu am o părere a mea, despre femei și bărbați, părere întemeiată pe texte biblice.»

— «Ce spui? Zi, e lucru grav?» întrebă Dan.

— «Nu! E mai mult comic,» reluă Elena. «Eu susțin că un bărbat poate fi foarte ușor... condus de o femeie, dacă ea știe ce vrea și știe să vrea.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr-1901-1932

El obiectă cu neîncredere:

— «Asta rămâne de văzut.»

— «Uite,» zise tânăra. «De ce crezi că a făcut Dumnezeu pe Adam?... Ca să fie la dispoziția Evei!»

El ridică din sprâncene, cu un aer îndoelnic:

— «Hm, se poate. Dar Eva a fost făcută din coasta lui Adam.»

— «Stai,» zise tânăra cu același surâs care îi arăta dinții și mai albi decât erau; «stai să vezi teoria mea... Ah, dar mă simt atât de slăbită!...»

— «Să nu mai vorbești,» o întrerupse Dan acoperindu-i gura cu mâna. Dar el rămase încremenit și cu o expresie de mirare pe obrazul lui umil.

Elena, îi sărutase mâna cu care el îi acoperise buzele.

Câteva zile trecură. În fiece seară Elena îi cerea «doctoria,» cu o intonație de copil alintat. Și el se pleca să o sărute, tremurând, și se ridica, încet, cuprins de o surescitare care îl turbura complect și îi răpea somnul. El se scula dimineața palid și slăbit de nedormire.

În schimb, convalescenta căpăta puteri, se întrema văzând cu ochii. Ea avea poftă de mâncare și prindea culori: formele-i începeau să se refacă armonioase. Ochii îi străluceau par'că ar fi fost fosforescenți.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1933

Așa trecură încă zece zile.

Într'o seară, revenind dela lucru, Dan găsi totul gata. Dar mâncarea, deși delicioasă nu-i plăcea; el se sili să mănânce ca să nu îndispună pe Elena și se uita la ea admirând-o cum mesteca liniștit, însă cu o poftă vădită.

Cu puținele lucruri ce poseda, ea se îmbrăcase ca pentru în casă, curat, dar ceva mai decolltată la gât.

Cum el era trist și cam nervos, tânăra îl întrebă.

— «Ce? te-a supărat ceva azi?»

Glasul ei avea o intonație iubitoare ca acel al unei mame care s'ar îngriji de un copil drăguț.

— «Nu, nu m'a supărat nimic. Șeful meu, mi-a făgăduit că o să mă înainteze... Dar nu știu ce am, sunt așa, nu știu nici eu cum să'mi explic starea mea.»

— «Vino încoace lângă mine... Am să-ți explic eu ceeace ai,» zise tânăra surâzând. «Apropie-te cu scaunul... Așa: mai mult.»

Dan o ascultă și Elena îl sili să se alăture cu totul de ea. Apoi, cu o mișcare încetă puse un braț pe după gâtul lui.

Ca transformat de această atingere Dan se înseninâ și cu o privire recunoscătoare îi mulțumi. El îi apucă brațul care îi era trecut pe după gât și îl sărută la încheetura pumnului, apoi desfăcu degetele și le sărută pe rând.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.transilvania.ro/mdrr1901-1937

— «Imi dai voe?» întrebă el, «îmi dai voe să te cuprind și cu cu mâna pe după mijloc.»

— «Încă nu», răspunse ea surâzând; «eu iau doctoria mea sub o formă nouă. Nu vezi cât de repede m'a întremat dragostea ce am pentru d-ta?

— «Văd.»

— «Cam scurt și cam uscat cuvânt... Acest «văd»... Ar trebui să-ți pară bine, și când colo... are acrul ca și când ți-ar părea rău.»

— «D-ta», replică Dan, «explici atâtea lucruri... Nu-ți poți explica și starea mea... Ași voi să-ți arăt dragostea mea și nu am voe să fac nici o mișcare fără de «autorizație.»

— «Hmm!» făcu tânăra surâzând: «rebeliune? Asta este rebeliune în regulă. Și încă rebeliune în contra dorinței ființei pe care zici că o iubești. E grav, foarte grav!...»

Dan corectă repede:

— «Eu nu *zic numai* că «o iubesc.»

— «Știu! O arăți supărându-te», zise fata. «Hai să fiu mai puțin strictă. Am să te autoriz la ceeace doreai. Insă cu o condiție.»

— «Spune!» exclamă Dan, «și mă supui dinnainte.»

— «Intîi: să nu mă săruți, și să nu faci decât ceeace permit eu. Și al doilea...»

— «Al doilea,» continuă Elena, cu glasul coborât, «să asculți mărturisirea mea liniștit...»

— «Ascult, dar mă lași să te țiu de talie?»

Elena dădu din cap surâzând:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— «Te las, și să vezi că singur ai să-mi dai drumul, când voi fi pe la jumătatea mărturisirei.»

— «Să vedem,» zise Dan, și cu o mișcare aproape tremurată, puse brațul în jurul taliei prietenei sale.

Sub îmbrăcămintea subțire tânărul simți contururile delicate ale corpului ei fraged. El se lăsă cu capul ușor spre umărul fetei și aspiră mirosul fin, atât de plăcut, de piele curată, neparfumată, care emana din decolteiul ei.

Elena aduse capul lui Dan până la buzele ei și îl atinse ușor pe frunte, ca o mângâiere de petale.

— «Curaj», murmură ea. «Nu te întrista Trebue...»

— «Dar», întrebă el... «De ce trebue?» Când eu nu cer... Nu suntem și fără de asta... căsătoriți. Te am cerut, D-ta ai primit. De ce mai trebue?...

— «Fiind că, stai să-ți explic», reluă ea. «Ai văzut în piesele de cinematograf, cum toate nenorocirile se trag din ascunderea unei greșeli sau a unei nenorociri? Dacă fata, sau tânărul, ar fi mărturisit totul dela început, — sau chiar și mai târziu, — s'ar fi înlăturat atâtea nenorociri.»

Dan rosti cu sprâncenle ridicate:

— «Dar noi nu suntem acum în film» Noi trăim viața noastră...»

- «Te înșeli... încă nu, o trăim dragă Dan.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://mdrt.transilvania.ro/mdrt1901-1932

— «Mi-ai zis «dragă». Nici nu mai primesc să-mi spui alt-fel!...» exclamă tânărul.

— «Bine, bine, puiule dragă. Uite» reluă ea, strângându i capul ușor pe piept; «Părinții mei au fost artiști. Mama era o ochitoare: cea mai celebră țintașe. Ei s'au ruinat și eu, deși destinată circului, ca artistă ochitoare, am urmat școala. Am devenit institutoare. Reușiseem cea mai bine la concurs. Am fost numită la o școală departe de aci.

«A venit într'o zi un inspector, m'a văzut, și fiind că eram acolo cea mai drăguță, mi a făcut curte. L'am pus la locul lui. Eu iubeam copiii și îmi plăcea să dau învățătură... Omul ăsta, ca să mă aibă în mână, a organizat un fel de intrigă proastă: un om plătit a intrat noaptea în odaia mea prin fereastră.

«M'am deșteptat de zgomot și când am aprins lumina, și am început să țip, omul s'a dezbrăcat repede. Atunci, prin geam, s'a uitat și inspectorul și un alt om plătit de el. Puteau amândoi să jure că au văzut un om desbrăcat, în odaia mea. Am gonit pe nerușinatul acela, care după accent nu părea American, ci de altă naționalitate. Ticălosul acela nu a plecat până ce nu i-am crestat fruntea, peste ochiul drept, cu o farfurie ce mi-a venit sub mână. Aști doi, inspectorul, și omul său, cu care mă privise prin fereastră nu au zis nimic ziua, dar a doua seară, el, s'a prezintat la mine și mi-a explicat că poate să mă dea pe față și să mă izgonească

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index.php/1901-1

din învățământ; dacă nu-i fac pe plac. Am refuzat, și i-am strigat să iasă. Dar cum el se îngrijise să nu fie nimeni pe lângă casa mea, nu s'a sinchisit și... am început o luptă desperată cu el.

«Era pocit și mirosea urât ca un hoit, și apoi nu aș fi cedat unui om pe care l'aș fi iubit, necum unui tip urâcios. Când am simțit că nu mai am putere să lupt, m'am prefăcut că mă dau învinsă, și i-am cerut numai să nu mă omoare.

«Dar el mi a spus rânjind:»

— «Să te omor eu? Acuma când o să te pot avea ori când în mână? Dar ce sunt nebun?... Aș putea să te ucid și să plec, căci am calul meu afară, însă nu las eu din mână așa puică frumoasă.»

Dan oftă adânc, fără a scoate o vorbă.

— «Și,» urmă Elena, «m'am hotărât: în clipa când a crezut că se poate apropia și m'a luat în brațe, eu, i-am apucat capul între palmele mele. El a crezut că îl mângâi. Dar eu proptindu-mi cele patru degete, ale fiecărei mâne, îndărătul urechilor lui, am adus degetele cele mari în dreptul ochilor lui și cu o mișcare simultană a ambelor mâni, i-am scos amândoi ochii dintr'o dată.

«El a mugit ca un bivol și dându-mi drumul, a dus mâinile la ochi. M'am folosit de aceste momente și am fugit de lângă el. În clipa următoare urla, că mă va ucide acolo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Am luat un scaun și apropiindu-mă cu precauție, l'am lovit în cap, destul de tare ca să leșine acolo. Apoi l'am legat de mâni și de picioare și i-am astupat gura ca să nu urle, dacă s'o trezi înainte de plecarea mea. Cum eram zdrobită de lupta cu el, m'am așezat pe scaun, ca să mă odihnesc. După ce am băut două pahare cu apă, mi-am propus să fiu liniștită, ca să hotărăsc tot ce am de făcut.

«Trebuia să plec. De rămâncam și așa eram de râs. Banii mei erau în bancă și nu aveam nimic în casă. I-am luat banii lui și din 800 de dolari câți avea asupra lui, i-am lăsat 100, ca să nu-l creadă nimeni când o zice că l'am jefuit. Apoi am scris pe scurt, cum s'au petrecut lucrurile. Ce a făcut cu o seară înainte, ce a făcut acuma: că de rușine plec să mă sinucid, să nu mi se găsească urma. Am luat cu mine; merinde, tot ce aveam mi-am luat costumul bărbătesc, și pălăria, ce aveam pentru excursiuni și vânătoare,--mi-am tăiat părul scurt la oglindă și încălecând pe calul lui, am plecat. Pe drum am schimbat costumul, și am îngropat părul meu.

«Hainele femeești le-am aruncat lângă un rîu: să se creadă că m'am înecat. După câteva zile de umblet am vândut calul și am ajuns, după ocoluri prin diferite localități, în Chicago. Am aflat mai târziu din ziare, că individul acela pe care-l crestasem la frunte, pusese, și cu învățătoarea ce mi-a urmat, a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

celaș fel de infamie la cale. Dar fusese arestat și ca să scape împușcase pe gardianul său. Se publicase fotografia lui în diferite ziare, dar cred că nu a fost prins.

«In Chicago am suferit mizeria fiindcă nu puteam găsi de lucru. Dar având voce și cunoscând pianul, am intrat la un «cafe concert.» Să-i zicem așa! Mi am luat curagiu și am început să cânt și să joc pe scenă. Jucam pe când sufletul mi se rupea de rușine.*) Am primit să servesc și ca «damă de consumație», adică... să îndemn pe clienți la băutură, fără «altă obligație.» Insă aci, într'o zi stăpânul, găsind că sunt o fată cinstită, că nu permiteam nimănui să se atingă de mine, a hotărît să-mi facă curte. Cum nu puteam «să-i scot ochii», am pretextat că am o boală molipsitoare. Și atunci... m'a dat pe mâna medicilor serviciului sanitar... Ca să nu fiu nevoită să mă duc înapoi, la el, am fugit și am luat de lucru în familii, unde găseam.

«Dar nenorocirea mea era, că de îndată ce mă întremam, mă făceam drăguță și «cocoana» ca să nu ispitesc pe bărbatul, sau pe fiul d-sale, mă concedia. Când m'ai întâlnit eram la a doua zi de nemâncare și la casă datoram nouă dolari pe cele șase săptămâni locuite acolo.»

— «Biată fată», — murmură Dan mângâindu-o pe frunte și pe obraz cu mâna ră-

*) Vezi ilustrația de pe coperță.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

masă liberă, — «bială fală cât ai avut de suferit... Dar, drept să spun, nu văd de ce ai ținut să faci mărturisirea asta... Nu era nevoe. Mai ales așa cum se prezintă lucrurile, tot ceea ce ai făcut, este spre cinstea D-tale.»

— «Da, așa e; nu pare că era nevoe, dar ia gândește-te că, fiind amândoi căsătoriți, te trezești că unul din cei cari au băut și chefuit cu mine, îmi răsare în drum, și-mi vorbește ca și când ași fi fost... în relații... cu el. Necunoscând lucrurile, ai fi fost în stare să crezi tot ce este mai rău despre mine.»

— «Acuma nu ași mai crede!»

— «Acuma?» Vezi? «exclamă Elena,» ai întrebuințat exact cuvântul care exprimă starea de îndoială în care era să fii. Acuma înseamnă că «atuncea,» fără «mărturisirea» asta, ai fi crezut. Ș'apoi...»

Dan zise cu vioiciune:

— «Oho, mai este și un «ș'apoi!» Ce este cu el?»

— «Numele meu nu este Elena...

— «Ce păcat? îmi devenise atât de drag. Dar trebue să rămâi cu el.»

— «Negreșit: adică ce crezi că vreau să mă dau pe mâna autorităților? Mă numeam Alice... Dar pe urmă m'am numit «Rosalia» și pentru D-ta, am adoptat pe Elena.»

— «Știi,» întrebă tînărul, «că eu credeam că mai dragă decât îmi erai nu-mi puteai deveni

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_1

și uite, acuma văd că mi te-ai făcut și mai scumpă de cât înainte. Zău!»

— «Nu te jura,» zise fata cu un surâs ademenitor, «că te aude luna. Uite că privește la noi prin fereastră.»

Luna într'adevăr, privea din ceruri prin fereastră, cu fața ei grasă, rotundă, surâzătoare, spre cei doi. Elena, își apropiă obrazul de al lui Dan și ochii lor se întâlniră... Ea îi îndrepta puțin capul cu mânuțele și ambii schimbară o privire în care se concentra tot dorul de care erau pătrunși.

— «Văd», șopti Elena, «văd Dănuțule că ți-e dor să mă săruți... Și mie...»

Și gurile lor se lipiră într'un sărut lung, și setos.

Când își deslipiră buzele, Dan era palid, iar Elena se rumenise, și ochii ei, aveau o strălucire ca de catifea, cu o licărire dulce, duioasă. Ea lăsă capul pe pieptul tânărului, și după un timp, oftă ușor, zicând:

— «Cât de frumoasă! Dar a noastră, are să fie mai frumoasă decât Dumncaiei.»

— «Decât «Dumncaiei?» Ce vrei să spui?» întrebă tânărul.

— «De cât luna asta, care se uită la noi prin geam».

Dan zise cu un ton comic, de om uluit:

— «Aveai dreptate, când spuneai că în ziua în care ai să mă săruți, am să înebunesc.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Am făcut primul pas spre nebunie: am început să nu mai înțeleg ce vrei să spui... Care lună o să fie mai frumoasă?»

— «Ei, copil ce ești,» — șopti Elena dându-i delicat cu un deget peste buze, — «mă silești să vorbesc prea... precis... Care lună? Luna noastră de... miere...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA II-a

Dan își luase dela fabrica, de locomotive, la care lucra, concediu pentru o săptămână. Dar preparativele de nuntă fură reduse la cea mai mare simplicitate.

Se îngriji de câteva cadouri mici, apoi dădu primul acont, pentru unul din cele mai luxoase gramofoane ce putu găsi.

Chiar în seara în care Elena se decisese să răspundă dragostei lui Dan, ea trimise o telegramă către preotul protestânt din statul alăturat și luase în taină mai multe dispoziții.

— «Știi», spuse Elena a doua zi surâzând, pe când mângâia cu degetele ei fine obrazul lui Dan, «știi? am putea să ne căsătorim aci: dar se cer anumite hârtii și formalități. Ar trebui să spun numele meu adevărat... Mult nu mi-ar lipsi ca să se afle cine sunt și... mi-ar veni greu...»

— «Nu dragă», replicase el cu grabă, «să nu te expui! Dacă vrei, mergem până la capătul pământului: până dincolo de unde ne ajung banii și ne căsătorim în toate formele...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Elena îl sărută pe obraz, zâmbind cu acelaș surâs pătrums de drăgălășie:

— «Par'că de asta e vorba puiule. Avem noi să stăm acu de formalități?... Eu am și vorbit, printr'o prietenă a mea cu Pastorul protestant din orașul de graniță. În zece minute suntem acolo; în cinci ne cununăm, și apoi pornim unde vei voi.»

Dan replică fericit:

— «Știi ce?! Închidem aci și pornim spre locul de care vorbești. Numai să fie preotul om de treabă să nu te plictisească mult cu întrebările lui.»

Elena râse cu un aer de superioritate abia ascuns:

— «Nu te teme de asta, puiule drag! Am să îngrijesc eu, ori prietena mea, ca acel preot să nu ne sâcâie prea mult.»

Dan întrebă miral:

— «Cum? ai la îndemână totul gata ca să nu fim prea plictisiți?»

— «Păi», replică fata surâzând cu acelaș zâmbet fermecător, care cucerise pe Dan, «nu știi că eu sunt «o fată prevăzătoare?» Eu îmi pregătesc lucrurile astfel, din vreme, încât să nu mai fie, în urmă, nici o nevoie de a mai stă la gânduri. Eu, întâi gândesc, apoi merg drept la țintă: dar la o țintă bine preparată și bine studiată din vreme.»

În cuvinte mai mult hazlii decât serioase ca îl puse în curent cu cele ce pregătise și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_193z

glumind îi dădu instrucțiile necesare rugându-l să-și poftească prietenii pentru masa de seară ce avea să urmeze.

Un automobil sosi la timpul hotărât și Dan se instală alături de iubita lui.

Prea fericit de această providențială sosire, el nici nu se mai gândi la felul cum toate se potriviseră atât de bine.

Automobilul par'că zbura peste șoseaua de ciment.

— «Observi» întrebă Elena, «observi cât de ușor alunecă automobilul peste șoseaua aceasta? Îți urez puiule dragă și îmi urez și mie, ca viața noastră să se scurgă tot atât de lină.»

Drept răspuns, Dan îi sărută mâna cu o duioșie fără margini. El simția parcă inima urcându-i-se până în gât de atâta dragoste: și nu găsea cuvintele necesare ca să vorbească..

În curând, mașina se opri în fața unei case simple — asemănătoare unei vile — așezată la marginea drumului.

Elena rosti cu un ton glumeț:

— «Aci e locul; dă-te jos Dănuțule și... ia-ți inima în dinți, că se apropie momentul hotărâtor și... fatal.»

Șoferul sună din «trompă» și din ușa dela drum a vilei apăru figura surâzătoare a unei servitoare. Ea înaintă până spre automobil ca să ajute Elenei, dar tânăra sări de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mrr1901-1932

mult dela locul ei și ajută ca lui Dan să coboare,

Cu o mișcare de o grație pătrunsă de strengărie, Elena oferi brațul ei tânărului și-l conduse până la scara ce ducea spre ușa prin care eșise servitoarea. Aci se opri și punând mâna în pieptul însoțitorului ei rosti, cu un aer grav însă de un comic irezistibil:

— «Tinere, oprește-te aci, și... gândește-te încă odată la acecace faci!»

Peste fața plăcută a lui Dan trecu un surâs, blajin. El apucă mânuța Elenei, o duse la buze și replică râzând:

— «Nu mai spune soro! Vrei să mă dai gata?»

Și luând-o la braț trecu spre intrare.

Un bărbat cu o față surâzătoare le eși înainte întrebând:

— «Desigur perechea de îndrăgostiți din statul alăturat despre care mi s'a telefonat și ieri și azi.»

Elena replică repede:

— «Intocmai! V'am adus părinte o victimă. I-am bătut capul până adineauri, dar în zadar Nu am putut să conving pe acest vlăstar al sexului tare, să renunțe la proectul lui funest de a intra rob la mine.»

Preotul întrebă râzând:

— «Adevărat să fie oare fiule?»

— «Adevărat,» replică Dan. Insă aș dori să procedăm repede.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Ce spuneam eu!» exclamă Elena afectând un aer abătut, «domnul acesta a dat într'o boală gravă.»

— «Lasați d-șoară» zise preotul cu același surâs părintesc: Lăsați—că în curând se va vindeca de boală și chiar de urmările ei.»

— «Poi», rosti Elena râzând, «am greșit adresa venind aci, că eu nu vreau să-l scap de boala asta, ci ași dori să-i țină cât mai mult și mai intens.“

Cu un gest, pătruns de o îngăduitoare bunăvoință păstorul îi pofti în casă și după ce îi întrebă dacă au martori și auzi răspunsul lor negativ, se adresă servitoarei sale zicând:

— «Chiamă pe cei doi amici încoace, căci au prilejul să ia parte la o acțiune plăcută lui Dumnezeu.»

Elena aruncă o privire circulară în odaia mobilată cu o simplicitate aleasă. Scaunele aveau tălpi în semicerc pentru a servi la balansare. Elena la gestul preotului — se lăsă într'unul și așteptă legănându-se ușor.

Doi streini se iviră. Erau martorii de ocazie, de care se servea preotul pentru a se pune la adăpostul cerințelor legei.

Pe când Elena ședea, balansându-se ușor în scaunul ei, martorii dădură răspunsurile la întrebările puse de păstor.

Răspunsul era simplu. Întrebarea era cevamai complicată, căci suna:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Așa-i că d-voastră cunoașteți că d-l Dan este născut în anul cutare?»

— «Da», răspunse mărtorul.

Preotul se adresă și celuilalt:

— «Cunoașteți bine pe d-șoara Elena Strand, aci prezentă?»

— «Da, o cunosc de mult.»

— «Și știi că nu a mai fost măritată și ca este născută în acest stat?»

— «Da. Întocmai,» fu răspunsul.

După ce termină cu martorii, preotul trecu la cititul textelor uzuale.

El repetă cele privitoare la unirea sfințită prin legăturile căsătorici, și când ajunse la pasagiul care sună:

«Femeia trebuie să asculte și să-și urmeze bărbatul,» Elena îl întrerupse cu vioiciune, zicând repede:

— «Asta nu părinte! Asta nu! Eu sunt americană și nu pot primi să mă oblig, la o ascultare, cum cere cartea d-tale. Eu vreau să fim egali!»

— «Dar așa este textul consacrat..» obiectă preotul surâzând de obiecția aceasta care i-se făcuse de sute de ori.

— «Știu», răspunse Elena, dar mai știu că în fața legilor americane suntem cu toții egali. Doar nu o să mă facă religia, legea creștinească, inferioară, roaba unui bărbat, într'o țară în care robia a fost desființată cu atâtea vărsări de sânge. Citește părinte mai înainte, dar lasă pasagiul ăsta afară.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/muzeul

— «Dar ce zice soțul, adică viitorul dumitale soț?...»

Dan interveni surâzând:

— «Dacă lăsarea afară a pasagiului cu pricina nu reduce din valabilitatea actului ce săvârșim, eu sunt de părere să-l dăm afară cu tot alaiul cuvenit.»

Preotul se gândi o clipă și zise:

— «Nu nu strică, de oarece este mai mult un sfat care se dă.

«Unirea se face și devine formală, numai în urma cuvintelor: «vă declar bărbat și femeie, sunteți căsătoriți.»

Elena întrebă:

— «Dar sfatul ăsta, n'ar fi mai bine, să-l dați bărbatului meu decât mie? Să mai asculte și bărbatul de femeie, nu numai femeia de bărbat.»

— «Nu fata mea», replică preotul. «Eu nu am căderea să introduc texte noui în materia aceasta, dar pot trece cu vederea un pasagiu, dacă viitorul dumitale soț consimte.»

— «Cum să nu consimt părinte!» exclamă Dan. «Consimt din toată inima și aprob cu amândouă mâinile.»

Elena luă o mână a logodnicului ei și o duse la buze.

Ochii ei se împăienjeniră de lacrămi, pe când Dan, surprins, o apucă repede de după gât și o sărută, abia văzând cu ochii de mișcat ce era.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Cred», zise preotul, «că nu e nevoe de nici o formulă de adăugat sau de eliminat: Când două inimi se unesc, cum par a se uni ale d-voastră, e de ajuns chiar și numai o simplă binecuvântare.»

Și cum cei doi ascultau, într'un fel de reculegere, el întrebă:

— «D-ta, d-le Dan Constantin, consimți să ei în căsătorie pe d-șoara Elena Strand?»

Tânărul replică repede, cu o vioiciune aproape exagerată:

— «Da, da! Consimt? E cea mai arzătoare dorință a mea!»

— «Și d-ta, d-ră Elena Strand, consimți să ei în căsătorie pe d. Dan Constantin?»

Tânăra luă din nou mâna lui Dan și ducând-o la buzele ei, o sărută zicând cu o drăgălășie cuceritoare:

— «E singura mea dorință: da, vreau! Consimt.»

— «In numele legilor acestui stat,» reluă preotul, «vă declar bărbat și femeie: sunteți căsătoriți!»

Preotul apucă mâna lui Dan și îl felicită, urându-i «fericire și o numeroasă familie». Apoi luă mânuța Elenei și după ce o strânse, îi prezintă aceleași urări, însă adaogă glumind:

— «...Și oricât de americană ai fi, drăgălașă Doamnă, nu uita că Eva a fost făcută din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

coasta lui Adam și ca atare trebue să fii ascultătoare și maleabilă.»

— «Imi dați voe părinte să întreb ceva?» obiectă tânăra căsătorită.

— «Da, și voi răspunde cu plăcere...» replică preotul, urmărind cu un surâs blajin, felul în care Dan plătea celor doi martori de ocazie.

Elena începu surâzând:

— «Iată: aș vroi să știu: din ce material era compusă mama noastră Eva, dacă era fabricată dintr'o coastă a lui Adam.»

— «P'ăi...» făcu preotul nedumerit, «din ce să fie? Dacă era din coasta lui Adam era din os: os... veritabil.»

Tânăra zâmbi și întrebă din nou:

— «Dar Adam? Strămbunul nostru, din ce material era fabricat dumnealui?»

Preotul replică, subliniind cu un surâs cuvintele pe cari le cita:

— «Dumnealui era «fabricat» din lut.»

Tânăra femeie dădu din cap zicând cu un aer de o gravitate exagerată:

— «Va să zică bărbatul *din lut* și femeia *din oase*.»

— «Așa spune sfânta scriptură,» zise preotul «și cred că nu ai nimic de obiectat fata mea...»

— «Ba, părinte,» răspunse tânăra, «am foarte multe de obiectat: Bărbatul e din lut maleabil și femeea din os... os tare, os solid... nemaleabil. Și cu toate astea, ni se cere nouă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Revistaionsilvania.ro/mdr1901-1932

femeilor, să ne modelăm după dorința acestor domni făcuți din lut inconsistent... Nu e dreptate pe lumea asta, tată dragă! Nu e pe sfânta dreptate?...»

— «Dar cum crezi că ar fi, «întrebă preotul, «dacă ar fi să fie pe «sfânta dreptate...»

Elena replică repede:

— «Cum?.. Să se scrie la cartea sfântă, că: bărbatul fiind o ființă fabricată din material moale și ca atare fiind o ființă slabă, să se supună fără discuție femeei, care este fabricată din cel mai solid și tare material animal: din os.»

Preotul surâse blajin:

— «Părerea d-tale d-nă.»

Elena aruncă o privire către bărbatul ei și răspunse:

— «Da părinte. Și așa ar urma să fie, dacă ar merge lucrurile în lumea aceasta pe sfânta dreptate.»

Dan strânse mâna preotului, punându-i într'însa un bilet de o sută dolari, și luându-și soția pe după talie, cercă să o înbuneze:

— «Ei scumpă nevestică, nu fii așa de tristă. Lasă că au să se schimbe lucrurile în curând am să-ți cedez costumul meu și ai să dictezi tu în casă. Eu am să fiu un soț model.»

Dar tânăra femee se adresă preotului zicând din ușă.

— «Ia uită-te la el dragă tată, și ascultă-l cum vorbește!. Ce e el decât un biet bărbat

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

creeat acuma... Abia acuma scos din cutie, cum l'a adus dela magazinul de lucruri moderne, de unde l'am comandat, și deși abia dorința, și aprobarea mea, a făcut dintr'un neînsemnat burlac: un bărbat respectabil, el se crede în drept să mă încurajeze...

«...D-nealui mă încurajează pe mine! — Păi știi d-ta», urmă Elena adresându-se lui Dan, «știi d-ta domnule că d-ta ai nevoe de mai mult curagiu din noi doi?»

— «Copii», întrerupse preotul conducându-i cu acelaș surâs părintesc până la ușă, «copii nu vă faceți zile fripte dela început. Căutați să trăiți în liniște și mulțumire, căci... în statul acesta nu există legi cari să permită divorțul!...»

— «Of»! exclamă tânărul; «mi-ai luat o piatră de pe inimă. Mi-era frică să'mi scape... dar de acuma o am sigură, în mână.»

Elena eși în prag, urmată de soțul ei și cu cea mai prietenoasă intonație explică:

— «Dar mai există și Renno, dragul meu.»

— «Renno? ce e aia?» întrebă Dan mirat...

Insă Preotul înainte de a închide ușa, dădu explicația, în locul Elenei:

— «Renno este localitatea din statul Nevada în care se duc femeile sau bărbații cari vor să obțină mai sigur divorțul... Dar este la câte-va sute de mile de aci, într'alt stat.»

— «Slavă Domnului! «exclamă Dan cu vioiciune; «bine că este atât de departe!...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Elena îl lua de braţ şi-l strânse în încleştarea cotului. Ca pentru a-l consola ea şopti:

— «Fii tu puiule, drăguţ cum ai fost până acuma şi ai să vezi ce raiu are să ne fie viaţa!»

* * *

In tot timpul parcusului până acasă Elena ţinu mânile ei într'ale tânărului. El ducea din când în când, la buzele lui înfierbântate, degetele ei reci.

Când ajunseră acasă o surpriză îi aştepta. O fată, Clara, pe care o rugase Elena să vegheze asupra casei, venise cu fratele ei, Johny, un ziarist şi cu un alt american tânăr care părea a fi «admiratorul» ei.

Câte şi trei aranjase ghirlande de flori artificiale, închiriate dela un magazin, care se ocupa anume cu acest fel de decorări: şi potrivise şi cele orânduite de Elena. Iar la un pian automatic, aşezat într'un colţ retras, sta o fată ca de vreo 14 ani, aşteptând să i-se comande ce bucăţi să cânte.

Femeia tocmită, ca să facă cele necesare, umbla ca pe rotile. Totul părea de minune potrivit.

In starea sufletească în care se afla, singurul lucru care plictisea pe Dan era prezenţa celor trei inşi, şi când se gândea că mai aveau să sosească şi prietenii ce invitase el,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivelor.ro/mdrr1901-1932

îi venea să se întristeze. Prea avea să treacă mult până la terminarea petrecerei proectate.

După ce stătură puțin de vorbă, Elena atrase atenția bărbatului ei asupra americanului Johny, tânărul venit cu Clara.

— «Îl vezi?» zise Elena, «îl vezi ce elegant și cu toate astea simplu îmbrăcat este? Aci în Statele Unite, omul cu gust se poate îmbrăca elegant cu foarte puțină cheltuială. Așa ar trebui și tu să te îmbraci!»

— «Dar, murmura el, ascunzându-și decepția și umilirea produsă de cuvintele soției sale, «până acuma nu mi-ai spune nimic în privința asta. Aveam impresia că ești mulțumită cu felul cum mă îmbrăcam... De ce nu mi-ai spus mai din vreme?»

Elena îi dădu cu mâna ușor peste obraz râzând.

— «Bine puiule așa de proastă mă crezi? Păi dacă te îmbrăcai mai elegant, mi te sufla altă fată. Ți-am spus-o abia acuma, fiindcă de aci încolo nu mai am nici o temere că cineva mi te mai poate fură.»

Dan îi sărută mâna într'un avânt de recunoștință, pe când soția lui, cu toată prezența celor trei îl apucă pe după cap și aplecându-l, îl sărută pe buze, apoi exclamă, ca să-și ascundă emoția:

— «Ah ce bun e primul sărut!» și adresându-se celor prezenți, cari, priveau cu un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901_1932

surâs pătruns de duioşie la tânăra pereche, Elena rosti în glumă:

— «Doamnelor şi Domnilor! vă pun o întrebare, în materie de dragoste. O întrebare la care să răspundeţi cu sinceritatea.»

— «Well: go ahead!» (Bine! mergi înainte) rosti Johny, privind cum amicul său strângea mâna Clarei.

— «Să-mi răspundeţi,» reluă ea surâzând, «ce-aţi fi în stare să daţi pentru o iubire curată şi mai ales pasionată.»

Clara se uită la tânărul american care o strângea de mână, şi întrebă:

— «Ei, prietene să te aud: fii curagios George!»

Tânărul slăbi strânsoarea degetelor ce ţinea în mână şi mai mult codindu-se rosti:

— «Eu aşi oferi!... un inel... şi aşi cere fata în căsătorie dacă... aşi iubi-o.»

Cu o mişcare aproape violentă Clara îşi scoase degetele din mâna lui George şi zise:

— «Asta o oferă şi cel din urmă cerşetor!... Ai fi putut să te arăţi ceva mai darnic...»

Cel vizat rosti cu un surâs constrâns:

— «Dar... Asta este un sacrificiu destul de mare... mai ales că prin căsătorie un tânăr îşi pierde libertatea şi ia o mulţime de sarcini şi obligaţii asupra sa.»

Fata rosti repede:

— «Oferta d-tale George, este de cerşetor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mod

și considerațiile d-tale sunt de negustor, precupeț... de cel ordinar...»

Tânărul surâse și adresându-se lui Johny căută aprobarea lui întrebând:

— «Așa-i că era mai bine dacă mințeam? Ar fi trebuit să urmez principiul care spune că în «dragoste și în război toate șiretlicurile sunt permise» și să rostesc câteva declarații poetice... și atunci să fi văzut pe Clara mea cât de gentilă ar fi rămas.»

Johny părăsi ținuta lui aproape rece și lămuri:

— «Nu, amice; nu este așa! Dragostea e un lucru sfânt cu care nu trebue să se procedeze după normele cu cari se face război. Eu unul cred că pentru o dragoste curată sinceră, ași face cele mai mari concesii și sacrificii.»

Privirea lui alunecă spre obrazul rozat al Elenei și se opri pe chipul lui Dan, care tocmai se pornise să vorbească. Dan, cu o înflăcărare ce contrasta energic cu ținuta cam rigidă a celor doui anglo-saxoni, rosti apucând mânuța soției sale.

— «Nu există pe lumea asta, nimic mai frumos și mai nobil de cât o iubire sinceră!... Pasionată sau nu, iubirea e sfântă. Și pentru obținerea și menținerea unei asemenea iubiri, eu, să fiu un moștenitor de coroană, sau un rege, mi ași ceda, mi-ași arunca toate

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

bogăţiile, toate drepturile. Eu aş renunţa la un tron pentru o iubire».

Ziaristul surâse exclamând:

— «Iată un titlu bun de pus peste pagina ziarului meu: Un tron pentru o iubire! Ce senzaţie ar face!»

— «Asta», reluă Dan aruncând o privire duioasă spre Elena, «Asta nu e nimic: pentru iubirea de care vorbesc eu mi, aşi da şi viaţa şi sufletul şi aşi da...»

— ...«Eu n'aşi da o ceapă degerată!»... \rosti un glas din uşă.

* * *

Neplăcut surprins de neaşteptat întrerupere Dan îşi întoarse privirile către nouii sosiţi. Era unul din amicii săi din fabrică, un român, anume Neagu şi altul cu nevasta şi şi un copil. Apoi mai apărură câţiva, cari, după prezintările obişnuite, se rânduiră după cum putură.

Fata de la pianul automatic porni o nocturnă de Chopin, care în animaţia generală, trecu neobservată.

Elena întâmpină musafirii surâzând: sărută copilul, — cu toate că era murdar, — pe obraz, apoi îl arăta lui Dan, şoptindu-i de departe:

— «Aşa unul... Puiule!...»

Tânărul pricepu, mai mult după mişcarea buzelor ei şi îi răspunse, ridicând două degete în aer:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr190

— «Nu unul, ci doui.»

Johny se apropiase de colegul său George și vorbea cu glasul coborât, aruncând priviri admirative în spre Elena. Neagu, prietenul român al lui Dan, se apropiă de ei și rosti câteva fraze la cari cei doi replicară cu semne de desaprobări.

Clara, rămăsese tăcută, ca și când cuvintele lui George i-ar fi năruit toate visurile.

Masa, la care fusese invitați, era de mult gata și cum se înserase, lumina electrică aprinsă, da feței o culoare mai vioaie și mai rozată.

Cei din urmă invitați ai lui Dan sosiră, și toți luară loc pe scaunele indicate în fața tacâmurilor curate.

— «Sunt luate de la Woolworh?» îi întrebă George.

— «Ași!» replică Dan, «le am închiriat de la restaurantul la care mâncam pe când eram burlac. Numai florile naturale sunt cumpărate.»

— «Ghirlandele le am închiriat noi» zise Clara râzând.

Din spre bucătărie apăru un negru și o fată neagră, aducând mâncărurile. Toate erau gătite la restaurant.

— «E o mare simplificare în viață» zise Dan, «prin adoptarea sistemului ăsta ajungi să n'ai de cât grija foamei: să știi cum să-ți pro-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/mori/1901-1932

curi o poftă bună, că mâncarea vine de la sine... adusă de aceste... ființe serviabile.»

Elena simțea privirele lui Neagu scrutând-o cu o dușmănie abia ascunsă. Ea cercă să-l câștige rostind câteva fraze hazli. Și cum începuse masa, glumele porniră să curgă dela primele îmbucături.

Johny, număra persoanele prezente și zise cu o tristețe comică.

— «Suntem în total numai zece. Mare păcat! Aș fi preferat să fie vre-o 30 ca să pot închina câte un pahar în sănătatea fiecăruia.»

Neagu bău pe repezeală două pahare cu vin negru de California, Johny îi făcu semn, să o ia domol, spunându-i destul de auzibil.

— «Nu o lua repede că-ți se urcă la cap California: auzi toate cântecele de acolo în capul d-tale.»

— «Nu e nici o primejdie,» rosti Neagu ridicându-se în picioare «ia uită-te ce lung sunt. Până să mi să urce mic la cap, trece o săptămână. Și într'o săptămână cine știe la ce altă nuntă am să fiu.»

Dan izbucni în râs exclamând:

— «Are să bea aci, și să-l apuce beția într'altă parte; se îmbată în satul Ohio, și face scandal tocmai în Oregon.»

Neagu se așezase râzând, și dela locul lui rosti cu un accent de ură mascată:

— «Nu te teme amice, că eu pot să fac scandal chiar și aci.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-19

Dan nu replică, ci dădu negrului — care tocmai îl servea, — câte va instrucții. Fostul rob, cu toată ținuta lui rigidă de până aci, le ascultă cu un rânjet de satisfacție care-i lumină fața. El eși repede și reapăru cu 5, prăjini de rufe pe cari le puse în colțul cel mai depărtat al sălei de mâncare.

Ziaristul exclamă râzând:

— «D-l Constantin își ia măsurile de precauție, pe cât văd.»

— «Negreșit,» replică Dan cu glas tare, «îmi iau măsurile mele. După cât e el de lung nu aș putea ajunge la capul lui, de cât cu prăjina de rufe, când o fi să facă scandal.»

Neagu întrebă cu un aer speriat comic:

— «Doar n'o să începi cu toate prăjinile dintr'odată.»

— «Nu, dragă, dar în cazul când d-nealor, partea bărbătească a invitaților mei, nu ar vroi să mă ajute, mă oblig eu în scris să le rup toate pe devla ta!»

Râsul general stârnit de cuvintele lui Dan fu întrerupt de notele clare, dulci, scoase de un gramofon.

Elena privi cu un surâs duios spre Dan, și dela locul pe care îl ocupa dincolo de masă, între femei, ea, îi trimese din degete o sărutare, zicând:

— «Mii de mulțumiri, scumpe, pentru minunatul aparat ce ai cumpărat.»

Și cum fata neagră pusese placa «E lucevan

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.muzeulromanului.ro/mdr1901-1932

le stelle», Clara, interveni să se pună alta «mai puțin banală», adăogând:

— «E plictisitor să auzi mereu pe Carusso. Când îl aud mă gândesc la fălcile lui de măcelar, la gâtul lui de taur și la hurta lui de zeu Cartaginez.»

— «Fără a mai menționa chelia lui», Complectă George. «Dar ce altă placă vrei să se cânte... să vedem ce zice mireasa.»

— «Mireasa,» replică Elena, «păi mireasa ar cere să se cânte o arie din patria veche a mirelui. Știți că au niște cântece naționale admirabile...»

— «Se poate», întrerupse George, «dar e o țară care nu vrea să dea drepturi evreilor...»

Elena, opri discuția cu o frază mai energică.

— «Să ne uităm întâi la felul cum am tratat noi pe indienii cari ocupau America înainte noastră. Noi ne-am erijat în stăpâni și moștenitorii unor teritorii care nu erau ale noastre și nu pretindem să restituim indienilor nimic, ci i-am băgat în «rezervații» pe când evreii au venit în toate țările lumei din Palestina lor. Ei sunt noui veniți acolo și noi ne ocupăm de drepturile lor: de indienii noștri, cari au drepturi înaintea noastră și pe cari i-am exterminat, nu ne ocupăm. Să nu facem politică. Cine admite să cânte gramofonul «Home, sweet home?» (Căminule, dulce cămin.)

Un ropot de aplause acoperi cuvintele Elenei.

Muzeul Digital al Românilor
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Dan îi strigă prin tumultul de voci ce se făcuse.

— «Sărut mânuţele pentru apărarea ţărei mele Lenuţo!»

Insă cum ea nu înţelese cuvintele rostite, Dan se ridică dela locul lui, trecu spre Elena şi îi sărută mânile, exprimându-i recunoştinţa pentru cele rostite în favoarea Românici.

Elena surîse:

— «Păi nu am spus decât adevărul. Şi nici nu am bănuit că tu ţii la vechea ta patrie atâta că aş fi spus ceva şi pentru suveranii ţărei tale. Ştii părerea bună ce o avem noi Americanii despre ei.»

Gramofonul întona cântecul cerut de Elena şi primele note fură ascultate într'o tăcere religioasă pe când Dan îşi reluă locul. Cele din urmă strofe fură însoţite de Clara. Elena, George şi Johny.

Când se termină aria românii şi soţiile lor aplaudară.

Negrul, se apropiă respectuos de mireasă şi întrebă în şoaptă dacă-l autorizâ să pună imnul naţional american «The star spangled banner», (Drapelul smăltat cu stele).

Elena surâse aprobând şi privirile ei se fixară asupra celor doi americani, ca să vadă ce impresie va produce asupra lor.

Dela primele accente ale imnului, cei doi, Johny şi George cari tocmai ciocneau pa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

harele, se ridicară brusc. Clara sări în picioare ca electrizată și,—pe când românii, din respect, se ridicau în acelaș timp cu Elena,—tânăra americană începu să cânte. Cei doui americani, cu paharele în mână, bătând cu ele tactul, amestecară vocile lor viguroase pline, cu sopranul Clarei.

La refren, tocmai când accentele imnului devin mai zguduitoare, Elena își asociă glasul ei de contraltă și cântă cu un entuziasm care mișcă și farmecă pe toți.

Neagu se plecă spre Johny șoptind.

— «Parcă am văzut-o noi cântând undeva așa cu foc pe d-na asta. Nu ți-se pare și d-tale.»

Ziaristul privi în spre paharul său și rosti șoaptă:

— «Eu nu știu... ți-am mai spus-o și adineaori. Dar lucrul nu ar fi de loc de mirat.. are o voce prea exersată și prea bine stăpânită pentru a fi numai ceea ce vrea să se arate că este. Oricum însă, ea este acu soția amicului nostru și trebue nu numai respectată dar și apărată la nevoe.»

Elena mulțumind cu o privire circulară pentru aplaosele al căror obiect fusese, surprinse aruncătura de ochi piezișă a lui Neagu, și tresări instinctiv. Ea cercă să învioreze conversația generală și răuși; dar privirile ei, mascate de un surâs prietenos, alunecară de la unul la altul în mai multe rânduri.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1924.php

Ca să împiedece o nouă discuție între Neagu și Johny, Elena zorì pe Neagu să bea, și lansă pe ziarist într'o discuție privitoare la participarea Statelor Unite în războiul mondial.

Johny ghicind intenția miresei. și pentru a nu o alarmà, se avântă cu o căldură, care, ghicită, ar fi dat loc la bănueli, — și vorbi pe larg. El arăta cum subiectul era tratat în întruniri publice, în săli și pe strade. La fie ce colț mai frecventat se punea câte o cutie de scânduri (din acelea cari serveau la expedierea săpunului) și cel care avea ceva de spus, se urca pe ea și vorbea. Uneori oratorul era persiflat, alte ori huiduit, dar în majoritatea cazurilor, publicul aplaudà. Erau în țară curente mari.

Germanii și descedenții din părinți germani, nu vroiau războiul. Evreii, în special, argumentau că nu numai războiul este o nenorocire, dar că și legea care s'a făcut pentru a impune obligativitatea serviciului militar era o «excrocherie».

— «Da,» explica Johny «și ei au dreptate când zic că: au venit în Statele Unite fiindcă legile le garantau că fiii lor nu vor fi luați în armată.

«Acuma se fac legi cari îi excrochează de cea mai mare speranță a lor. Toți evreii tineri au venit aci ca dezertori, sau ca să scape de a fi înrolați în armata țărei din care au plecat.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

Americanul continuă să vorbească, şi abia când întâlni privirea surâzătoare a Elenei, el pricepu, după uşoara nuanţă de recunoştinţă, ce citi în ochii ei, că intenţia lui fusese înţeleasă.

Neagu îl întrerupse cu o grosolănie care trebuia să ţină loc de glumă, dar Americanul încântat de gândul că Elena îi arătase recunoştinţă, continuă de astă dată pe un ton glumeţ:

— «Viitorul Americei nu se mai poate sprijini pe politica trecutului: Ca să faci faţă nevoilor viitorului trebue să mergi cu viitorul. De aceea şi eu, fiindcă suntem aci la masa asta, vă urez d-v. cari constituiţi noul menaj, să trăiţi în vederea viitorului şi să aveţi cele mai frumoase şanse de noroc în viitor.»

— «C'apoi,» intervenì Neagu, «trecutul cine ştie cât de urât a fost. Mai ales gazda noastră mireasa ştie...»

Elena îngălbeni, dar Johny, cu o uşurinţă de împrovizare de care şi el se mira în gând, zise repede:

— «... Ştie să ne încânte cu vocea d-sale armonioasă. Nu aţi vroì doamnă să ne cântaţi ceva?»

— «Din „repertoriul" d-sale» complectă Neagu, pe care băutura îl făcea arţăgos şi gata de aluzii usturătoare.

Johny, iar întervenì zicând:

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901_1932

— «Intr'adevăr din repertoriul cumpărat cu gramofonul, s'ar putea cânta ceva frumos.»

Dar glasul răguşit de băutură al lui Neagu se auzi din nou, de astă dată hotărât, dârz:

— «Eh! cine vorbeşte de repertoriu cumpărat? Vorbesc de repetoriul nevestei lui Constantin. Parcă nu se ştie că a cântat în...»

— «Şi cântă încă, vrei să zici, admirabil!» îl întrerupse Americanul, sculându-se şi apropiindu-se de prietenul lui Dan. Neagu, ascultă cu sprâncenele încruntate şoapta zaristului, şi când acesta termină el rosti auzibil:

— «Nu permit nimănui să'mi comande ce, pot vorbi şi ce nu.»

— «Dar», replică Johny, cu glasul coborât «cu la rândul meu, nu-ţi permit să mă superi cu vre o întrerupere... Ai înţeles? O vorbă dacă mai spui, te culc sub masă!»

Pe când Elena, — palidă de teamă, — cercă să schimbe tonul conversaţiei oferindu-se să cânte, Dan întrebă cu aerul lui blajin:

— «Din ce vă luarăţi fraţilor?»

Neagu sculat în picioare replică sughiţând:

— «Iată Irlandezu'ăsta devenit american, vrea să mă împiedece să vorbesc ceea ce-mi place. Dar eu tot am să spun de ce este vorba: Soţia ta Dane, a fost...»

Insă el nu apucă să rostească bine ultimul cuvânt şi o lovitură de pumn a lui Johny, aplicată pe nas, îl trimese cu scaun cu tot până lângă uşă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc Vasile Pop
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Negrul de serviciu se repezi și sculă pe Neagu de jos, exprimându-și admirația pentru magistrala lovitură dată de ziarist. Johny, fără a mai ține seamă de nimic, se repezi la cel ridicat și-l întrebă repede în șoaptă:

— «Ce spunea-i de D-na Constantin? Dacă spui ceva care nu-mi place, te zdrobesc aci!»

Lovitul desmeticit de lovitura primită și de cădere, rostì cu un aer plângător:

— «Am vrut să zic că a fost la înălțime, când a cântat... D-ta mai lovit pe nedrept...!»

— «Și ai vre-o pretenție?» întrebă ziaristul încruntat.

Neagu răspunse cu o grabă care făcu pe toți să râdă:

— «Dar de unde! Ce pretenție să am alta decât să nu mai dai așa în mine ca'ntr'un bivol! Și să rămânem prieteni.»

Johny privi în jurul său și văzând figurile nedumerite al celorlalți se uita la Clara care părea impasibilă. Din treacăt zări obrazul palid al Elenei, sub ochii căreia se iviseră cearcăne vinete, adânci.

— «Așa?» făcu ziaristul, «atunci probabil că am comis o eroare. Mi s'a părut că vrei să vorbești rău de mine.»

Neagu zise uluit:

— «Păi nici n'am crâcnit ceva de d-ta...»

— «Ba; ai fost necuviincios față de mine!» strigă ziaristul devenind iar amenințător. «Nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-19

mi-ai spus că nu vrei să știi de mine? Ai spus or nu?»

— «Am zis! Am zis!» replică bătutul repede.

Johny reluă agresiv:

— «Și acuma nu mai spui nimic. Ești mulțumit de tot!»

— «De tot — de tot», zise Neagu cu o grabă care făcu pe câți-va să surâdă.

Clara și ceilalți oaspeți se pregăteau să intervie, dar Elena se apropiă de ziarist și îi șopti cîteva cuvinte, cari făcură pe Johny să-și ceară scuze pentru turburarea produsă.

Neagu se așeză la masă, apoi pretextă că se duce pînă afară și dispăru.

Plecarea lui Neagu produse o adevărată ușurare. Glumele începură să circule. Clara se oferî să cînte o arie. Un cor se formă și celebrul «Over there», pe atunci abia pornit. animă întreaga adunare.

Cum copilul adus de prietenul lui Dan adormise, Elena îl duse să-l culce în patul ei, și reluă loc la masă.

Glumind Clara șopti lui George:

—«Johny a cîștigat inima miresei prin ținuta lui hotărîtă.»

— «Ce folos» replică tânărul, «ce poate face un tânăr în asemenea împrejurări. Ei abia sunt luați azi. Oricât de seducător ar fi Johny, s'ar pierde vremea în zadar, cel puțin încă trei luni de aci încolo.»

Clara dădu din cap și strânse buzele rostind șoptit:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrl1901-1932

— «Trei luni trec repede... și aduc succes pentru cine știe să aștepte cu răbdare momentul prielnic.»

Americanul se gândi o clipă, aruncând ochii asupra Elenei, și a întregei adunări. Privirea lui căzu asupra lui Dan, care cu aerul său liniștit, surâzător, părea că uitase tot ceiace se petrecuse.

George murmură numai pentru Clara:

— «Cu toate că «în dragoste și în război toate șiretlicurile sunt bune,» nu prea văd cine în America ar mai primi în casa lui, pe un bărbat care s'ar face vinovat de o asemenea... lovitură. Și apoi oricât de frumoasă este mireasa, Johny este un tip prea practic, ca să piardă vremea numai cu un simplu flirt.»

— «Crezi?» întrebă Clara--«crezi că mirele ar fi gata de violențe în cazul când ar vedea că nevasta lui se «interesează» de... altul?»

Americanul replică în surdină.

— «Cine poate ghici temperamentul unui bărbat care afișează un aer atât de... «bonhomme», cum e acest domn Constantin? «Numai în clipe de gelozie, numai atunci poți vedea omul și încă și atunci nu prea clar...»

Johny ca și când ar fi ghicit că se vorbea de el, ridică paharul și ținu un toast de câteva secunde, urând noilor căsătoriți să trăiască fericiți și să prospereze în interesul lor și mai ales, într'al Americei...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1900

El propuse că după obiceiul Statului, un bărbat să fie delegat să sărute mireasa, în numele sexului urât din America, şi o fată să sărute pe mire în numele fetelor.

Dan se ridică şi râzând mulţumi pentru urări. El se declară mulţumit, ba chiar fericit că îl va săruta o fată în numele tuturor fetelor, dar protestă în mod blajin contra abuzului ce se săvârşea cu un obiceiu în puterea căruia era vorba să i se sărute. de un alt bărbat, nevasta.

— «Ş'apoi», rosti el cu o energie comică «mi-ar conveni dacă nu ar fi vorba de pielea nevestii-mele. Eu trebuie să o protejez. Eu sunt gata chiar să primesc a fi delegat să o sărut în numele tuturor bărbaţilor de pe glob.»

— «D-ta nu ai voie să te amesteci», îl întrerupse George, «eşti cu totul neexistent în materie de decizie cu privire la mireasă.»

— «Uite d-le!» exclamă Dan cu un aer comic supărat, «de aceia mă însor eu, ca să nu pot decide, şi să nu am cuvânt în chestii cari interesează pe soţia mea?»

— «Păi», îi a minti Elena, «nu ai făgăduit ascultare şi supunere mie? Cum o să mai cerci să decizi asupra soartei mele? De pe acuma îţi calci cuvântul?»

Toţi cei prezenţi îşi uniră glasurile pentru a protesta contra lui Dan. El făcu o mutră

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

uluiță și se așează zicând în mijlocul hohotelor de râs ale conmesenilor:

— «Dar prost mai debutez eu în meseria de bărbat însurat!...

Numai de n'aș da faliment...»

Cum masa mergea spre sfârșit, se alese prin tragere la sorți cine să sărute pe mireasă. Intâmplarea favorizâ pe Johny.

Ziaristul se rumeni de plăcere. El se ridică să anunțe evenimentul zicând:

— «Providența, în înalta ei înțelepciune a hotărât ca eu să am deosebita și distinsa plăcere de a săruta în numele celor prezenți și absenți pe frumoasa d-na Constantin. Țin să mulțumesc Providenței în public pentru această nesperată favoare, și de acea ridic acest pahar și îl beau în sănătatea d-neaiei: trăiască d-na Providență!...»

— «E doamnă Providența?» zise Elena «adică feministă, sufragetă îndrăcită...»

— «Protestez,» exclamă Johny, «nu pot lăsa ca o damă atât de nobilă, care m'a și favorizat să fie tratată ca o văxuitoare de ghete negresă din St. Louis!»

Elena întrebă surâzând:

— «Mă rog, dar cum este protocolul acestui sărut, trebue să-l sărut și eu, ori numai dumnealui are obligația?»

Femeile strigară în cor:

— «Numai dumnealui: Numai d-l Johny!»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Tânăra femee afectă un aer amărât. Ea spuse:

— «Păcat, mare păcat. D-l Johny este și un tânăr drăguț și s'a purtat drăguț, pentru mine, încât mi-ar fi făcut o deosebită plăcere ca «obligația» să fie și pentru mine prescrisă de uzul local.»

Pe când vorbeau, femeile procedară la alegerea celei care avea să sărute pe Dan.

Clara fu aleasa. Ea se ridică să mulțumească doamnelor «cari au avut atâta abnegație încât să-i cedeze pasul.» Terminând ea ridică paharul, zicând:

— «Il beau în sănătatea norocului meu.»

Și eșind dela locul ce ocupă la masă, tânăra americană începu să joace un Kake-Walk, însoțindu-și dansul cu plesnituri din degete.

Elena, o privea râzând de bucuria ce o afecta Clara:

— «Ia uitați-vă la copila asta,» zise mireasa, «are delegație să sărute odată pe bărbatul meu și crede că a apucat pe Dumnezeu de picior. Eu o să am dreptul să-l sărut de mii de ori pe zi și nu mai fac atâta caz.»

— «O fi,» replică tânăra fată, oprită din dans. «O fi, dar eu am o delegație; eu reprezint un stock de persoane femenine pe când d-ta ești pe propriul d-tale compt.»

Râsul general ce urmă fu întrerupt de gla-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sul lui Dan. Cu tonul unui om decis să moară, el rosti:

— «Să procedăm la ceeace e mai greu și dureros pentru mine! D-le Johny, treci de execută datina locală.»

Cu aerul hotărît, însă vizibil mișcat, ziaristul se alătură de Elena, îi apucă obrazul între mâini și apropiindu-și buzele lui reci de bărbia ei, o atinse mai mult ca o adiere.

Elena protestă energic:

— «Ce înseamnă asta domnule?! E o exerocherie ceeace faci d-ta. In loc să mă săruți, d-ta abia ți-ai atins buzele de puful de pe bărbia mea.»

Johny se uită în jurul său spre a vedea dacă trebuie să mai repete sărutul, dar o ochire aruncată asupra lui Dan pe a cărui față transpirația apăruse în broboane mari, îl convinse că... a terminat cu delegația.

— «Eu am isprăvit, «zise el «am avut o misiune delicată, și sunt vesel că am putut-o duce la capăt fără protestări din parte d-lui Constantin...»

— «Ei, «rosti Clara cu glasul ridicat; «acuma vine rândul meu» și adresându-se femeilor: «doamnelor și d-relor, vă rog să luați aminte la felul, cum eu, mandatara d-v, execut delegația ce am primit. Poftiți și controlați.»

Și apropiindu-se de Dan, care se ridicase în picioare, încurcat, ea îi apucă, cu amân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

două mânile, capul, îl apleacă până spre buzele ei și depuse un sărut sonor pe gura lui.

— «Parc'a tras cu pușca!» strigă o femeie. «Așa sărut mai zic și eu!»

Elena exclamă, cu grabă:

— «He-he! D-șoară! mai încet cu buzele bărbatului meu că nu sunt nici de căuciuc și nici măcar asigurate nu sunt!»

— «Nu, doamnă Constantin», întervenì mama copilului, «nu vă supărați, dar d-ra Clara Hopkins, merită încrederea ce noi femeile am pus într'însa, d-ra Clara știe să sărute ca un tunar,»

Clara își reluă locul zicând cu un ton glumeț:

— «Nu știu cum o fi eșit la socoteală d-l Johny cu delegația d-sale, dar eu știu că sunt încântată de a mea.»

Persoanele celelalte izbucniră în rîs și paharele se umplură din nou. De astă dată mirele se încumetă să țină un discurs. El rosti cu glasul puțin cam răgușit:

— «Mulțumesc tuturor, cu glas tare, și în mod public, pentru toate urările făcute în mod prietenos. Felicitările de asemeni, le-am primit și declar că le merit, deoarece nu sunt mulți pe lumea accasta oameni cari să fie atât de fericiți încât să nemerească o soție atât de frumoasă și iubitoare.»

Cuvântarea lui se întrerupse brusc. Ochii lui Dan urmăreau cum Elena, soția lui se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ridicase dela locul ei și se ducea să vorbească cu Johny. El vru să continue, cele ce avea de spus, dar, cuvintele i se opriră în gât, căci Elena se înclinase spre ziaristul american, și îi vorbea bătându-l ușor pe umeri cu o mișcare de prietenie. Clara văzuse privirea lui Dan și ghicind cele ce se petreceau în inima lui, zise cu un accent glumeț:

— „Doamnă Constantin, aibi te rog în vedere că d-l Johny este flirtul meu."

Elena ridică privirea și dintr'o aruncătură de ochi, dela Clara la Dan, ghici ca într'o fulgerare și cele ce se petreceau în inima lui Dan și intenția prietenei sale. Ea dădu din umeri și replică surâzând:

— «Apoi dacă vrei să-ți ții prietenul la adăpost de... de alte persoane, stai mai lângă el și ține-l mai de scurt. Eu una, pentru prietenii mei sunt prietenă și nici părerea, sau intervenția, fie și a unei frumoase, nu mă va opri să spun câteva cuvinte de recunoștiință la urechea unui prieten bun.»

— «Negreșit,» rosti Dan dela locul său, «nimeni nu ar putea și nimeni nu are dreptul să facă aceasta. D-ra Clara glumea adineaori.»

Johny vru să obiecteze ceva dar Elena îl așeză cu o presiune a mâinei sale la loc, iar George de pe scaunul său, se ridică să rostească vre'o câteva cuvinte:

— «Dragostea» zise el, cu un accent de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

adâncă convingere «dragostea doamnelor, d-şoarelor şi domnilor, este singura afacere serioasă din viaţa noastră, singura afacere gravă care e tratată în mod glumeţ. Cu toate astea ea e nu numai serioasă, dar şi cel mai important eveniment pe care l'a lăsat D-zeu în viaţa noastră.»

Clara îl întrerupse, zicând cu energie:

— «Ceea ce spui d-ta acuma este în complectă contrazicere cu sentimentele pe cari le-ai exprimat acum câtva timp.»

— «Voiam să încerc pe cineva, replică George cu glasul mai coborât dar destul de tare ca să fie auzit de toţi conmesenii, «şi încercarea mea a dovedit ceeace vroiam eu.»

Insă tânăra, însoţind cu privirile ei pe Elena care îşi reluă locul la masă, replică:

— «Incercare sau ne-încercare, părerile d-tale de acuma nu sunt cele adevărate... Şi chiar de ar fi... când iubeşti pe cineva, nu-l pui la încercare. Când ai o slugă sau un contabil, sau un om, o fiinţă a cărei pierdere îţi e indiferentă sau o doreşti, o pui la încercare, dar când iubeşti pe cineva, fugi, fugi cu disperare de orice ar putea să dovedească măcar în parte că iubirea lui nu există....»

— «Şi,» întrerupse George, «care e concluzia d-tale?»

— «Concluzia ? că d-ta vrei să pari un farsor şi că nu eşti decât un om fără inimă şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901_1932

fără cea mai mică scânteie de dragoste în pieptul d-tale de atlet.»

— «Fetele de azi,» zise cel vizat, «şi mai ales fetele americane sunt teribile... Sub pretext că te onorează cu dragostea, ele te omoară cu psicologia...» Şi aşezându-se cu un gest de descurajare, el încheiă: «ori cât de ridicul ar părea, mă predau, mă dau învins.»

Câţiva din conmeseni izbucniră în aplause. Elena se ridică ţinând paharul în mână.

— «Să bem» zise ea, «să bem în sănătatea învinsului şi a învingătoarei!»

Trecând spre locul ei Elena se apropiă de Dan, îl mângâiă pe obraz apoi se înclină şi în văzul tuturor îl sărută pe buze.

— «Domol-domol! domnule,» zise tânăra femee cercând, cu o mişcare delicată să-i dea jos mâna, care se încovoia pe după talia ei: «astă seară d-ta ţi-ai mâncat porţia de sărutări, încă de când a dat d-şoara Clara cu tunul, asta vreau să zic cu puşca!... Acuma a venit şi rândul meu să sărut pe cine-mi place, şi asta fără nici o delegaţie din partea nimănui!»

— «Ba,» rosti ziaristul, cu glasul ridicat «D-ta ai avut o delegaţie: cea mai importantă şi totodată cea mai nobilă din câte există. Delegaţia dată de inima D-tale.»

Clara izbucni cea d'întâi în aplause, şi ridicându-se dela locul ei alergă spre Elena, o cuprinse pe după gât şi o sărută. Însă la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901.1932

urechea Elenei ea şopti surâzând strengăreşte:

— «Ştii în dorul murelor, mai mănânci şi frunze...»

Elena izbucni în râs, apoi întrebă:

— «Să te spui?»

Clara se făcu roşie ca o vişină şi mai mult îngăimă decât rosti:

— «Nu-nu-nu! Pentru numele lui Dumnezeu, nu glumi, cu aşa ceva!»

Johny, păru a fi ghicit despre ce era vorba, căci se rumeni de plăcere.

El vroi să întrebe ceva, dar Clara părăsind orice rezervă, se repezi de lângă Elena până la locul ocupat de Johny, şi punând mânuţele ei pe gura lui, zise cu o grabă plină de haz:

— «Să ştii că de nu taci din gură, te pedepsesc cum este mai rău.»

— «Ce pedeapsă?» întrebă el, încercând cu politeţă să dea mânile fetei la o parte. «De ce crezi că mă pot teme cu mai mult pe lumea asta?»

Clara replica râzând:

— «De ce? De un sărut! De nu taci, să ştii că te sărut, bată-te norocul! Când o vedea lumea de aici că te sărut, vei fi osândit să mă iei de soţie...»

Dan aruncă ochii spre nevasta sa şi surprinse privirea ei prietenoasă, cu luciri umede, aşezată asupra lui Johny.

El făcu un glonţ de pâine şi îl aruncă în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/1901-1932

direcția Elenei. Inainte ca proectilul să ajungă Elena ghicise mișcarea bărbatului ei, și după ce îi făcu un semn de am ninșare prietenească din deget, șopti din vârful buzelor:

— «Ce ? nu cumva ai vre-o temere ?»

In acelaș mod șoptit el răspunse:

— «Dragă sunt gelos! Văd că privești cu prea multă simpatie la Johny al... nostru.»

Clara obținuse cele dorite dela frumosul american și acuma se retrăgea la locul ei, pe când Elena, profitând de o încurcătură produsă în serviciul negrilor, se apropiă de Dan zicând:

— «Tu nu vezi puiule, cât de curat, elegant, și frumos este ?... E o adevărată plăcere să-l privești.»

— «Ooo!» exclamă Dan, «dar știi că mă faci să intru la bănuieli și încă la de acelea grave.»

Drept răspuns Elena se plecă spre urechea lui, și dându-și acrul că-i spune ceva, îl sărută, apoi șopti:

— «Cum să nu-l admiri puiule, când e atât de îngrijit și elegant ?. De ce crezi că l'am dat ca model, de îndată ce l'am văzut astă-seară... Ași fi putut să vorbesc de el de mai de mult, dar încă nu eram căsătoriți. Nu știai cât te iubesc de mult și putea-i lua cuvintele mele drept mai mult decât o simplă constatare.»

Un zgomot produs de spargerea unui geam

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

și țipătul de spaimă al femeilor, întrerupse pe Elena. Ea ridică privirile în spre fereastră și în sutimea de secundă ce urmase, după producerea zgomotului, avu timpul să vadă o piatră cât un ou, lovind pe Johny în umăr.

Americanul, întoarse încet capul spre partea în care fusese atins. Fiindcă, pe haina lui elegantă de seară, piatra depusese un strat de murdărie, Johny dădu, cu degetul mijlociu, un ușor bobârnac peste partea lovită, apoi cu un gest simplu, dar care arătă și liniște și dispreț față de primejdia ce-l amenințase, scuturâ cu câteva mișcări restul de praf.

— «Puțin mai sus,» zise George, «în aceeași direcție și te lovea în tâmplă!"

— «Prostul,» rosti liniștit Johny, «cu un revolver, își ajungea scopul jucându-se, pe când așa... Ce trebue el să alerge acuma!»

Dan sărise dela locul lui, gata să se repeadă pe urmele celui ce asvârlise cu piatra. Insă Elena îl reținu, și agățându-se de el, îl ruga cu accente fierbinți:

— «Nu te duce? Nu te expune! Stai aci dragule! Stai!»

Cum el nu păru gata să cedeze, tânăra îl sărută și îl sili să șadă, pe când George, eșit până în ușă se întoarse, comunicând meseniior:

— «E un individ care a fugit urmărit de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistasalvania.ro/mdrr1901 1932

politist și de un invitat, dar probabil că îl cunoașteți cu toții.»

Johny zise repede:

— «Dacă m'a ales pe mine, nu poate fi decât Neagu, amicul nostru cel bun. Dar cu el mă voi răfui eu la vremea trebuitoare. Acuma să nu ne mai stricăm cheful gândindu-ne la el. Permiteți-mi să ridic acest pahar în sănătatea mirelui și a miresei.»

— «Fie! toți te aprobăm și bem!» exclamă Clara, «dar cine plătește oalele, asta, vreau să zic, geamurile sparte!»

Dan intrând în gluma tinerei fete, replică râzând:

— «Desigur că turcul, adică eu, adică», — zise el arătând cu un gest curtenitor pe Elena «adică noi amândoi le plătim!»

— «Drăguțul de el» exclamă Elena înveselită de noua turnură dată convorbirei; «cît de desinteresat vorbește când e chestia de vre-o plată: generos pînă în vârful unghiilor.»

Surâzând de volubila drăgălășie a soției sale, Dan făcu semn d-șoarei dela pian, și fata, până aci ne-ocupată, începu să dea drumul unei arii vioaie.

In câte-va clipe toți fură în picioare, gata să danseze.

Elena veghia și ajuta să se ridice masa cu precauțiile necesare, îndemnând pe negri de serviciu să fie miloși cu farfuriile de porțelan.

Johny se apropiă de Elena să o invite la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

dans, dar Dan sosit în acelaș timp ceru și el să nu fie refuzat.

Ca să dea un aer și mai hazliu acestei cereri George se prezintă în rând cu ceilați doi zicând:

— «Când doi se ceartă, pentru o mireasă frumoasă, al treilea trebue să câștige.»

— «Știți că e o soluție!» exclamă tânăra femeie râzând; «eu mă decid să dansez cu amicul nostru George, numai pentru a nu supăra pe unul din D-v doi.»

Și cu o mișcare grațioasă ea puse brațul pe umărul tânărului american.

Ambii porniră urmăriți de privirile surâzătoare ale asistenței.

Exemplul lor deveni contagios: Dan luă pe Clara și ceilalți bărbați începură cu încetul să-și aleagă câte-o tovarășă.

Pe când dansul era în toiul lui, ușa se dădu în lături pentru a lăsa să intre un poliçeman.

Uimiți de această arătare neobișnuită într'o serbare, dansatorii se opriră. Dan vru să întrebe de rostul acestei întreruperi, când unul dintre conmesenii cari dispăruse, se arăta aducând de guler pe Neagu.

La vederea zurbagiului Elena îngălbeni. Ea dădu drumul lui George și pentru a-și masca turburarea, se așeză într'un fotoliu basculant, și punând picior peste picior începu să se legene cu o aparență de liniște care ar fi înșelat pe cel mai bun observator.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistamuseiverona.ro/mdrr1901-1932

Neagu strigă cu glasul răgușit:

— «De ce m'ai adus aci? E aci poliția? Aci nu e poliția! ci o casă de întâlniri clandestine!»

Polițistul îl zgudui de guler energic:

— «Ține-ți gura! Ești arestat pentru că ai atentat la viața uneia din persoanele de aci! Martorii dovedesc aceasta.»

Neagu mugi:

— «Am spart geamul unei case în care femeia este o fostă...» Însă el nu apucă să complecteze fraza căci Johny, înainte de a putea fi împiedecat, îl izbi în falca stângă, cu atâta putere încât Neagu își pierdu cumpătul și căzu, ca o masă inertă în brațele polițistului, care îl ținuse de guler.

Policemanul sprijini pe lovit cu stânga în care își trecuse bastonul, iar dreapta o întinse în spre Johny zicând cu o nuanță de admirație deosebită:

— «Tot respectul pentru așa o lovitură! Tot respectul domnule... însă vă rog, ca atât timp, cât îl țin cu de ceafă să nu mai dați în el, căci nu sunt șansele destul de egale.»

— «Mai bine decât l'ai ține de ceafă!» replică ziaristul, «mai bine ar fi să-l ții de gură.»

Dan înaintă zicând cu un ton împăciuitor:

— «Lăsați-mă pe mine să-l pololesc eu. Cu duhul blândeței am răușit totdeauna mai bine decât cu violența.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Neagu se trezi, privind cu aiurire în jurul său. Revenit din ameţeala produsă de băutură şi din toropeala loviturei, el se uită pe rând la fiecare. Privirea lui căzu pe Elena, care palidă, cu un surâs crispat pe buze, continua să se legene, şi o lucire duşmănoasă alunecă dela ea la Johny. Neagu rânji, ca şi când ar fi savurat dinainte lovitura ce prepara să dea şi când crezu că va putea vorbi, fără a fi împiedecat, rosti tare:

— «M'a lovit d-l Johny de două ori pentru femeia cu care trăit trei ani de-a rândul.»

Ziaristul, cuprins de o indignare furioasă la auzul celor spuse de Neagu, se repezi la el, îl apucă de gât şi zmulgându-l, cu o zmucitură din mâna poliţistului, se aruncă peste el pe duşumele, izbindu-l gata să-l ucidă.

Când cei de faţă răuşiră să scoată pe beţiv din pumnii americanului, poliţistul îl duse, în stradă, zicând cu un aer hotărât:

— «Trebuie să-l ducem la judecătoria de noapte îndată, altfel... nu mai are cine să plătească geamul şi daunele dacă... l'o omorî domnul acesta în bătaie.»

Dan vru să meargă până afară dar o aruncătură de ochi asupra soţiei sale îl ţintui locului. El văzu că legănările fotoliului erau oprite şi corpul soţiei sale zăcea, prăbuşit în adâncitura fotoliului.

Dan se repezi să o întrebe ce are, şi găsi pe soţia lui cu ochii întredeschişi, cu o licărire

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistasinteza.ro/mori1901-1932

aproape sticloasă. El scoase o exclamație de spaimă: Elena leșinase.

* * *

Fata dela pian, sub îndemnul, Clarei porni o arie de Chopin, pe când Elena deschidea ochii.

Ziaristul luă dispozițiile necesare pentru ducerea la arest a bețivului. El se întoarse în mijlocul celorlalți și după ce vorbi cu Clara și cu George, începură să facă tot posibilul spre a galvaniza puțin petrecerea. Pianul automatic cântă ariile cele mai vesele, servitorii negri se întrecură spre a fi pe placul invitaților, și în cele din urmă veselia deveni aproape generală.

Johny se folosi de o apropiere a lui Dan pentru a-i spune cu un accent de mare părere de rău:

— «Nu-ți închipui cât de mult regret că acel necioplit a fost atâtă de grosolan...»

Dan îl opri:

— «Pe mine să mă scuzi, căci ăsta este, adică era, unul din prietenii mei. Compatrioții mei veniți în Statele Unite nu sunt toți bine crescuți... Propriu zis, eu sunt vinovatul, nu nu numai că l'am învitat, dar că nu l'am pedepsit eu, cum ai făcut d-ta și că te-am lăsat să te expui.»

— «Eram cel mai aproape,» replică ziaristul «și'apoi, mai ales acuma în urmă, ticălosul,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_193z

fiindcă eu l'am pedepsit, a cercat să murdărească pe d-na prin insinuările lui stupide. Il voi urechia din nou, la prima ocazie.»

Dan, dădu din umeri, și cu un accent indulgent zise:

— «Trebue să fim crtători pentru cele mai grave insulte. Isus ne învață că dacă unul ne dă o palmă să-i întoarcem și partea cealaltă.»

Johny păru a nu fi de aceleași principii. El declară zâmbind:

— «Isus a spus de palme, probabil aplicate bărbaților, dar nu a spus ce să facem în caz de insulte rostite la adresa femeilor.»

— «Era beat» zise Dan, «era beat și nu știa ce vorbește.»

— «L'am tratat și eu în consecință,» rosti Johny, «și probabil că altă dată are să se gândească de două ori înainte de a spune minciuni și calomnii la adresa cuiva...»

Dan pricepu intenția americanului și răspunse cu un aer de profundă convingere:

— «Da, negreșit... a rostit niște calomnii pe cari nici un om deștept și nici un spirit cavaleresc nu le ia în serios. Că d-v l'ați pedepsit, e regretabil, numai pentru că mi-ați luat mie putința de a-l învăța cum să se poarte.»

Și cu o strângere de mână caldă, el cercă să exprime gratitudinea ce o simțea față de purtarea americanului, apoi trecu spre alți musafiri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Johny rămas singur câte va secunde mormăi pentru sine:

— «Ce o fi înțelegând ursul acest român, prin cele ce spune; și ce are aerul de a nu vroi să spună?»

* * *

Petrecerea dură până spre ziuă, când musafirii se despărțiră reînoind felicitările obișnuite în asemenea împrejurări.

Elena lăsă în grija femeei și a negrilor adunarea și rânduirea lucrurilor și luând pe soțul ei de mână, îl conduse în odaia de culcare, pregătită de astă dată pentru amândoi.

— «Ești amărât drăguțule,» zise ea privindu-l cu duioșie drept în ochi.

Tânărul ezită, în căutarea unor cuvinte cari să nu o jignească, dar se decise pentru un răspuns mai puțin precis și fără a spune un cuvânt o sărută pe obraz. Elena înțelese că el vroise să evite a rosti vre-o vorbă care să o atingă și îndreptându-se cu gurița ei rumenă, până spre gura lui umezită, îl sărută pe buze cu o sete și o patimă care îi zgudui tot corpul.

— «Elenuța mea scumpă,» izbucni el, când buzele lor se deslipiră, «scumpă și drăgălașă fată, cât te iubesc de mult!»

Cu un surâs pătruns de o gingașă strengărie, dar care ascundea temerea ei, Elena întrebă:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901_1932

— «Adevărat puiule? mă iubești și după calomniile ce ai auzit, despre mine?»

Fără a șovăi Dan replică repede:

— «Mai încape vre-o îndoială drăgălașo? Îți închipui oare că niște aiurări de bețiv m'ar putea face să te iubesc mai puțin?»

— «Dar,» obiectă Elena punându-i un deget pe buze, cu un gest glumeț, naiv; «dar dacă s'ar fi întâmplat ca aceste... afirmații să nu fie minciuni... atunci... Ce?»

Dan o sărută din nou, zicând cu o intonație comică, sub care răuși să-și ascundă durerea ce resimțea.

— «Intâi-și-'ntâi: eu nu cred nimic din cele bolborosite de acel bețiv. Așa lucruri îmi par cu totul imposibile cu o ființă cum te cunosc eu... Ș'apoi,» făcu el cu o intonație mai glumeață, «chiar dacă ar fi adevărat... Un păcat, săvârșit de o ființă atât de drăgălașă, cum ești tu, gingașa mea, nu mai e păcat: sfintele din calendar, mai toate au fost în situații mult mai crude și grele decât a ta și au ieșit sfinte.»

Elena îl sărută din nou zicând cu o explozie pătimașă:

— «Dragul, dragul meu! nu e nevoe nici de indulgență, nici de comparații. Cum am fost și cum mă aflu, sunt mândră că pot fi soția unui bărbat ca tine, și pot ori când sta în fața ori cui cu fruntea senină, sus!»...

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Zilele și săptămânile, cari urmară după căsătoria lor, trecură ca într'un vis de fericire

O singură grijă muncea pe Dan: gândul că tot fiind cu mintea la soția lui, acasă, să nu strice lucrul ce i-se dă, cum se întâmplase a treia zi după ce venise la lucru din concediu. Atunci, cu mare greu, răușise ca greșeala lui să nu se afle și să nu fie expus ironiilor colegilor săi de atelier.

Venea acasă cântând, încărcat de cumpărături, pe cari uneori nici nu le mânca.

Lucrând dela 8 până după amiazi la 5, avea la prânz o oră, dar își lua merinde la atelier și când scăpa seara, era cel dintîi în tramvaiul electric care îl ducea până aproape de casă.

Ea îl aștepta uneori lângă stație și veneau braț la braț, aproape dansând pe drum.

Intr'una din zile Elena îi prezintă o tânără care cosea la mașină, și îi explică:

— «Am puțin gust la îmbrăcăminte femeiască; știu să croiesc. Și m'am decis să cos rochii, în timpul cât stau degeaba. Are să fie un venit nou de adăogat la venitul produs de munca ta dragule!»

El o privi de câteva ori, apoi admiră mașina de cusut, cum huruia, sub impulsul motorului electric; și, neținând seamă de faptul că o ființă străină se afla de față, sărută pe Elena pe amândoui obrajii zicând cu o căldură sinceră:

— «Bravo drăgălaș-o! ia te uită ce drăguță și ingenioasă idee ți-a venit. Să trăești și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să răușești! Să știi că mă duc să aduc câteva sticle de șampanie ca să sărbătorim, și să inaugurăm această inițiativă frumoasă a ta.»

— «Stăi!» îl opri tânăra lui soție, «stăi, nu te duce, că am instalat și telefon și putem comanda telefonic.»

El făcu o forțare spre a nu trăda nemulțumirea ce-i producea această cheltuială, — sarcină nouă a bugetului lor — dar Elena, parc'ar fi ghicit gândurile lui, zise cu un ton degajat:

— «In alte împrejurări nu aș fi băgat nici un ban în telefon, dar în condițiile de azi, cu nevoia ce am de a mă pune la dispoziția clientelor mele, trebuia, în interesul câștigului ce produce, să am un telefon... Și îmi folosește și ca să te pot servi, cum e cazul acuma...»

Dan îi sărută mâna, regretând că măcar în gând avusese o revoltă împotriva celor făcute de soția lui.

Șampania comandată sosi și în seara aceea opriră și pe lucrătoare la mica lor petrecere. Radioasă de bucurie fata le ajută să aranjeze masa și îi servi cu voioșie.

⁂

Intr'una din zile Neagu opri pe Dan în drum apucându-l de braț. Bărbatul Elenei făcu o mișcare violentă în lături, pentru a se pune în gardă, și se pregăti să se arunce asupra fostului pricten, cu pumnii ridicați

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mon1901-1932

— «Nu te teme,» zise Neagu, ferindu-se totuşi să nu fie lovit «nu te teme, că nu am intenţii rele. Ca fost prieten aş fi vroit să-ţi fac un serviciu.»

Dan rosti repede:

— «Vezi-ţi de drum omule! Între noi doi s'a isprăvit orice prietenie... Pleacă!»

Şi fără a mai aştepta răspuns Dan se depărtă.

Neagu nu se dădu învins, ci reluă cu o insistenţă în care punea un accent de sinceritate:

— «Ascultă Dane. Nici nu bănueşti despre ce vreau să-ţi vorbesc. Un prieten al meu, care a plecat anul trecut spre România s'a înapoiat şi a adus ştiri. Spunea că a vorbit cu rudele tale din Transilvania.»

Pe loc atitudinea lui Dan se schimbă. El se apropiă de Neagu, şi după ce obţinu adresa celui reîntors, făgădui să se ducă la el spre a căpătă amănunte, privitoare la rudele lui.

Românul de care era vorba, fusese de toate: învăţător, lucrător, apoi devenise achizitor şi vânzător de terenuri. Era un tip în stare de orice. Dispăruse din Statele-Unite în urma unei drame, dar se reîntorsese, şi acum adoptase ca normă de conduită în viaţă, faimosul: «business is business» (afacerile sunt afaceri;) şi'şi orientase toată activitatea în direcţia aceasta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Numele lui: Oprea Ion, devenea după statul în care opera: Ion Oprescu, ori Oprea Ionescu ori John Oprean. De asemeni și afacerile îi erau tot variabile ca și numele, numai bani să fi eșit.

Odinioară, tot pentru bani dăduse unui ticălos ajutor ca să nenoroccască o fată, apoi, fusese nevoit să dispară. Purta părul lăsat pe frunte în formă de triunghi spre a ascunde o tăietură ce-i brăzdă pielea peste ochiul drept.

Figura lui, în momentele când vorbea cu cineva, exprima cel mai viu și prietenos interes. Și intensitatea privirei lui, avea unc ori o putere de cucerire, de care el își da seama. Știa să exploateze, cu multă dibăcie această putere a lui. Și din pricină că era sigur că obține succes în «misiunile» ce căpăta, el lua un preț destul de ridicat pentru serviciile ce i-se cereau,

Dela prima întâlnire cu Dan, răuși să câștige încrederea lui, mai ales când îi vorbi de rude, pe cari i le descrisese Neagu cu deamănuntul.

Ion Oprea întrebuință trei luni spre a câștiga pe deplin încrederea lui Dan Constantin.

In tot acest timp el știu să se țină într'o astfel de rezervă încât să nu viziteze pe Dan acasă.

Totuși într'o zi de primăvară, pe când Dan și Elena stau în dosul casei, în curtea lor,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

făcând exerciții de box; la cari tânăra îi arăta cum să plasceze loviturile, o lucrătoare îi anunță de venirea unui bărbat care dorea să vorbească cu «Domnul». Elena cu un gest, făcu semn să se poftească streinul în curte. Străinul era Ion Oprea.

El sosì și înaintând cu mâna întinsă spre Dan îl salută cu cordialitate.

Când își întoarse fața spre Elena, el avu o tresărire ca și când s'ar fi speriat ușor. Ion Oprea își stăpâni mișcarea sufletească și surâse înclinindu-se cu o îndoire aproape teatrală, care făcu să-i se mișce bucla de păr ce atârna peste frunte, ca un triunghi.

Elena în clipa când dăduse cu ochii de figura lui Ion Oprea i-se păruse că-l cunoaște de unde-va, dar cum Dan o privea vroind să facă prezintările, ea își suprimă uimirea ce simțea și înclină ușor din cap, mai mult spre a masca mișcarea ce simțea că se trădează pe obrazul ei devenit palid.

Dan observă ținuta celor doui și cum pornise formula de prezintare nu se opri decât după ce terminase. De acest scurt interval ambii se folosiră spre a-și recăpătă prezența de spirit.

Ion Oprea începu să vorbească repede cu un accent de mare sinceritate, despre niște întinse terenuri pe cari era dispus să le vândă cu mari înlesniri de plată.

După ce discută și arătă avantagiile ce ar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

fi decurs din cumpărarea unui loc, Dan făgădui să se decidă... Oprea plecă gândindu-se.

— «De unde cunosc eu femeia asta frumoasă ?

«Și ea mă cunoaște, desigur, căci a tresărit la vederea mea. Dar nici ea n'o fi știind de unde să mă ia...

«Asta nu e mirare... Că o cunosc... intră și mai bine în rolul ce mi-am ales.»

Elena își frământa creerul să-și amintească de unde mai văzuse pe acest tip. Dan, fusese însă cu toate acestea cuprins de un acces de gelozie. El se gândea:

— «Amândoi s'au recunoscut și s'au stăpânit în de ajuns spre a nu se trăda... Ce să fi fost între ei ?...»

Elena își ascunse îngrijorarea sub glume, zicând între altele, despre Ion Oprea.

— «Amicul tău Dane are un aer de sinceritate deosebită, el are nu numai inima pe limbă, dar are și un ficat pe frunte.»

* * *

Elena văzu a doua zi cu o îngrijitoare crescândă că bărbatul ei, era mai puțin vesel ca înainte. Ea plănui câtva timp, lăsând lucrul pe mâna d-nei Wanderoff, văduva care-i conducea fetele, și după ce-și socotise totul în gând se decise să pună în mișcare ceea ce combinase.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Știi drăguțule,» zise tânăra în seara următoare, «știi că noi nici nu am făcut călătoria de nuntă cum se face de către niște îndrăgostiți veritabili...»

— «Păi e cheltuială,» obiectă el, «și noi și așa suntem porniți pe risipă.»

— «Risipă e când dai pe băutură sau pe cărți de joc, dar când dai pe lucruri agreabile și instructive; nu. Tu nici nu ai văzut minunele din parcul nostru național Yellowstone ?»

Și cum Dan recunoscu adevărul spuselor ei, tânăra urmă:

— «Și nici măcar la vânătoare nu ai fost vreodată... Nu ai vroi să mergi să vânezi.. Iată eu sunt o vânătoare pasionată.»

— «Și cu ași vână... cu mare plăcere, dar nu avem nici măcar arme Elenuțo.»

— «Asta te îngrijește ?» exlamă ea bucuroasă că Dan începe să arate ceva interes pentru pornirea ei. «Voi lua eu măsuri să avem arme. Tu interesează-te să obții un congediu de trei săptămâni...»

— «Și avem să ne exersăm cu armele, să tragem la semn Eleno ?» întrebă el înviorat.

Lui Dan îi sticleau ochii de bucurie la gândul că va putea arăta Elenei cât de bun țintaciu este el.

Până să obțină concediul cerut sosi la casa lor un om cu un întreg «stok», de puști de vânătoare; chemat dela o casă mare de arme.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Elena, cu aere de cunoscătoare alese două puști cu repetiție de calibrul 22, două Winchestere mari automatice, și două pistoale Savage, (automatice) împreună cu muniția lor. Ea alese și două pistoale automatice de calibru 22, spunând:

— «Nu e destul să ne exersăm numai cu puști de 22, ci trebue să operăm și cu pistoale. Ia închipuie-ți de cât de mare folos poate fi un pistol automatic, dacă știi să-l mânuești cu iuțeală și precizie.»

— «La ce poate folosi un pistol?» întrebă Constantin scrulând arma și mirându-se în gând de frumusețea și perfecția ei.

— «La ce?» făcu Elena. «Ia închipuește-ți că-ți ese în drum un urs...»

— «Unde să ne iasă? În tren?» zise Dan glumind.

— «Dar dacă vin hoții?» exclamă Elena.

Bărbatul zise surzând:

— «Cu hoții, cel mai bun lucru e să le dai tot ce ai, decât să risci să te omoare!»

Tânăra femeie dădu din umeri:

— «Parcă ai fi un german, așa vorbești...»

Negustorul de arme începu să râdă, însă luă partea lui Dan, zicând.

— «Domnișoară, d-nul are dreptate... cu toate acestea un revolver sau un pistol, întrebuințat la timp și cu iuțeala necesară, face minuni. Dar... dar când e vorba de mai mulți

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

hoți, servește de minune ca să-l poți arunca la picioarele lor cu cât mai mare grabă.»

Gluma armurierului, convinse pe tânărul bărbat să cumpere, fără a mai discuta, tot ce dorea Elena.

Soția lui Dan abia putu aștepta plecarea negustorului. Ea prepară repede câteva foi pentru tras la semn în ele: muiă căpătâiul gros al unui creon în cerneală și făcu pe mai multe file deosebite, câte un punct cât diametrul degetului mic.

Dan vroi să facă și cercuri, în jurul punctului, dar Elena nu primi. Ea explică:

— «Dacă ești ochitor bun, trebue să nemerești cu carabina punctul ăsta, sau pe lângă el. Dacă nu poți nemeri cu carabina, luăm pentru tine o pușcă din aceea cu două țevi cu alice, sau una automatică, însă tot cu alice.»

Când eșiră în curte spre a așeza țintele făcute, Dan duse armele și Elena fixă hârtiile pe două scânduri groase sprijinite de peretele casei învecinate. Ea puse pe o scândură două hârtii la distanță de câteva degete una de alta, scriind pe cea de sus N-rul I, pe a doua, care era ceva mai joasă, N-rul II. Tot astfel procedă și cu hârtiile de pe cealaltă scândură. Ea adăugă pe cea de a doua inițiala ei, zicând:

— «Asta este numai pentru mine, și cealaltă numai pentru tine. Fiecare din noi trage

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

întâi în hârtia lui, câte zece focuri, apoi vine rândul celor de jos.»

Elena încărca arma ce ținea în mână, cu o iuțeală care uimă pe Dan, apoi ridicând carabina, îi atinse abia patul de obraz și glonțul plecă. In colțul din dreapta al hârtiei apăru o ruptură mică. Elena se scuză zicând că i-a scăpat primul glonț, dar că al doilea «contează sigur». Ea duse din nou arma la umăr și trase cu aceeași iuțeală.

Se auzi izbitura glonțului în scândură, dar nu se văzu nici un semn de astă dată.

Dan duse și el arma la umăr, ochii, și trase. La vre-o trei degete sub centru se ivi, în hârtia albă, o gaură pe care fondul negru format de scândură o scotea în relief.

— «Vezi!» exclamă el cu o plăcere neascunsă, «vezi că eu ochesc mai bine! Al tău Elenuțo nici nu se vede măcar.»

Tînăra replică râzând:

— «Pe ce faci prinsoare că eu am tras mai bine decât tine.»

Dan scoase din buzunarul vestei o piesă de aur de zece dolari și cu o exclamație de bucurie, o trânti la pământ:

— «Uite-o! e de aur! și-i de zece! O dau contra unui nichel, dacă ai ochit cu lovitura a doua, mai bine decât mine, sau dacă vei ochi de aci în colo.»

— «Mulțumesc drăguțule,» zise Elena luând moneda de jos. «Mulțumesc; du-te la ținta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/mdr1901-1932

mea și vezi că am pus al doilea glonț drept în punctul negru. Ruptura nu se vede din pricină că scândura e neagră.»

Dan se repezi și scoase o exclamație de surprindere, apoi începu să se vaite cu cel mai comic accent de desperare.

— «Aoleooo, bănișorii mei săracii! Cum mi-a curățat strengărița asta de fată!»

O nouă prinsoare avu acelaș efect. Elena puse trei gloanțe de-arândul în acelaș centru, făcând, în chiar centrul cel negru, un triunghiu mic.

— «Știi ce dragă?» zise în cele din urmă Dan, când văzu că soția lui îi lua pe rând dolarii: «Știi ce? decât să-mi iei banii cu țârâita, mai bine du-te la fabrică și ia-mi leafa cu totul.»

Elena râse cu poftă și după ce îi arătă în mai multe rânduri, cum trebue să exerseze ca să poată deveni un bun țintaciu, îi explică modul cum ajunsese la așa perfecție:

— «Tatăl meu a fost un vânător pasionat. El a cunocut pe mama, într'un circ, unde ca da reprezentații de tragere la semn. A văzut-o, a cerut-o și s'au căsătorit. Mult timp au trăit vânând.»

— «Mama ta vâna și ea?» întrebă Dan.

— «Negreșit. Dacă era o atât de bună ochitoare. Cum să nu poată vâna? Ba încă, sub imboldul ei, tatăl meu a început să facă negoț de blănuri. Și averea ce a strâns i-a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

permis să se stabilească în capitala statului acela... Acolo 'mi au ținut guvernantă și aveam tot ce se poate visa...»

Dan luă armele și porni cu ele spre casă pentru a le așeza la locul indicat de soția lui. El întrebă:

— «Dar cum de ai învățat să umbli cu armele?»

— «Simplu,» replică Elena; «Tatăl meu zicea că nu există nimic mai bun decât o meserie pentru o fată. Și cum mie îmi plăceau armele de foc, — moștenisem dela părinți pasiunea lor, — tata și mama îmi dădeau lecții de tir. Spre norocul meu, ei au trăit chiar după ce ne-a ars casa; și au murit când eram mare, dar dela ei am moștenit darul acesta de a ochi bine.»

— «Așa mai înțeleg», zise Dan, dar știi că întâi credeam că e la mijloc vre-o vrăjitorie. Tu trebue să fii în stare să ici rândunica din zbor.»

Elena potrivi armele și aranjă muniția lor ca să fie ușor de luat pentru exercițiile din zilele următoare. Ea zise cu un aer convins:

— «Numai naivii pot crede că e posibil cu o singură alică, adică numai cu un glonț, să nemerești, când vrei, o rândunică din zbor. Întîmplător se poate. Dar cu un glonț e greu chiar și un epure să-l ici din fugă... Da, s'ar putea să ici vânatul și din zbor cu un glonț, dar numai dacă ar fi un bivol...»

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.ilasilvania.ro/mdrr1901-1932

Plecarea tinerilor, fu înlesnită şi mult uşurată de ajutorul pe care fetele lucrătoare îl dădură la aranjarea şi împachetarea strictului necesar.

Elena cumpărase pentru Dan şi pentru ea câte unul din acele practice geamantane americane, în cari fie ce compartiment servea unei anumite destinaţii. Explicând lui Dan rostul cumpărărei, tânăra îi arătă că şi pe întunerec se putea umbla în ele şi găsi cele trebuitoare. Armele demontabile frânte, erau şi ele la loc, pe când pistoalele, puse în geanta de călătorie, erau ori când la îndemână.

Când să se urce în trenul de lux care trebuia să-i ducă spre celebrul parc Naţional Yellowstone, Dan avu o surpriză plăcută.

In marele vagon sistem Pullman, ei aveau un compartiment rezervat, către care îi duse, cu grabă, negrul însărcinat cu grija vagonului.

— «Bre ce lux!» zise Dan cu un aer de mulţumire sub care caută să ascundă uşoara îngrijorare ce simţea la gândul «costului.» «Ce lux! Asta este într'adevăr un lucru care mă surprinde plăcut.»

Elena ghici cele ce se petreceau în sufletul lui şi explică, aranjîndu-şi lucrurile.

— «Nu e mare deosebirea, între preţul ce plătesc ceilalţi şi cel plătit de noi. De altfel diferenţa asta, este acoperită din plusul câştigată la o rochie, pentru că am nemerit gustul clientei.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

— «Nici nu mă gândeam,» îngână el încurcat de felul cum ea îi citea în inimă, «nu mă gândeam să ating chestia... diferenței Eu știi, am fost obșnuit tot cu lucruri.. simple și când dau într'un mediu ceva mai elegant, mai luxos, par'că mă apasă...»

— «Da, am observat,» replică ea bătându-pe umăr, ca să îndulcească efectul cuvintelor, «am observat că-ți place să fie totul curat dar cu toate astea ai un fel de repulsiune pentru inovații cari aduc a curățenie... sub pretext că sunt lucruri de lux. Eu cred că e mai bine luxos și curat, comfortabil, de cât.. deomocratic cum spuneai tu, dar... necurat și la înghesuială cu toată lumea. Spune și tu? Nu-ți place să fi aci în comparitmentul acesta luxos?»

Bărbatul făcu o mutră constrînsă când răspunse.

— «Nu prea... dragă... însă», complectă el cu un surâs, «ceea ce-mi face compartimentul simpatic, este că pot sta numai cu tine și că-ți pot săruta mânuțele fără să ne vadă nimeni.»

— «Ai dreș-o bine, puiule dragă», murmură Elena, aplecându-se să-l sărute pe obraz pe când el depunea sărutări pe degețele ei. «Ai dreș-o, așa, în cât îmi place și mie... fiindcă știi, că am început serios să te iubesc... dar nu glumă.»

Pe când îl săruta, negrul, omul de serviciu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

al vagonului, deschise ușa, să ceară biletele, dar se retrase respectuos, făcând semn controlorului de afară să stea. Apoi bătu cu discreție în ușă, deschise din nou și cu un gest ceremonios rugă să i se dea biletele.

Controlorul aruncă o privire asupra lungei liste care constituia biletul de drum de fier și când văzu numele pasagerilor, avu o imperceptibilă licărire de ochi spre negru.

«Coloratul» răspunse din cap și din ochi cu același aer însă cu o ușoară subliniere care însemna:

— «Sunt tineri căsătoriți porniți în călătorie de nuntă.»

Ca și când ar fi vroit să scuze intrarea lor intempestivă, ambii funcționari se retraseră cu aere discrete.

Elena izbucni într'un râs potolit, argintiu, și pe când privea în ochii bărbatului ei, zise:

— «Să vezi drăguțule, ce are să ni se întâmple de aci încolo!

«Ei cred că suntem în călătorie de nuntă, în luna de miere și ai să vezi...»

— «Păi ce», o întrerupse Dan. «Adică noi nu suntem în lunile de miere ale căsătoriei noastre... Și nu suntem acuma în călătorie de nuntă?» Și ca să afle mai precis părerea Elenei, o sărută pe buzele ei carminate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Trenul pornit de mult, trecea prin staţii, fără să se oprească. Mersul era atât de lin încât, erau momente în cari ceşti doui uitau că se află într'un compartiment al unui expres american.

Elena începu să-i arate lucrurile ce aranjase în geamantane. Ea îi pomeni şi chiar îi arătă costumul simplu de vânătoare pe care şi-l făcuse. Simplicitatea lui îl făcea atât de puţin bătător la ochi în cât ar fi putut fi întrebuinţat şi ca un costum de călătorie.

O nouă bătaie discretă în uşă se auzi. Negrul îşi arătă figura lui surâzătoare în cadrul uşei, şi-i întrebă dacă binevoesc să ia masa aci, sau în vagonul restaurant.

Elena întrebă, surâzând.

— «D-ta ce ne povăţueşti să facem?»

Faţa negrului se ilumină de un rânjet de plăcere.

El era încântat de onoarea ce-i făcea alba aceasta cu părul auriu, cu ochii mari albaştri, şi guriţa frumoasă plină, — plină de sărutări, — şi replică îndată cu un accent de adâncă şi devotată convingere:

— «Aaa, pentru o pereche aşa de frumoasă ca d-v, cel mai indicat ar fi să luaţi masa aci... Nici nu aţi putea mânca liniştiţi în vagonul restaurant, căci toţi ar sta cu ochii numai la dv... Ş'apoi... nici ceilalţi nu ar putea lua masa în tihnă, căci... ar uita de mâncare... văzându-vă... Iertaţi că îndrăz-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nesc să spun, cu atâta nedibăcie, adevărul.»

Tânăra surâse blajin și îndreptându-se către Dan zise:

— «Să fim miloși dragă, să lăsăm pasagerii să mănânce în tihnă... Dar cine are să ne servească?...»

Negrul făcu un gest umil:

— «Eu, eu vreau să am onoarea de a vă servi. Iată», urmă el, scoțând o listă de bucate adusă din vagonul restaurant, «iată lista: D-voastră alegeți până aștern eu masa și eu vă voi aduce tot ce veți binevoi a comanda.»

Pe când tineri consultau lista, negrul începu să scoată ca prin farmec șervetele și tacâmurile necesare pe care le așternu pe măsuța din cabină. In spațiul redus de care, dispuneau, — căci cabina era de 1,80 pe 2,50 metri, — masa avea loc și scaunele de asemeni, iar canapeaua lungă pe care erau acuma întinse efectele lor, le servea pentru a ședea, picior peste picior, privind la mișcările vioaie ale servitorului.

Când tot fu aranjat, Elena consultă pe soțul ei din ochi și decise asupra felurilor ce aveau să fie servite.

Negrul dispăru să aducă cele comandate și Dan își aruncă privirile pe listă spre a vedea prețul. El scoase din buze un ușor fluerat, când văzu, că Elena, alesese cele mai scumpe feluri.

Tânăra femeie, îi tăiă obiecțiile, cu câteva fraze prietenoase. Ea îi luă mâna zâmbind:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

— «Ascultă dragă. Tu ești acuma musafirul meu, și nu trebue să te amărăști pentru că fac acuma o cheltuială ceva mai exagerată. Diferența e de câte o jumătate de dolar la fel, dar cât de bună e mâncarea!... Ai să vezi... Este tocmai ca și cu trenul nostru: cu o diferență de câțiva dolari avem un compartiment pentru noi și, fără de această mică... rispă, eram la un loc cu toți... ceilalți, fără să ne putem măcar ține de mână decât ca să stârnim surâsurile celor ce ne-ar fi văzut...»

— «Dar», exclamă el cu aerul comic înciudat, cu care cerca să treacă peste cele mai grele dificultăți caznice, «dar toate astea se adună și formează un total enorm...»

— «Prostuțule», replică Elena râzând; «banii ăștia nu se adună, banii ăștia se... risipesc... Asta vroiai să spui...»

— «Păi da! Se risipesc! Așa e!»

Cu o mișcare de o gingășie cuceritoare, ea îl luă pe de după gât și-i lămuri:

— «Ce sunt ăștia de cât bani. I-am adunat eu, ca să-i pot cheltui pentru... a-ți face, și ție, și mie o plăcere..

«Nu ai suferit îndeajuns privațiii, ca să apreciezi acuma cât e de dulce să călătorești în condiții de comfort cum călătorim noi? Pentru ce muncim noi? Ca să ne aflăm în treabă? Sau ca să ne procurăm, cu prețul muncei noastre câteva momente de plăcere și de fericire ceva mai deosebite.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Negrul își făcu apariția, depuse pe masă mâncărurile, și dispăru, după ce mai întâi le atrase atenția asupra nasturelui electric, prin care putea fi chemat în fiece moment.

Când începu să mănânce Dan, nu se putu opri să-și exprime mulțumirea pentru gustul Elenei și regretul pentru obiecțiile ce ridicase cu privire la cheltueli.

După ce terminară masa, negrul aduse cafele și diferite feluri de țigări.

Elena aprinse o țigară, trase de câteva ori din ea și apoi o puse între buzele bărbatului ei glumind:

— «Trebue să fumezi domnule! Nu se poate! Aci ești în călătorie de nuntă... Și apoi știi... trebue să asculți de mine că eu sunt soția ta, puiule.»

Tânărul luă țigara și trase din ea pufuind.

— «Ia vezi, Lenuțo dragă», zise el după câteva secunde: ia vezi prin fereastră, cine din noi amândoi scoate mai mult fum: Eu sau locomotiva.»

— «Matale-matale, dragă...» exclamă ea râzând; «se poate oare ca o pârlită de locomotivă să te ajungă măcar...!»

Și amândoi izbucniră în râs, fericiți, ca niște copii.

* * *

După ce terminară, negrul, venit să strângă masa, le atrase luarea aminte asupra vago-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr 1902 - 1932

nului de lectură, de scris și de privit, care se afla atașat la sfârșitul trenului. Ambii se îndreptară prin culoarele vagoanelor spre salonul indicat de negru.

Era un vagon luxos. În el erau mai multe mese mici, foarte elegante, prevăzute cu tot ce era necesar pentru scris: plicuri, coale, blanchete pentru telegrame, și tot soiul de hârtii, care aveau ca «antet» firma companiei de trenuri de lux. Într'un colț o tânără dactilo-stenografă citea un roman, în așteptarea pasagerului care ar fi avut nevoe de stenografiat, sau de scris ceva la mașină.

Pe alte mese, se aflau, așezate în ordine, ziarele zilnice luate din gările prin cari trecuse trenul. Revistele de asemeni erau în număr mare pe o masă. O bibliotecă, de romane de aventuri, aștepta cititori.

În fotoliuri ședeau câteva d-șoare și d-ne citind... În fund în colo, în spre coada trenului, vagonul se sfârșea cu un perete întreg de sticlă. În acest «perete» se afla o ușă de sticlă, iar dincolo de perete două bănci înguste, ca pentru două sau trei persoane. Pe una din aceste bănci era o pereche de tineri cari se țineau pe după talie. Fata avea capul sprijinit pe umărul însoțitorului ei.

Elena strânse pe Dan de braț, arătându-i pe cei doui și făcându-i cu coada ochiului o invitație, ea adăugă o glumă, pe care numai el o auzi:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

— «La, „vivat concurența“... Știi, firma de care spuneai...»

Gata să izbucnească în râs el îi sărută pe furiș mâna și porni spre bancheta arătată.

Când întâmplător Dan își aruncă ochii spre cei doui, observă că ei erau oameni trecuți de 45 de ani. El privi spre Elena și văzu în ochii ei înduioșați, lacrimi.

— «Sărmanii,» murmură ea, «s'au deșteptat târziu...»

— «Poate», obiectă Dan în șoaptă, «poate că s'au întâlnit abia acum.»

— «Nu cred,» zise Elena, cercând să-și comprime înduioșarea, «mai de grabă s'ar putea admite că ei se iubesc de mult și că dragostea lor a rezistat tuturor încercărilor. Ce fericiți ar fi ei în acest cas... Spune și tu dragă, dacă crezi că există ceva mai bun și mai ideal pe lumea asta, decât o dragoste împărtășită...»

— «Există», replică Dan cu un surâs, și cum ea îl privi întrebător, complectă: «există: mai bun și mai ideal decât o dragoste împărtășită ești tu, dragostea mea!»

O strângere de mână duioasă, fu răspunsul tinerei femei.

Când după două ore petrecute în admirația peisagiilor cari li se desfășurau în văz, se întoarseră în compartimentul lor, găsiră totul aranjat, și pe măsuța lor se afla un vas cu flori, artistic așezate.

— «Vezi», zise Elena cu surâsul ei delicat,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901

care scoase în valoare și frumusețea dinților ei și armonioasele linii ale obrajilor, «vezi ce înseamnă să faci o călătorie de nuntă. Te menajează și'ți pun și flori... în același preț...»

Elena se dădu mai lângă bărbatul ei, al cărui costum de călătorie îl prindea bine, și îi potrivi cravata dela gât, apoi îl atinse ușor cu degetul pe obraz, șoptind:

— «Să te supraveghezi puiule, ca să fii corect, nu numai la vorbe și la purtare, ci și la haine... Nu ai observat cât de bine îți șade când ești îmbrăcat frumos?»

Dan îi mulțumi și luă locul indicat de un gest al soției sale, zicând:

— «Dar tu ce cusur ai? Tu chiar și când ești rău îmbrăcată ești drăgălașă, ba chiar pari și mai frumoasă...»

* * *

Două zile și două nopți trecură ca într-un vis totul părându-le o feerie...

Când ajunseră la stațiunea terminală a călătoriei lor. Negrul le oferi de plecare un buchet de flori și-i înconjură cu atenții, le dădu recomandații privitoare la hotelurile ce trebuiau să locuiască. Dan îi dărui cinci dolari Dar negrul, se uita mai mult la surâsul cu care-l gratifica Elena, decât la banii ce primise. El le alese automobilul cel mai luxos, șoptind șoferului, să-i aibă în vedere, că sunt tineri căsătoriți, plecați în călătorie de nuntă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

De cum sosiră la hotel, Elena luă în mână conducerea treburilor. Ea ordonă să li se aducă mâncarea în odaie și ceru o călăuză tânără. Băiat sau fată, ce-o fi, numai să cunoască localitățile perfect.

Dan era nerăbdător să ia și armele de vânat, dar se întristă când Elena îi spuse că nu se poate vâna, în parcul Yellowstone, nici măcar o vrabie.

— «Bine bine», zise Dan, «dar n'avem decât să eșim din parc și să împușcăm ce găsim afară din el.»

Elena izbucni în râs și abia după câteva minute putu să spună râzând:

— «Dar cât crezi tu puiule că e parcul ăsta?»

— «Cât? Cinci, zece, douăzeci de kilometri pătrați...»

— «Ha ha ha", râse din nou Elena, „parcul ăsta este mai mare decât țara ta dragă: are sute de mii de kilometri pătrați...

— «Câți-va mai mulți, câți-va mai puțini...» făcu Dan spre a-și masca uimirea «Poate să fie ceva mai mic... decât spui tu.»

— «Oricum ar fi», reluă tânăra, «eu aș propune să mergem numai pe aci, pe unde putem să admirăm câteva din minunățiile mai de seamă și apoi să ne ducem pentru câteva zile în munții Stâncoși la o prietenă a mea din copilărie, cu care am învățat în pension când trăiau părinții mei... Acolo putem vâna...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

este şi ea o vânătoare pasionată: o chiamă Domnişoara Fowler.

Fără a mai discuta, Dan admise planul ei însă avu impresia că şi când soţia lui se afla într'o stare de veselie şi de activitate forţată: îi părea că ea vrea să-i preocupe spiritul, să nu-i dea vreme de gândit.

Călăuza se brodi să fie o fată, sprintenă, cu aerul hotărât, cu trăsături regulate, dar aproape băeţeşti. Era îmbrăcată cu o rochie scurtă care cădea până la genuchi, peste nişte pantaloni bufanţi de catifea cenuşie, băgaţi în cismuliţe şnuruite. Peste cămaşă, avea o jachetă cenuşie de lână tricotată, care îi strângea talia şi bustul, iar la gât flutura o lavalieră. Peste buclele tăiate avea o pălărie moale cu marginele nu prea largi.

Când sosi, ea, salută scoţându-şi pălăria băeţeşte, apoi şi'o puse la loc în cap, şi cu o mână sprijinită pe revolverul din şold, cu cealaltă atârnată, aştepta.

— «Să ne înarmăm şi noi?» întrebă Elena.

— «Negreşit... dar numai cu arme de apărare, nu de vânătoare... Cu pistol automatic, sau revolver...»

Elena rosti cu un surâs prietenos.

— «Dacă e aşa, ne aştepţi băeţaşule drăguţ...» şi cu o mişcare drăgălaşă atinse fata pe obraz. Călăuza se rumeni de plăcere şi luă loc pe un scaun în aşteptarea celor doi.

Dan eşi cel d'intâi încălţat cu ghete solide,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

pentru excursie pe munți. Elena, când apăru în costumul ei de vânătoare, smulse călăuzei o exclamație de admirație.

— «Ce frumoasă ești d-ta,» zise fata «dar și ce frumos se face costumul ăsta pe d-ta!»

— «Taci băcțele,» rosti Elena glumind «că de te o auzi bărbățelul meu se face gelos!»

— «Ce gelos?» făcu tânăra călăuză cu un aer de naivă admirație, «că un bărbat, când are așa o frumusețe de soție nu poate fi decât mândru și nici decum gelos...»

Călăuza se îndrepta spre ieșire și o porniră pe poteci curat întreținute în spre locul cu surprizele. Ei merseră cam vre-o jumătate de oră apoi se odihniră, până ce fata uitându-se la ceas, hotără că este momentul să pornească din nou.

Călăuza șopti câteva cuvinte la urechea Elenei, și tânăra femeie replică pe același ton:

— «Nu: nu are să-i fie frică. Este foarte curagios!»

— «Atunci să trecem de cotitura aceasta!» rosti fata arătând o stâncă enormă pe după care ocolea poteca.

Ei cotiră și Dan, care era înainte. scoase o ușoară exclamație de suprindere și se dădu un pas înapoi, punând mâna pe arma dela brâu.

In fața lui, într'un luminiș de pădure, la cel mult cincizeci de pași, se aflau vreo 13 urși enormi, jucându-se în plină libertate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-19...

Elena văzând flarele sălbatece atât de aproape, scoase cu o mișcare fulgerătoare, pistolul ei, îl armă și trecu înaintea lui Dan. Însă tânăra călăuză le făcu semn, arătându-le că între urși și ei, se afla un șanț adânc pe care nu-l observase. Elena își puse arma la loc, după ce așeză piedica de siguranță... Dan o imită, și rămase cu ochii la animalele uriașe cari continuau să se joace.

Călăuza le făcu semn să se uite în spre dreapta și ei văzură venind o femeie tânără, îmbrăcată într'un costum cenușiu, asemănător în croială cu al surorilor de caritate. Ea înainta cu pași mari, urmată de un asin, care, mergând tacticos ducea pe spinarea lui, în desagi, mâncarea destinată ursilor. Ea legă asinul de un copac, apoi scoase un fluerat ușor. Ursii se opriră din joc, și porniră spre femeie cu sărituri vesele. Asinul ținut de frânghie, făcea sforțări să o rupă la fugă, dar femeia, începu să dea ursilor mâncarea ce ținuse în mână, apoi distribui și pe cea din desagii asinului. Cum mai rămăsese multă mâncare femeia scoase un fel de chiot prelung și din mai multe părți ale pădurei năvăliră alți urși mai mici și mai mari, care începură să joace în două labe în jurul îngrijitoarei. Ba unii îi puneau o labă pe umăr, mormăind ceva ca o rugăminte. Ei păreau docili, și gata să asculte căci de îndată ce femeia rostea cuvântul «jos,» (probabil «jos

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

laba!») ursul retrăgea ghiarele din circulație și țopăia în două picioare mai de oparte, până ce'și primea porția.

Un urs, mai mare, sosit din pădure, după ce își înghițise partea lui, se repezi și zmulse porția altuia mai mic. La protestările ursulețului, îngrijitoarea interveni, apucând pe cel mare de o urechie, și lovindu-l cu palma peste bot.

Ursul lovit mormăi, de ciudă mai mult, — căci ce putea să-l doară pe el o palmă dată de mâna mică a femeiei, — apoi începu să se gudure pe lângă ea, ca un câine, punând botul în iarbă și făcând tot soiul de mișcări. Ea începu să-l mângâie, apoi îi mai dădu o porție mai mică. Ursul înveselit, ridicat în două labe, făcu o piruetă și se duse mai de oparte să-și înghită darul.

— «Acuma» zise Călăuza «putem intra și noi între urși, nu au să ne facă nimic...»

Dan înaintă cu oarecare temere, pe când soția lui, se apropiă cu mișcări liniștite, de un grup de patru urși, dar animalele nu o luau în seamă. Numai când se auzi glasul lui Dan recomandând tinerei femei să nu se riște, câți-va se apropiară.

Ingrijitoare zise adresându-se Elenei:

— «Nu vă temeți, sunt mai blânzi decât oile. Ei caută să vadă dacă aveți prăjituri, căci i'au învățat rău vizitatorii parcului.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Călăuza înaintă repede până lângă Elena și-i dădu un pachețel în care erau vreo douăzeci de uscături dulci.

— «Eu», zise Călăuza, «am adus acestea, și eram datoare să prevăd, că veți avea nevoe de lucruri dulci.»

Cu un surâs recunoscător care încântă pe Călăuză, Elena luă pachetul și începu să împartă fiecărui urs câte o bucată.

Urșii se îndesau lacomi, mai rău ca oamenii, dar, care cum apuca o bucată, se ducea de oparte și începea să o muște cu precauții...

— «Uite că ei «degumesc» prăjiturile!» exclamă Dan, gata să râdă, de îndată ce se încredințase că nu era nici o primejdie pentru soția lui și pentru el.

Ingrijitoarea se apropia să le dea explicații. Ea le povesti că asemenea familii mari de urși se aflau în diferite părți ale parcului. Că existau locuri unde aveau tot felul de animale originare din America, trăind la un loc în cea mai bună armonie, din pricină că abundența de hrană și tratamentul blând le îndulcise apucăturile.

— „Dar unde am putea vâna ceva pe aci?» întrebă Dan.

— «Afară din Parc ori unde,» explică îngrijitoarea, «Insă în nici un caz în Parc. V'ați expune la închisoare și o amendă enormă.»

După mai mult timp de convorbire, între-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ruptă numai din când în când de amestecul vreunui urs nepoliticos, — care se îndesa să scotocească prin buzunarele lui Dan, sau ale soției sale, — ei plecară.

Călăuza le explică:

— «Să vedeți cea mai economică și gospodărească din câte ciudățenii a lăsat natura. Avem aci, lângă un lac limpede și rece, un isvor de apă clocotindă.»

— «Bună combinație» zise Elena, «bună pentru spălat rufele: într'o parte fierbi rufele și într'alta le clătești.»

— «Și pentru asta ar fi bună,» replică tânăra călăuză, râzând de ideia Elenei, «dar aveți să vedeți spusele mele ilustrate. Iată lacul, și colo unde șade acel domn, este izvorul clocotind.»

In depărtare, sub bătaia oblică a soarelui de asfințit, se zărea strălucind lacul liniștit.

Călătorii se apropiară și ajunși lângă marginea apei, Elena scoase o exclamație de supriză și de admirație. Copacii uriași de pe margini (și de pe distanțe mari de marginea lacului) se reflectau cu vârfurile în jos în apa limpede. Iar în fundul lacului, sub vârfurile răsturnate ale uriașilor seculari, ardea soarele, și tot cortegiul lui de nori purpurii și trandafirii, cari îl înconjurau.

— «E mai frumos soarele din lac decât cel de pe cer,» zise tânărul răspunzând amicalei strângeri de mână a soției sale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-19

Tânăra femeie abia cu greu își putu lua ochii dela minunatul tablou ce i se înfățișase vederilor.

Călăuza le explică arătând spre omul singuratec care pescuia ceva mai departe:

— «Îl vedeți? Șade chiar lângă izvorul de apă clocotindă și prinde din lac pește. Cum îi prinde, fără să-l mai scoată din undiță, îl moaie în apa din izvorul cald, și îl... fierbe!»

Elena axclamă râzând:

— «Iată un loc ideal pentru instalat gospodăria noastră, Dane dragă.»

Nu terminase Elena fraza și pescuitorul cel singuratec făcu o zmucitură din lunga nuia ce ținea în mână. El scoase la iveală un pește ca de vre-o 250 grame și după ce îl ținu câte va clipe în mâna pentru a-l spinteca și curăța, îl afundă în micul crater din care se scurgea spre pădure apa fierbinte.

Elena se apropiă râzând și constată că «pescarul» avea mai mulți pești atirnați de diferite sfori în apa fierbinte din izvor.

— «Dar fără sare îi fierbeți domnule?» întrebă tânăra.

Dan se apropiă și el ca să vadă minunea; și ghici cum se petreceau lucrurile: stânca înaltă din care curgea apa clocotindă, avea o crăpătură interioară prin care sosea din adîncul pământului «apa sub presiune,» se urca până la craterul format în decursul secolelor și de acolo, dela o înălțime de doui

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

metri peste nivelul lacului, se scurgea spre pădure fiind că i se dăduse această cale.

Pe tot parcursul, cât apa era fierbinte nu creştea nici o buruiană, dar la locul în care începea să se mai răcorească, chiar şi pe stânca goală creşteau plante, unele mai ciudate decât altele.

Călăuza le atrase din nou atenţia asupra lacului:

— «Vedeţi acuma este momentul când începe să apună soarele în lac. De îndată ce dispare după copaci nu se mai vede decât cerul purpuriu şi difertele nuanţe cari colorează norii. Soarele însă se duce.»

Dan, mai atras de felul cum pescarul îşi fierbea peştele, decît de frumuseţile naturei, se depărtă cu Elena până la punctul din care se putea vedea mai bine apusul soarelui.

Spectacolul era într'adevăr fermecător. Însăşi călăuza care văzuse apusul soarelui de zeci de ori, nu'şi putea stăpâni exclamaţiile de plăcere.

Când soarele dispăru în fundul lacului, stingându-se complect îndărătul vârfurilor răsturnaţi, călăuza le făgădui pentru a doua zi alte frumuseţi minunate şi ii conduse la hotelul lor, pe cel mai scurt drum.

Şi mai multe zile trecură numai cu vederea şi admirarea minunăţiilor unei părţi din parcul Yellowstone.

— «Oficialitatea şi particularii» spunea că-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1950

lăuza, «au aranjat trenuri și mijloace de locomoțiune foarte confortabile. Dar mai plăcut și mai poetic este să vezi toate singur, să mergi pe unde vrei, să mănânci unde vrei, dar să fi singur; nu cum fac atâția cari merg în turmă.» Și, cu o privire semnificativă, fata adăogă.—«Eu una aș prefera, să fiu ca d-vstră, să merg toată viața așa, numai în doui.»... Dar Elena o înștiință cu un aer de părere de rău că trebuia să plece cu trenul la prietena ei care o aștepta cu nerăbdare.

* * *

Expresul lor se opri în mijlocul unui câmp, lângă o baracă de scânduri, care ținea loc de stație. O trăsură simplă, înhămată cu niște cai suberbi aștepta. De pe capră sări un un vizitiu roșiatic, în costum indian, cu pantaloni de piele, cu un șir de ciucuri atârnând în locul vipuștei, și cu haina stacojie, brodată în negru. Dar părul lung negru lucios, al vizitiului, ne acoperit era împletit, pe capul arămiu și o pană de vultur îi sta înfiptă în coc, întocmai ca un enorm ac într'o pălărie de damă.

Din trăsură coborâ o femeie, ca de 25 de ani, delicată, cu trăsăturile nu prea regulate, dar cu buzele subțiri și strânse ca animate de o energie dârză.

Costumul ei, aminti lui Dan, pe acel al fetei călăuze din Parcul Yellowstone.

Tânăra înaintă spre Elena cu mânile întinse, și cuprinzându-i-le, i le scutură întâi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

băeţeşte; apoi ambele femei se strânseră în braţe.

— «Dar ce puternică te-ai făcut scumpă Edith!» exclamă Elena, după ce oftă uşurată că scăpase din strânsoarea tinerei. «Ce, cauţi singură aci? Mi se spusese că erai logodită?»

Tânăra o întrebă:

— «Când ţi s'a spus? Ca să ştiu de al câtelea logodnic al meu vrei să vorbeşti.»

Elena, drept răspuns prezintă pe Dan:

— «Iată, domnul acesta simpatic, este bărbatul şi stăpânul meu, Dan Constantin, un român...»

Edith strânse mâna lui Dan, zicând cu o privire dreaptă în ochii lui:

—«Dar ştii Helen, că ai dreptate, să spui că e simpatic bărbatul tău? Ştii că este chiar foarte plăcut?»

Dan, gata să se fâstâcească, se înclină, replicând:

— «Şi D-ta, eşti tot atât de bună, pe cât este Elena de gentilă. Moda, acuma, este să se cam râdă de bărbaţi, nu să-i complimenteze cu atâta bună-voitoare îndulgenţă.»

— «Bine, cred,» obiectă Edith, «dar asta în absenţa lor, nu când sunt de faţă. Dar noi, nu cred să putem găsi ceva pe socoteala D-tale... Noi fermierele, mai ales, avem atâta nevoe de protecţia sexului tare, încât ne ferim să supărăm pe vre-unul din reprezentanţii lui.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniara.ro/mdrr1901-1932

Vorbind, ei luară loc în trăsură; cele două femei în fund, iar Dan pe scăunel.

Tânăra fermieră explică:

—«Era să viu să vă iau cu automobilul, dar avem de trecut prin niște mlaștine făcute de ultima ploaie, și mașina s'ar fi afundat acolo, pe când cai, tot ne pot scoate.»

—«Sunt cai minunați,» zise Dan. «Probabil că merg ca vântul.»

Fermiera spuse indianului câte-va cuvinte și vizitiul, onorat că i se vorbea «în particular» porni caii întrun galop frenetic.

— «De'om ajunge la destinație măcar pe două arcuri;» zise Dan, «am să dau o slujbă la biserică.»

Dar roatele ținură și mlaștina fu trecută, de și cu oare-care greutate.

Când ajunseră la «ranch-ul» D-rei Edith Fowler, Dan se crezu pentru cât-va timp transportat în Carpați pe valea Tomeșului.

Fermiera le indică odăile care aveau să le servească pentru locuit, și își făcu o deosebită mândrie din a le arăta odaea de baie, care era întreagă în marmoră și porțelan, având pe jos covoare țesute cu motive indiene.

Arătându-le pe rând îmbunătățirile făcute, precum și instalația pentru produs electricitatea necesară tuturor lucrărilor fermei, ea le explică și modul de funcționare:

— «Vânturile sunt regulate, continue și pu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ternice în partea asta, și de aceea am instalat un motor aerian, care încarcă niște acumulatoare. Când se întâmplă ca vântul să se pună în gravă, și acumulatoarele sunt pe cale să se epuizeze complect, un aparat special descarcă energia rămasă în dinamul producător de electricitate. Dinamul face oficiu de electro-motor, până ce motorul cu explozii este pus în mișcare. Motorul acesta, — în locul motorului aerian, încarcă acumulatorii, și produce și energia necesară fermei.

—«Și dacă vântul se pornește în acest interval?» întrebă Dan.

— «Atunci,» replică Edith, «robinetul de la benzină, se închide în mod automatic, și dinamul fiind acționat de roata de vânt, își continuă lucrarea de încărcare a acumulatorului până ce acesta a ajuns la saturație. Când acumulatorul este supra-încărcat, un dispozitiv ingenios oprește dinamul și roata de vânt își continuă mișcarea în gol, până ce acelaș mecanizm «ambreiază» din nou dinamul de motorul de vânt...»

— «Asta Dane,» zise Elena, «este specialitatea ta. Tu lucrezi la locomotive: este cu motoare, cu electricitate, asta este o afacere de studiat.»

— «Probabil că este și brevetată,» ofță tânărul admirând în gând ingeniozitatea combinației.

El ceru voe stăpânei să se uite mai de aproape la felul cum era alcătuit întregul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

mecanizm, şi rămase mai mult timp acolo cu Indianul «Soare răsare,» pe când cele două tinere trecură în alte odăi.

— «Par'că, zise Edith,» îmi scrise-şi de mai de mult că te-ai măritat. Dar nu mi-ai dat atunci adresa.

«Cine e acest tânăr? E alt bărbat? Căci văd că faceţi călătoria de nuntă!»

— «Nostimă eşti tu Edith!» exlamă Elena ràzând. «Dar ce, crezi că aşa merg lucrurile? în fie care trei luni, alt bărbat...? Poate judeci ast-fel unde tu nu ai nici unul. Nu dragă: Este acelaş despre care ţi-am scris, dar abia acum făcem călătoria de nuntă.»

Edith îşi stăpâni cu mare greutate accesul de veselie şi declară.

— «Draga mea, asta este curat lumea pe dos: întâi stai câte-va luni ca o pustnică în casă cu el, apoi faci voiajul de nuntă!»

Aerul ceva mai serios ce luă Elena, potoli puţin veselia fermierei. Edith întrebă cu glasul coborât:

— «Ai vre-o bubă unde-va?»

— «Da» răspunse Elena pe acelaş ton; «un nebun care se dă drept prieten al lui, a încercat să-i vâre îndoiala în suflet, vorbindu-i de trecutul meu. Şi trecutul meu, deşi a fost foarte onorabil, conţine puncte pe cari, acuma, nu am putinţa să le clarific, fără a mă expune la... mari primejdii...»

— «Înţeleg!» făcu tânăra fermieră; «şi l'a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

adus pe aci ca să-l sustragi influenței... amicului...»

— «Da. Insă mai mult ca să-l fac să uite... și să-l distrez. Îi place vânătoarea: dar nu a vânat deseori.

«Cred că pe aci aveți vânat, după cum îmi spuneai de mai de mult, pe când eram institutoare.»

— «Da, și pe când nu te chemai Helen ca acuma, dragă Alice.»

Tânăra își cuprinse prietena pe după talie; și întrebă cu un ton mângâietor:

— «Așa-i Edith scumpă, că vrei să mă ajuți, să-mi distrez bărbatul? Poate la rândul meu, te voi ajuta și eu.»

Cu cea mai comică indignare fermiera exclamă:

— «Ba, să mă ferească D-zeu, să am eu nevoe de serviciile tale, că rămân văduvă. Când te-o vedea bărbatul meu,—care o fi să fie, săracul de el, — când te-o vedea atât de drăgălașă, mă lasă și fuge după tine. Nu, dragă. Eu vreau să te ajut, dar te rog ca atunci când 'oi fi și eu măritată, să nu te mai arăți pe aci, că ne supărăm rău!»

Dan dădu peste cele două tinere, tocmai pe când ele râdeau cu hohote.

Edith îi informă, că, pe a doua zi, va porni de cu vreme la vânătoare. Nu se știa ce fel de vânat era să fie, dar era bine, ca fiecare să-și îngrijească de armele și de provi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901.193

ziile de cartușe, și să-și adapteze la țevi, aparatele «silencer» menite să absoarbă zgomotul detunăturii. Ea le mai spuse să-și pună ghete cu carâmbi înalți de oarece localitatea mișuna de crotali și alte reptile.

Era pe la trei spre ziuă, când porniră, conduși de servitorul indian, care mergea înainte, ne având drept armă, de cât un cuțit și un laț. In mână avea un felinar mic de acetilenă, luminând pe jos, atât cât să vadă numai unde pune picioarele printre copacii răsturnați, și să nu dea peste vre-un șarpe sunător (Crotal).

Când începu să se facă ziuă, ei erau la o distanță mare de «ranch» lângă un izvor, singurul în acea localitate, — la care animalele păduri veneau să se adape. Locul era numit «Izvorul Cerbilor».

Indianul orândui felul în care trebuea făcută pânda. El se orientă după vânt. Muiă un deget în gură, îl ridică în aer, și decise că toți trebuiau să se posteze în susul izvorului.

Edith întrebă în șoaptă:

— «Ați încercat dacă aparatele «silencer» sunt bine fixate pe gurile țevilor voastre?»

Elena își controlă carabina, Dan de asemeni: aparatele, ultima perfecționare pentru suprimarea zgomotului la carabine, erau în perfectă regulă.

Indianul șopti la urechea lui Dan:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistadeliteratura.ro/mdr/1901-1932

— «Dacă bărbatul alb vrea să vâneze, să nu tragă în căprioarele sau în lupii ce va vedea. Să-i lase să bea liniştit: urşii vin abia după ce s'au încredinţat că totul este în linişte.»

Dan repetă sfatul la urechele soţiei sale, şi ea fu de părere să aştepte urşii.

Cu precauţii mari, indianul mască pe câteşi trei, acoperindu-i cu frunze şi crăci.

La rândul lui, Indianul se lungi în iarbă, şi alăturându-şi câteva ramuri frunzoase, dispăru cu totul privirilor celor trei.

Câtă-va vreme, — poate zece sau cinsprezece minute trecură într'o tăcere, care pe Dan, cel neobişnuit cu pădurea, îl umplea de de un fel de de nelinişte ciudată.

Zgomotele pădurei începuseră să devină mai distincte: fâşâiri de paşi furişaţi se desluşiau din ce în ce mai bine, şi uneori se auziau crăcile troznind sub copitele vre-unui cerb.

Dan avû o tresărire, pe care o simţi şi soţia lui. In lumina roşie care preceda răsăritul soarelui, el zărise o căprioară, şi prima lui mişcare fu o strângere a mânei în jurul carabinei sale. Dar Elena îl atinse uşor cu cotul. El se stăpâni, îndeajuns, ca să nu mai facă nici o mişcare.

Alte căprioare, urmate de un cerb, răsăriră din adâncul pădurei apropiindu-se cu paşi sfioşi de izvor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1968

Un lup, probabil flămând, vru să se arunce asupra unei căprioare, dar cerbul, se întoarse cu fruntea în direcția agresorului, gata să-l primească în coarne. Lupul se răzgândi și se îndreptă spre apă, începând să sugă cu sete din izvor în felul cum sug caii.

Căprioarele și cerbul se adăpară mai în vale, și dispărură iute în adâncurile pădurei. Alte animale se iviră: lupi mici numiți cojote, apoi un fel de linx își arăta capul lui temător, și în cele din urmă sosiră tacticos. un urs și o ursoaică.

Ambii veneau încet, mormăind. Ursul avea aerul că vrea să muşce în glumă pe tovarăşa sa.

Dan simți cotul Elenei, și când o privi, înțelese din ochii ei, că îl îndemna să se pregătească să tragă el întâi.

Tânărul uită de toate; cu o înfrigurare de nestăpânit ridică arma, și ochii cu precauție animalul în partea stângă, unde știa că trebue să fie inima fiarei.

El trase, și din pricina aparatului de amorțit sunetul, în loc de bubuitură, se auzi numai un zgomot, ca și când s'ar fi rupt o cracă mai subțire. «Silencerul» amorțise aproape complect bubuitura. Ursul lovit în susul piciorului, mult mai sus de inimă, scoase un răget, care cutremură pădurea.

Emoționat Dan, nu mai nimeri din graba ochirei, a doua și nici a treia lovitură.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.ilaivanea.ro/mdr1901-1932

Ursul cerca să se ridice, pe când tovarășa lui, după ce îi dăduse câte-va târcoale, acuma sta să fugă. Ea n'apucă să întoarcă spatele, și o plesnitură ușoară, venită din partea de unde se afla Edith, se auzi: ursoaica scoaseun urlet de durere, și începu să schioapete pe trei labe, ținând una în aer. O nouă pleznitură, tot din spre partea fermierei, rănì ursoaica la al doilea picior. Fiara, neputându-se târâ de durere, se lăsă jos scoțând urlete cari speriară celelalte animale.

Ursul, cu toată rana din piept, se târâ spre tovarășa lui, și mormăind începu să-i lingă rănile din cele două labe.

Glasul fermierei se auzi liniștit:

— «Acuma e rândul tău Helen. Trage ursului tău, un glonț într'un ochi, să nu sufere mult.»

— «Mi-e milă de el,» replică tânăra înduioșată, «mi-e milă, căci îl văd cavaler. Sărmanul, ține să ajute pe nevasta lui, cu toate că ea îl și părăsise.»

— «Dacă nu tragi tu, are să iasă indianul meu, să-l omoare cu cuțitul gol! Și mi-e frică, să nu omoare ursul pe credinciosul meu.»

Până să termine fraza, «Soare-Răsare» se ridicase de la locul lui, și scoase cuțitul, gata să pornească spre cele două fiare. Ursul văzându-l, se întoarse ridicându-se în două labe, gata să pornească asupra Indianului. In această clipă, carabina Elenei, se a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr/1901-1932

uzi plesnind uşor, şi ursul se prăbuşi din înălţimea lui, ca o masă inertă la pământ.

— «Fă-ţi pomană şi cu victima mea,» zise Edith, şi înainte ca ea să fi sfârşit fraza, ursoaica se lungi la pământ, abia mai făcând două-trei convulsiuni uşoare.

— «Bravo! Minunat! Admirabil!» exclamă Edith pe când Dan, îşi privea soţia cu un aer uluit.

Indianul îşi puse cuţitul la brâu, se apropiă respectuos până la doi paşi de Elena, şi încrucişând braţele pe piept, se înclină adânc în faţa ei zicând în limbagiul lui colorat:

— «Vânătorul de urşi, «Soare-Răsare» salută cu admiraţie nemărginită pe alba, care este cea mai strălucită mânuitoare de arme din lume.»

— «Pe mama mea să o fi văzut omul roşu,» replică Elena, adoptând felul de a vorbi al indianului, «pe ea să o fi văzut, nu te mai mirai de fiica ei.»

Indianul se înclină din nou, şi la semnul făcut de Edith, se duse repede lângă fiare, aruncă un laţ, de după gâtul ursoaici, şi reveni cu capătul liber până lângă Dan. Ambii traseră animalul, până la ei: El repetă acelaş joc cu ursul, şi se aşcză la loc în ascunzişul lui.

Câte-şi trei priveau cu încordare spre izvor, ca să vadă dacă nu mai vin şi alte fiare, deşi se luminase de-a-binele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

In liniştea de moarte ce domnea, Edith scoase un ţipăt înfiorător.

Elena şi Dan săriră în picioare spre ea, şi o văzură zvârcolindu-se între crăcile cari o ascunsese. Elena îndreptă instinctiv carabina în direcţia prietenei sale, şi în clipa următoare, văzu pe Edith, ţinând cu dreapta de gât, un şarpe gros, care făcea sforţări să scape din strânsoare, încolăcindu-i-se pe braţ şi izbind-o cu coada peste obraz, peste piept, şi peste cap.

Cu o iuţeală de mişcări ca de fiară, Elena ochi, şi trase în două rânduri, în direcţia pumnului, în care prietena ei strângea gâtul reptilei.

In timp ce ea tragea, Indianul de la locul lui, sărise până aproape de stăpâna sa, şi acuma tăia cu cuţitul corpul şarpelui încolăcit pe braţul fetei. Indianul arătă cu un gest de mândrie capul Crotalului, zicând:

— «Maestră ochitoare, frumoasa fata albă, mare maiestră; două gloanţe, două găuri, în creierul şarpelui sunător.»

Fermiera, cu toată tăria ei de până aci, căpătă o criză de nervi. Elena dădu ajutor prietenei sale, apoi decise schimbarea locului şi mai hotărâ, că: «pentru azi erau destule emoţii vânătoreşti.»

Văzând că Edith nu mai putea să aibă nici-o iniţiativă ea decise cele ce erau de făcut; orândui ca Indianul să jupoaie pe cei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

doi urși, și să taie câte-va bucăți din ei, pe care să le atârne, împreună cu pieile, de crăcile copacilor, până ce va avea vreme să vină să le ia. După ce Indianul termină operația, întreg grupul porni spre fermă.

Edith, într'un avânt de recunoștință apucă mâna Elenei o duse la piept, și apoi o sărută fierbinte șoptind:

— «Cum să-ți mulțumesc? Cum să-ți mulțumesc! Mi-ai scăpat viața.»

Elena o mângâie rostind:

— «Pe care ți-ai primejduit-o pentru a-mi face, mie și soțului meu, o plăcere. Eu îți sunt datoare cu mult... foarte mult... Mărturisesc însă, că mi-a fost o frică de nespus.»

— «De crotal?»

— «Nu,» lămuri Elena, «îmi era frică să-nu-ți sfărâm pumnul, dacă prin vre-o mișcare prea repede l'ai fi adus în linia glonțului... Insă mi-am spus că e preferabil să-ți risc mâna de cât să te expun a fi rănit de acest șarpe, a cărui mușcătură știam că produce moartea.»

Fără a ține seama de prezența lui Dan, care încerca o convorbire cu Indianul călăuză, Edith repetă mulțumirile ei adăugând:

— «Și dacă vre-o dată ai nevoe de «ranch»-ul, sau de toată averea mea, poți să dispui de ea. Mi-ai fost prietenă bună în pension, și te iubeam de atunci, dar cu ceea-ce ai făcut azi pentru mine,... m'ai cucerit cu totul..»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Sunt cu toată averea mea, şi cu tot ce am la dispoziţia ta.»

Tânăra mulţumi cu efuziune, pe când fermiera adăugă cu acrul ei de americană practică:

— «Ştii, îţi fac curte, dar nu-ţi închipui ce «afacere» ar fi pentru mine, să te am aci la ferma mea: atât de bună de inimă şi atât de dibace ochitoare: Cu tine aci, nu m'aşi mai teme nici de dracu.»

Dan se uită spre tinerile femei, pe când Edith repeta pentru ca el să audă...

— «Mi-a plăcut cum nemeriş drept în ochii...»

— «Da dragă? Ţi-a plăcut?... Apoi vezi că «ochii» sunt specialitatea mea.»

* * *

Edith abia ajunse acasă, se trânti la pat părând bolnavă pentru restul zilei. Elena o veghia, pe când Dan după îndemnul ambelor femei, plecă din nou cu «Soare-Răsare» ca să mai vâneze câte ceva.

După plecarea lui Dan, Edith se sculă, şi trecu pe canapea lângă Elena, care nu înţelegea de mirare, schimbarea asta bruscă, în atitudinea prietenei sale.

— «Ţi este mai bine?» întrebă ea pe fermieră; «ştii că eu intrasem la grije crezând că ai să te întremezi cu greu, după teribile emoţie prin care ai trecut... Te credeam atât de slabită!...»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Edith râse uşor:

— «Imi pare bine că te-ai înşelat atât de bine, asupra stărei mele. Eu am exagerat puţin.»

— «Pricep,» o întrerupse Elena, «ai vrut să fim singure ca să putem vorbi. Ce bună idee ai avut.»

Edith o privi în albul ochilor, şi când crezu că a citit, în ochii prietenei sale, rosti:

— «Înţeleg, acuma, cel puţin o parte din cele ce te-au făcut să vii la mine. Eşti amărâtă? Ai încurcături, băneşti?» Şi scoţând un carnet de cecuri îl întinse prietenei sale adăugând:

— «Pune tu cifra ce doreşti, şi eu pun iscălitura dar să nu treci de o sută de mii de dolari, că atâta este tot depozitul meu. Ştii, am făcut nişte cumpărături de terenuri, vite şi maşine, pe care le-am achitat dintr'o dată. Am câştigat vre-un sfert de milion de dolari numai cu scontul ce mi s'a făcut... Şi am rămas numai cu atâta în bancă: dar peste o lună încasez pe recolta de fructe un stok însemnat de dolari şi atunci...»

— «Ah? Lasă-mă în pace cu banii tăi!» o întrerupse Elena, glumind: «bani am şi eu acu, nu mulţi, dar atât cât să-mi pot plăti unele plăceri...»

— «Tu ai putea câştigà binişor la unul din circurile lui Barnum : ca ochitoare nu cred să ai rivală!»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «La asta m'am gândit, «zise Elena, cu o expresie de sinceră părere de rău,» căci multe mizeri mi s'ar fi scutit. Dar aveam repulsiune pentru circ, şi apoi eu am avut ambiţia să fiu o institutoare, şi să duc o viaţă liniştită de burgheză, iar nu de artistă...

«In scurt, nu de bani e vorba... Am venit să-mi distrez bărbatul după cum ţi-am spus încă de eri. Vreau să-l fac să uite câte-va lucruri, pe care din nenorocire, nu am putut evita să le audă.»

Şi în fraze întretăiate une-ori de suspine Elena îi povesti tot trecutul ei.

Fermiera încercă să o consoleze:

— «Vezi draga mea, de aceea nu mă mărit eu... De cât să am frică de a perde fericirea, pierzând iubirea unui bărbat, mai bine nu mă port cu iluzii, că doar s'o găsi între atâţia unul... Dar aproape toţi sunt interesaţi. Numai al tău pare a fi alt-fel...»

— «El a fost complect dezinteresat,» explică Elena, încercând să ia apărarea lui Dan.

— «Ba şi domnul stăpân al tău, a fost interesat... Nu te-a luat mai mult ca să aibă o menajeră? Nu este acela care comandă în căznicia voastră?»

— «Nu prea comandă... Cel puţin până acuma,» zise Elena cu vioiciune. «Ştii că atunci când ne-am căsătorit preotul cerea «să-mi ascult bărbatul,» şi el a admis că eu sunt egală cu el, şi că mă va asculta.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Să vedem până unde merge ascultarea lui. Când o sosi să-i propui să meargă cu tine, din nou la vânătoare, și să mergi, de o primi. Are să fie o încercare destul de serioasă, mai ales după oboseala dimineței și cea din cursul zilei.»

Rămase înțeles ca Edith să se prefacă adormită, la reîntoarcerea lui Dan.

Și într'adevăr el sosi, cu vre-o două păsări și un epure. Elena îl întâmpină exprimându-și dorința, că în vremea cât prietena ei va dormi, să recâștige timpul pierdut, și să meargă la vânat cu el.

Tânărul se arăta cu voioșie gata să o însoțească: numai un ușor suspin, trădă cât de greu îi venea.

Cuprinsă de milă, față de bărbatul ei, tânăra femee, fu pe punctul de a renunța la plecarea în spre pădure, dar își aduse aminte de cele vorbite cu Edith și urmă drumul, pe cărarea luată de el.

Dan, în mai multe rânduri, îi indică numai prin gesturi direcția în care zărea câte ceva. Indianul îi dăduse câte-va lecții de felul cum se procedează la căutarea vânatului. Lecțiile îi folosiră lui Dan spre a procura Elenei, putința de a face câte-va lovituri de maestră.

In cele din urmă Elena îi propuse să tragă el asupra unei păsări așezată pe o cracă înaltă. Dan o greși...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

In clipa în care pasărea speriată de glonțul care șuerase pe lângă ea, se încordă să-și ia vânt să zboare, proectilul eșit din arma Elenei, lovi zburătoarea sub aripă, și o culcă la pământ.

Acelaș joc se repetă în mai multe rânduri până ce Dan într'un avânt de admirație, îi luă mâna și i-o sărută.

Induioșată de această manifestare sentimentală care venea după atâtea ore de oboseală, tânăra îl mângăiă pe frunte și pe cap, pe când Dan se află înclinat asupra degetelor ei. Ea socoti că ar fi momentul să lămurească cele ce dorea:

— «Cum văd puiule,» zise ea, gata să'l sărute pe obraz, în momentul când Dan se ridică, «tu admiri o aptitudine a mea care este datorită moștenirei...»

Tânărul replică în glumă:

— «Tu, cu toate calitățile tale Lenuțo, nu ești datorită tot moștenirei?... Eu te admir mai mult fiind-că te... simpatizez într'un grad...»

—«... în cât nici nu îndrăznești să spui că mă iubești, cum ți-am spus-o eu de atâtea ori, de când ne-am căsătorit...

«Grozav mă... simpatizezi tu. Să nu-ți fie de deochi.»

Dan, râse cu aerul lui «bonhomme» și se scuză:

— «Știi, mă jenez de copaci, că ne ascultă..

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901

și apoi... dacă ai și cât de obosit sunt, și cum abia mă mai țin pe picioare, te-ai mira că mai vorbesc și așa... Dacă ai și ți...»

— «Știu Dănuțule, știu;» replică Elena apucându-l de braț, «și fiind-că'mi închipui, că abia te poți mișca am să te susțin eu.»

Tânărul, vroind să ferească în lături, spre a arăta că nu are nevoie de sprijin, puse piciorul pe o rădăcină jilavă, alunecă și căzând scăpă un geamăt. El vru să se ridice dar o durere intensă în piciorul stâng, îl sili să rămână jos.

Elena se repezi să-i ajute să se scoale. El, cu un gest politcos, respinse ajutorul soției sale, zicând:

— «Scuză-mă că te-am speriat, dar nu e nevoe să te mai obosești... mă pot ridica și singur.»

Dar încercarea lui de a se ridica, îi zmulse un nou geamăt de durere.

Elena, îngrijorată, îl sili să rămână jos, zicând cu o grabă febrilă:

— «Nu te mișca Dănuțule drag, nu te mișca, să nu cum-va să ai vre-o fractură... Un os rupt poate periclita tot piciorul. Stai să văd ce ai.»

Și cu băgare de seamă, ea pipăi piciorul pe porțiunea indicată de Dan.

Era o scrântire a gleznei.

Tânărul cercă să glumească:

— «Știi,» zise el: «e numai o scrântire, dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

cum eu nu fac lucrurile numai de formă, ci în chip serios, este o scrântire solidă, în toată regula; că mă și doare al naibii.»

Soția lui îi întinse carabina, zicând cu o intonație menită să fie hazlie:

— «Poftim puşca mea o pui la subțioară ca o cârjă și te sprijinești în ea, până te voi lua în cârcă...»

— «În cârcă...?» făcu bărbatul uimit; «Tu să mă iei în cârcă Elenuțo...?»

— «Negreșit,» replică Americana, cu un aer ca și când acest lucru s'ar înțelege de la sine, «dar ce crezi că eu sunt ca ursoaica de azi dimineață ca să-mi las tovarășul și să fug fiind-că îl văd rănit? Eu sunt americană Domnule! Da Domnule! Și nu-mi las tovarășul în părăsire măcar de aș ști că-l voi duce în cârcă!»

Glumind ca ajută lui Dan să se ridice în piciorul drept, ținând arma ei ca o cârjă.

— «Bine soro,» exclamă el, «nu înțeleg de ce mi-ai dat tocmai carabina ta, să mă sprijin în ea, când eu am aci pe după umăr carabina mea.»

Tânăra replică cercând să acopere cu o nuanță glumeață înțelesul cuvintelor ei:

— «Fiind-că știu cât de mult ții la carabina ta dragule, și nu aș fi voit să-ți mai fac și o altă neplăcere după suferința la care te văd expus...»

Drept răspuns Dan îi cuprinse o mânuță

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1961-1962

într'a lui, și cu cea l'altă, sub a cărei subțioară se afla strâns patul armei, — bătu ușor în mai multe rânduri asupra degetelor ei delicate.

— «Drăgălașa mea, drăgălașa mea! Ce bună și nobilă inimă ai tu.»

— «Așa-i că nu sunt ursoaică?» întrebă ea glumind.

— «Nu, drăgălaș-o, tu ești americană: cea mai desăvârșită americană din câte există!»

Elena îl întrerupse:

— «Nu dragă, te înșeli!... Nu toate sunt ca mine: unele sunt mult mai bune și nobile de cât mine ca inimă, altele mult mai rele. Sunt unele virtuase, altele beție, după cum chiar tu îmi spuneai că ai văzut. Fetele de fermieri, în majoritatea lor, sunt bune. Altele sunt sărite de tot. Șiii... ia încearcă să umbli.»

Dan cercă să meargă sprijinit de Elena, dar atingerea labei cu pământul îi pricinuia o durere de nesuferit.

— «Nu e chip să mergi așa Dănuțule,» rosti tânăra cu hotărâre. «Am să te duc eu în cârcă. Știi... nu vreau să-mi strici carabina de tot. Trebue să te supui, căci ne poate apuca noaptea, și e greu de dormit în pădure... Trebue să te supui: știi ce mi-ai făgăduit în fața preotului. Până acum nu ți-am cerut ascultare. Acuma o cer: imperios!»

Cu toate protestările lui, Dan fu nevoit să admită. Tânăra îl luă în spinare și îl duse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

încet vre-o sută de pași, îl așcză jos, și după ce se odihni îl reluă din nou,

Când să pornească, auziră din dosul lor o exclamație:

— «Uh! Floarea albă... să nu cadă cu povara!...»

Era indianul «Soare Răsare». El se întorcea împreună cu un argat, aducând pieile urșilor, și bucățile de carne lăsate la «Izvorul Cerbilor.»

Indianul trânti jos pielea de urs ce ducea și — în englezeasca stricată pe care o vorbea — dădu câteva instrucții tovarășului său. Apoi, pe când argatul agăță pieile și carnea de crăcile unui arbore, «Soare Răsare» luă pe Dan cu precauție din spinarea Elenei, și îl urcă pe umerii săi. El rosti cu o mâhnire pe care nu o ascundea:

— «Soare-Răsare e supărat că Floarea albă s'a ostenit, fiind-că stăpâna are să fie necăjită. Omul roșu e foarte trist de supărarea ce are să fie!... Foarte trist...»

— «Cum văd,» întrebă Elena pe indian, «ții mult ca să nu se întristeze stăpâna D-tale... ?»

Indianul întoarse capul din mers, spre tânăra femee, și rosti cu convingere:

— «Soare-Răsare ș'ar da viața, ca un fulg în vânt, dacă ar ști că poate înveseli pe stăpâna albă, când e tristă!»

Elena înduioșată, apucă mâna lui Dan, și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

el răpunse acestui gest, cu o strângere ușoară a degetelor.

Tânăra femee, într'o mișcare instinctivă duse mâna lui Dan la buzele ei, și depuse pe ea un sărut.

El vru să se aplece, să o mângâie, dar nu putu fără a risca să trântească pe «Soare-Răsare»; și murmură cu o intonație de duioșie intensă:

— «Drăgălășio!»

Când ajunseră acasă Edith era în pat.

Ea, de îndată ce află de accidentul lui Dan, îl sfătui să lase a fi masat de soția lui «Soare-Răsare.»

Indiana, o tânără, căreia înainte de măritiș i se zicea «vrăjitoarea cu ochii de aur» se pricepea la descântece, leacuri și la cele necesare pentru a «drege» un picior sau o mână scrântită.

Ea se apucă fără mult înconjur, să facă preparativele necesare, și zise Elenei:

— «Floarea albă, ar face bine să descalțe pe stăpânul ei!»

Tânăra femee, intră îndată în felul de a vedea al indianei și întrebă:

— «Ce trebue să fac, ca să nu stric farmecele ce pregătești?»

— «Să-i ceri voe,» zise vrăjitoarea, «și apoi să nu-i produci durere... Ia mâna lui, du-o la frunte, apoi sărut-o, și cere-i voe.»

Americana, aruncă o privire de înțelegere

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniei.ro/mdrr1901-1932

glumeață spre Edith, puse un genuchi în dușumea și apucând mână bărbatului ei, o duse la frunte apoi o sărută și zise cu un aer de supunere:

— «Permite stăpânul meu cel încruntat să'l descalț de gheața din piciorul care și-a luat nasul la purtare?»

Dan se stăpâni cu mare greutate, și mângâind cu mâna liberă părul și obrazul soției sale, replică gata să se înece de râs:

— «Facă-se în voia ta Floare albă a inimei mele.»

Indiana părea încântată de faptul că un «stăpân alb» își trata soția cu blândeță.

După ce Elena, se achitase de greaua misiune a descălțării lui Dan, «Vrăjitoarea cu ochii de aur» îi luă piciorul în întreprindere. Ea îl pipăi să vadă dacă osul este scos din loc. Când constată că nu e, începu să'l ungă cu diferite feluri de grăsimi; rosti asupra piciorului o serie de descântece, și în cele din urmă, massă glesna scrântită, după un sistem care ar fi făcut onoare, celei mai reputate masseuze.

Indiana turnă ceva alcool, ardeiat și pipeperat pe locul masat, și îl înveli în vată, legând totul strâns.

Apoi, ordonă o complectă nemișcare, până a doua zi...

Lui Dan, îi păru vre-o trei ore de când rândul că glezna lui are să ia foc.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr.jpg

A doua zi, piciorul lui Dan era aproape vindecat, dar «vrăjitoarea» nu permise ca tânărul să umble; și cum Edith, complect restabilită își vedea de treburile moșiei, Elena propuse lui Dan să-l plimbe în automobil prin împrejurimi.

Un tânăr, care făcea oficiu de șofeur, se instală la volan, și îi condu-se câtă-va vreme, prin diferite părți ale moșiei.

La distanțe de câte opt sau zece kilometri de «ranchul» principal, se aflau altele mai mici, menite să ușureze supravegherea vastei întinderi stăpânită de Edith. Și fie care, avea câte un intendent regional, care lua telefonic sau personal instrucții de la «Centru» adică de la Edith.

La una din aceste «stațiuni» Dan văzu o stupărie, și cum și soția lui se interesa de cultura albinilor, din pricină că auzise în copilărie vorbindu-se mult bine de aceste insecte folositoare, cerură câte-va explicații. Omul «specialist» însărcinat cu albine lipsea, în schimb ajutoarea lui, o tânără, destul de urâțică sosi, și le dădu explicații timp de vreo jumătate de oră.

De acest scurt interval se folosi șofeurul ca să intre în prăvălia de băuturi spirtoase ce se află în apropiere.

Când Elena se decise să-l cheme pentru a porni înapoi spre «ranch», șofeurul eși împleticindu-se, și se lungi lângă ușă. Stăpânul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

localului alergă să-l ridice, şi cu ajutorul unui alt om de serviciu, îl porni spre automobil.

— «Asta ne omoară în drum!» exlamă Dan speriat de perspectiva de a porni pe drum cu beţivul la volan.

Elena se adresă cârciumarului.

— «Acuma aibi-l în păstrare până s'o trezi; căci nu ne trebue un om beat care să ne dea de vr-o râpă.»

— «Dacă vă poate conduce Domnul,» replică scuzându-se negustorul, «atunci îl ţiu. Dar el poate să conducă uşor, cu toate că e beat mort.»

Dan foarte încurcat, cercă să explice:

— «Eu ştiu să dreg un motor, dar nu am nici o idee cum se conduce o maşină!»

Fără a da explicaţii, Elena trecu de la locul ei la volan, apoi zise negustorului:

— «Lasă pe beţivul D-tale acolo, şi vino de ajută bărbatului meu, să se instaleze lângă mine. Ia-l în braţe că are un picior scos din balamale!»

Cârciumarul dădu drumul şofeurului, care se prăbuşii cu mişcări moi ca de cârpă, şi luând pe Dan de pe scara automobilului unde se ridicase, îl trecu pe scaunul din faţă lângă soţia sa.

Americanul, nu găsea nimic de mirat, în faptul că o femeie tânără, ştia să conducă un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901

automobil, dar Dan își exprimă mirarea fără nici o rezervă.

— «Vom vorbi noi asta mai târziu,» replică ea. «Acuma ce facem cu șoferul?»

— «Lăsați-l aci,» zise cârciumarul, «să vină pe jos când s'o trezi;» Și ca o nouă scuză, adăugă: «Eu i-am dat să bea cât am crezut că poate duce, apoi, el a cerut să-i umplu o sticlă ca să aibă și acasă, căci acolo, fiind într'un stat prohibiționist, nu există băuturi alcoolice. El, până să es eu din pivniță, a golit și sticla. Când l'ați chemat, tocmai mă căzneam să-l trezesc ca să poată veni până la D-voastră.»

Elena dădu din cap, cu un aer nemulțumit, Negustorul îngrijorat, zise:

— «Vă rog, să expuneți D-șoarei Fowler, că eu nu sunt vinovat.... Vă rog, căci se poate să-mi ia dreptul de a mai vinde băuturi aci: și ce mă fac eu...»

— «Ce să faci? Te apuci de o muncă mai onestă,» îl întrerupse Elena. «D-ta l'ai nenorocit pe acest tânăr, căci după cum cunosc eu pe D-șoara Fowler, are să-l dea afară. Ei nu-i trebuesc beți pe moșie.»

Șoferul se ridică într'un cot din praful în care căzuse, și îndrugă câteva cuvinte:

— «Vă rog, nu mă spuneți. S'a întâmplat, e prima dată...»

— «Voi cerca să nu te spui, deși îmi vine greu să-mi mint prietena...» replică Elena, cu un ton care nu arăta supărat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mrr1901-1932

Fără a mai aștepta alte explicații ca porni mașina, și o luă pe drumul care conducea spre locuința D-rei Fowler.

* * *

— «După câte văd,» zise Dan, «soția mea are o mulțime de calități.»

— «De «cunoștințe» vrei să spui;» îl întrerupse Elena glumind. «A conduce automobilul, nu e o calitate.»

— «Hm, așa-i... dar cum se face? Eu nici nu bănuiam că știi să umbli cu automobilul.»

Tânăra femee îl privi surzând și îl bătu prietenos cu degetele peste mână:

— «Tu nu vezi cum se cresc tinerii și mai ales fetele aci, în Statele-Unite? Noi știm cam de toate. Dac'aș fi avut însă și cunoștințe de mecanică; după cum ai tu, aș fi putut lua un post de șofeur. Insă numai cu atâta că știu să conduc, — a conduce știe orice copil,—nu e de ajuns ca să poți lua un asemenea post în primire. Se mai cer și certificate, și acte; și formalități, pe care eu nu puteam risca să le îndeplinesc, fără a mă expune să fiu... descoperită.»

Dan mai puse câte-va întrebări de politeță, apoi rămase tăcut.

Când ajunseră la fermă Edith îi primi, și află cu mirare despre purtarea șofeurului. Ea declară cu un accent de convingere:

— «Un bețiv, poate ori când deveni crimi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1...

nal. Am să-i plătesc leafa pe treizeci de zile înainte și să-l congedicz. Dar îl voi avea de dușman... și asta nu mă încântă.»

Elena se gândi câte-va clipe apoi întrebă:

— «Dar ce ar fi dacă, în loc de a-l goni tu, l'am lua noi de aci.»

Edith gata să primească exclamă:

— «Ideea este bună, dar nu prea văd cum l'ați putea ademeni.»

— «Ușor de tot, explică Elena, pe când bărbatul ei o privea cu un aer de mirare; «ușor: Dan are să'i propună să meargă la oraș pe pe un salariu mai urcat. Și primele zile, adică patru săptămâni are să-i dea salariul urcat, apoi, — dacă nu va fi dat afară pentru beție, până atunci, au să-i reducă leafa la normal.»

Dan o întrerupse:

— «Bine dragă, dar de unde, cine are să-i plătească un salariu mărit unui simplu mecanic ?»

— «Cine ?... Tu,» replică Elena și de oare ce el cască ochii cu uimire, ea continuă: «ai să'i plătești din banii pe cari Edith vroia să-i plătească pentru a scăpa de el. Cu jumătate îi plătești — drumul și cu restul îi acoperi diferența de plată în atelierul tău, ori la întreprinderea la care Johny amicul nostru, ziaristul, este conducător financiar. Il poate lua acolo ca șofeur...»

Edith sărută pe Elena, exclamând bucuroasă:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Bravo! Dar știi că planul tău e bun. Ce minunat mă scapi tu de un bețiv.... Și-mi place că mi-l iei de aci fiind-că e un tânăr cam închipuit... Și cine știe ce poate face într'o zi ca să mă compromită. Poftim banii, și voi mai da încă, dacă cum-va se va mai ivi ceva.»

* * *

A doua zi pe când Dan își încercă piciorul însănătoșit, prin împrejurimile fermei. Șoferul se apropie de el, și întrebă dacă D-șoara Fowler știe ceva despre cele petrecute.

Drept răspuns, tânărul oprindu-se din mers începu să-i înșire avantagiile ce ar rezulta pentru un tânăr din cunoașterea vieței de oraș.

— «De ce să te îngropi D-ta la țară, când în oraș, pe lângă o leafă mai mare, poți avea și mai multe distracții de cât aci.»

Și cum tânărul obiectă că nu putea plecă fără a înștiința cu 15 zile pe stăpâna, Dan se oferi să-i obțină plecarea ca o favoare.

— «D-șoara» explică mecanicul, «poate să întrebuințeze până la găsirea unui șofeur bun, — pe fata aia neagră, de care s'a servit până la sosirea mea.»

* * *

Edith nu-și putu stăpâni o explozie de veselie la aflarea știrei că șofeurul ei va pleca.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dan se folosi de cea d'întâi întâlnire cu beţivul, spre a îl convinge definitiv, şi a aranja cu el detaliile plecărei, şi îl expedie chiar a doua zi.

Cum Edith îi invită să se instaleze de a binele la ea, Elena explică nevoia în care era de a pleca, şi de a relua lucrul.

— «Dan,» zise ea cu acel surâs, care ar fi scuzat şi o crimă, «o fi pierzând ce o fi perzând, dar el mai găseşte de lucru şi în altă fabrică; însă eu, dacă îmi pierd clientela, nu mai mi-o pot recâştiga. Mrs Wanderoff a mea, poate să-mi joace vre-o farsă şi nu mai e rost să mă întremez aşa de repede. Pierd bani, pierd dolari fetiţo...»

Despărţirea se făcu puţin cam cu greutate. «Vrăjitoarea cu ochii de aur» veni să-şi ia rămas bun de la Elena; şi «Soare-Răsare» strânse respectuos mâna lui Dan, după ce mai întâi făcuse câte-va complimente din cele mai extravagante.

Edith îi conduse în automobil până la staţia de cale ferată şi după pornirea trenului rămase multă vreme fâlfâind din batistă, pe când cei doi tineri, ţinându-se strânşi de talie, se aplecau prin fereastră, ca să o vadă mai mult timp.

Lui Dan i se păru că tânăra fermieră, se afundă în zare, şi că dispare asemeni ultimului tablou dintr'o feerie frumoasă.

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «De ce nu vrei Dănuțule,» începu Elena a doua zi când se aflau în vagonul restaurant la cafea, «de ce nu vrei să vizităm și câte-va din orașele, în care compatrioții tăi sunt mai numeroși?! Aș fi așa de bucuroasă să văd pe ai tăi cum trăesc, cum lucrează... Trebue să fie foarte interesant poporul tău, dacă a răușit el să aprindă în inima unui rege și a unei regine, o atât de mare dragoste pentru el.»

— «Da ai dreptate...» replică Dan cu glasul tărăgănat. «Cam ai dreptate, însă aceasta dovedește numai că noi Românii am avut norocul să dăm peste un rege și o regină ideală.»

Elena, îl privi în ochi pentru a ghici cele ce se ascundeau sub acest fel de a vorbi cam cu gura jumătate despre conaționalii lui. Ea ezită, nevoind să-și jignească amicul prin o prea mare insistență.

— «Fie, după cum vei voi puiule... dar îmi închipui că ori cum ar fi compatrioții tăi, tu nu ai de ce să te sfiiești de a-i arăta. Tu ești un tip nobil. Ce ar putea să te reducă pe tine dacă i-aș vedea mai buni sau mai răi.»

Tânărul se decise brusc.

— «Ori cum ar fi ei» zise el cu hotărâre, «am să te duc să-i vezi. Dar știi... nu-ți face iluzii!...»

Elena îi strânse mâna pe sub masă, și după

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

ce trecură amândoi în vagonul de lectură, puse la cale toate cele privitoare la vizita lor, într'unul din centrele românești. Ea alese ca fiind cel mai în drum, orașul Youngstown.

Când se coborî Dan din tren, în gara principală din Youngstown, primul lucru ce-l izbi fu necurățenia orașului. Ei o luară pe jos spre a se duce la cel mai bun hotel, conduși de un hamal negru, guraliv care le recomanda Hotelul Ohio.

După ce-și aranjă Elena odaia ca pentru o ședere mai lungă, Dan își pregăti o baie, în cabina care se afla chiar alături de odaia lor. Dar până să-și facă preparativele de rufărie, soția lui intră râzând și încuiă ușa zicând.

— «Ocupat... ocupat pentru un sfert de oră. Eu am pus mâna pe baie întâi.»

— «Da, dar eu am pregătit-o pentru mine!» exclamă Dan cu o intonație plângătoare.

— «Apoi,» replică din năuntru Elena, «nu este pentru cine se pregătește ci pentru cine se nimerește.»

Obiceiurile de comfort, și mai ales de curățenie, la care exemplul Elenei, îl constrânsese, devenise la el o a doua natură. Murdăria din oraș, praful gros de funingine și de cenușe care curgea încontinuu pe străzile orașului, făceau ca Dan, și în special Elena, să aibă impresia, că murdăria îi pătrunde pe la ceafă, pe la piept, pe nări, și pe gură

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în cap. La această sensație neplăcută se mai adouga și praful care, stârnit de mersul trenului,—pătrunsese prin geamurile deschise, în vagoane.

Cum eși Elena din baie, Dan intră cu gândul că are să fie nevoit să dea drumul apei, și să-și prepare totul. Dar el găsi baia plină cu apă potrivită călduță, și deschise ușa pentru a spune soției sale:

— «Mulțumesc drăgălaș-o că te-ai gândit la mine... mulțumesc.»

— «Se putea oare să-ți iau rândul și să nu fiu măcar gentilă puiule drag?»

Ambii luară masa în luxosul restaurant al hotelului, apoi fiindcă era târziu se urcară în odaia lor.

Elena îl chemă la fereastră, ea să-i arate o preveliște demnă de văzut:

— «Vino Dănuțule,» zise ca «vino să-ți arăt un tablou care ar putea să inspire un poet mare... Să vezi, modelul după care ar putea să se alcătuiască un nou sistem de iad.»

Tânărul se apropiă, și rămase cu ochii holbați; vedea pentru întâia dată în viața lui un asemenea spectacol. În depărtare, ardeau flăcările enorme eșite din coșurile sutelor de fabrici. O succesiune de colosale limbi de flăcări se vedeau înșiruite într'un lung lanț care găurea orizontul: era o înșiruire de incendii formidabile. Și din convertisoarele uriașe, cari își înălțau flăcările, ca ni-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şte limbi de foc fantastice de mari, incendii uriaşe se repezeau la cer şi lingeau norii.

Sub vântul produs de marele apel de aer, creeat prin atâtea sute de incendii enorme, flăcările se lungeau în sus, într'o pâlpâire, care da iluzia că puţin mai lipseşte ca norii înroşiţi, de flăcările ce îi atingeau pâlpâind, stau să ia foc.

Şi această linie de incendii, formidabil se întindea de la răsărit la apus, trecând prin chiar mijlocul oraşului.

— «Într'adevăr,» zise Dan, «ar fi un model destul de bun pentru un iad. Numai că eu nu prea înţeleg cum de se permite aci în Statele Unite, ca fabricile de turnătorii, şi mai ales cele de transformat tuciul în oţel, să fie făcute tocmai în mijlocul oraşului...»

— «La noi,» replică Elena «este cu totul alt-fel de cât în alte ţări. Noi americanii, facem întâi un plan pentru instalat o fabrică, într'o regiune prielnică. Bunioară pe un teren unde se găseşte fierul şi cărbunii la îndemână, apoi se începe o fabrică: în jurul ei de o parte şi de alta se construiesc locuinţele lucrătorilor. Când fabrica a început să devie prea mică pentru producţia de care este nevoie, se creează alta, cu alte sute de case în jurul ei. Aşa a fost creat oraşul acesta.»

— «Ai văzut cât e de murdar?»

Elena surâse cu blândeţă:

— «Murdăria asta e o cinste pentru el, că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

vine dela fumul și cenușa uzinelor. Locuitorii își fac probabil o gloric, din ceeace noi găsim că e... necurat.»

— «Hai să ne plimbăm prin oraș,» propuse Dan. «Apoi vom merge la un teatru.»

Un om de serviciu din hotel, îi conduse până în strada principală: Federal street.

— «Ei Dănuțule,» zise tânăra femee, «hai să vedem un local, în care se adună românii.»

— «Nu cunosc pe aci, nici unul.»

— «Las'că aflăm noi de la gardist.»

Și Elena, apropindu-se de «Policeman,» îi ceru câte-va lămuriri.

— «Mergeți la vre-o cârciumă. Sunt aci localuri ținute de unguri, cari exploatează pe muncitorii români.»

— «Cum?» întrebă Elena.

— «Cum? Simplu: îl ține pe bietul om din băutură, până la leafă. Și el își aduce banii la Saloneer (cârciumar) îi predă lui, și stă și bea acolo, de Sâmbătă de la prânz până Luni. De acolo pornește beat, iar la lucru. Apoi vine iar la salon, și de acolo iar la lucru.»

Dan, cam iritat că un american vorbește față de soția lui ast-fel de români, întrebă repede:

— «Dar de unde cunoști D-ta toate astea?»

— «Intâi,» răspunse «Policemanul», «ca polițist cu grad, sunt dator să văd și să cunosc multe. Am putere de control și sunt multe lu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cruri lăsate cam la aprecierea mea... dacă vreau să mă amestec sau nu... Dar, eu am lucrat la o fabrică mare de aci din localitate, și am avut români sub conducerea mea.»

— «Așaaa?» Dan vru să mai obiecteze ceva dar se temu să nu audă lucruri și mai rele, de aceea tăcu. Insă omul poliției privind pe Elena, devenise comunicativ. El lămuri:

— «Nu sunt toți la fel! Sunt unii care conduc la noi industrii Dar cei mulți, cei foarte mulți, sunt lipsiți de sentimentul religios. Ii vezi bătându-și joc de preoții lor prin ziarele ce susțin. Alții sunt de'o lipsă de prevedere fără seamăn. In unele ținuturi industriale, — se culcă și câte două zeci într'o odaie; și trăiesc ne spălați cu săptămânile...»

Elena ghicind că bărbatul ei sufere la auzul acestor informații, zise ca să schimbe vorba:

— «Arată-ne pe unde am putea merge să vedem un saloon românesc.» *)

Americanul, se grăbi să-i conducă până la un colț de stradă, și le arătă în treacăt un local cam murdar:

— «Asta este un «dance hall» pentru negri. Să-i vezi săracii, par'că sunt niște vite, așa dorm unii pe jos, pe când alții, dansează ca turbați cu fete negre...»

— «Dorm pe jos?» întrebă Dan.

— «Ei, da,» replică polițistul, «dorm pe un-

*) Aceasta era înainte de «prohibiția» alcoolului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de îi trânteşte băutura, căci beau, până îşi pierd minţile...»

—«Bieţii oameni,» murmură Elena, şi fiind-că Policemanul după ce le arătase de departe cârciuma plecă, ca îi adresă mulţumiri pentru însoţirea bine-voitoare.

— «Nu e nimic. Voi căuta să vă apăr de vi se va întâmpla ceva,» zise el depărtându-se.

Poliţistul făcu semn unui sergent care stă la un colţ, şi îi dădu câte-va instrucţii. Agentul privi spre localul indicat de şeful său: Elena şi Dan tocmai dispăreau în interiorul «Saloonului.»

* * *

Când intră Dan salută în limba română.

Cârciumarul, — gras, gros, cu picioarele scurte, cu mânile cât nişte maiuri, — răspunse. aruncând-o privire bănuitoare asupra celor doui veniţi.

La vederea Elenei, el se înseninâ. Unii băutori de la mesele de mai din fund, dormeau cu fruntile pe mânile încrucişate pe masă. Numai câţi-va mai mormăiau un cântec care aducea cu «Aseară'n grădină.»

Toţi erau îmbrăcaţi murdari, ca în zi de lucru.

Dan curăţă un scaun pentru Elena, şi făcu semn femeei de servicu—care se apropiase, — să şteargă masa.

— «Vin, sau rachiu?» întrebă ea englezeşte.

— «Bere,» răspunse. Dan, la un semn al Elenei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Câți-va din cei treziți priveau acum spre soția lui Dan, cu ochii căscați, ca și când s'ar fi trezit dintr-un vis urât, și ar fi dat peste un vis, minunat de frumos.

— «Aevea-i mă?» întrebă unul cu glasul răgușit de beție.

— «Mă, de ale noastre o fi?» mormăi altul.

— «Poi, vezi bine... Alt-fel ce ar căuta aci, Hai s'o chemăm la masa noastră.»

— «No: eu zic;» propuse altul negricios, și nalt, vorbind pocit românește, «se merem noi la masa ei.»

— «Ei, și cu fraieru ei ce facem?» întrebă cel răgușit.

— «Poi, să-l dăm afară, ghe n'o fi ghe înțeles...»

Cel cu propunerea, negriciosul se apropiă de masa Elenei. Dan îl privi în ochii, cu aerul liniștit. al omului sigur de sine, și îi spuse pe românește, fără a ridica glasul:

— «Vezi-ți de treabă prietene, dacă un țis'a urât cu binele.»

— «Prietene?» făcû ungureanul, «no! suntem prieteni, apoi atunci lele Mariuc-o ado sticlă de șel ghe California, că o să beau aci cu prietenul și prietena asta.»

Și cu un gest, el invită și pe cei-l-alți la masa Elenei. Tânăra femee apucă mâna bărbatului ei ghe sub masă, și șopti:

— «Fii liniștit. Poate sunt oameni de înțeles... să încercăm cu binele Dar dacă nu o fi chip, ține minte: lovitura dreaptă.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Dan dădu din cap, în semn de înțelegere, apoi se adresă ungureanului:

— «Ascultă nenișorule, du-te la masa D-tale și vezi-ți de treabă...»

Femeia de serviciu aduse două sticle cu bere, înfundate. Elena îi ceru să le lase nedestupate. Mariuca, făcu semn negriciosului să plece, dar bețivul o îmbrânci, poruncindu-i să aducă vinul cerut.

Dan se uită la Elena, ca pentru a-i cere scuze că a dus-o aci, dar de acest moment se folosi bețivul pentru a-l apuca de guler, și a-l zmuci în sus, ca să-l repeadă la o parte de la masă.

Dan—, se răsuci, puse cotul stâng în pieptul ungureanului spre a-l putea ține puțin mai depărtat, și aduse dreapta cu sete prin aer, lovind un pumn groaznic, drept între fruntea și nasul bețivului.

Lovitul scoase un gemăt, și dând drumul se prăbuși pe spate leșinat, căzând peste cei cari vroiau să-i vină în ajutor.

Sângele începu să curgă din ambele mări ale lovitului.

Unul din băutori se apropiă pe la spate, ca să dea pe furiș în Dan. Elena ridică una din sticlele groase pline cu bere, și un strigăt se auzi:

— «Păzea Ghiury că te pocnște muierea!»

Dar era prea târziu, sticla se sparse de capul celui vizat și lovitul se lăsă în jos ca retezat din picioare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Poliția!» strigă cârciumarul, arătând cum în ușa deschisă, apăruse doi agenți ai forței publice.

Fie-care se repezi spre locul lui; afară de cei doi loviți, cari abia puteau să respire.

Agenții intrară, urmați de «Policemanul» care călăuzise pe Dan.

El se apropiă de Elena, cu cel mai politicos salut:

— «Doamnă, mi se pare că am sosit la timp: trebuie să felicit pe soțul d-voastră, că a scăpat ne-atins. Nu știam că scandalagiul Ferenț-Pal se află în oraș. Când mi-a spus ajutorul meu, că el se află chiar aci, am venit în goană. Dar să credeți, că sunt în acest oraș români foarte de treabă cari nu se amestecă nici o dată cu scandalagii de aceștia.»

* * *

Când se despărțiră de Polițist, Elena apucă brațul bărbatului ei, rostind mai mult în șoaptă:

— «Drăguțele... nu-ți poți închipui cât de rău îmi pare că am avut ideia asta, de a cere să văd pe connaționali tăi și că te-am îndurerat. Dar aceștia sunt niște ungureni. Nu vezi? scandalagiul e ungur: Cârciumarul Ungur: ceilalți sunt... victimele lor.»

Dan îi strânse brațul fără a găsi cuvinte cu cari să răspundă. Tânăra continuă:

— «Să ne reîntoarcem la cuibul nostru...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ce-ți pasă ție de felul cum se poartă lumea dacă noi ne iubim. Dănuțule, eu văd că și pe mine mă doare ceea-ce te-a întristat, pe tine. De aceea spun: nu te mai gândi la ei. Eu trăiesc numai pentru tine, și, ar trebui, să fie ceva prea mare, o lovitură prea teribilă' ca să poată clinti din inima mea, dragostea ce am pentru tine...»

* * *

Dan vroi să răspundă cu aceleași cuvinte dar în adâncul sufletului se simtea mortificat de a fi făcut față de Elena, experiențele ce făcuse azi aci. Simțea ca un fel de necaz, pe împrejurări, și pe Elena că ceruse să vadă nu atât un local în care petreceau români, și că din pricina ei, dădu-se peste acele brute.

— «Ei hai dragule,» reluă Elena după ce ajunseră în odaia hotelului, «nu mai fi trist, căci nu ești tu de vină; și nici ai tăi, ci împrejurările, lungul lanț de evenimente și persecuții, care i-a făcut să-și părăsească patria, spre a veni aci unde n'au sprijinul moral necesar...»

El dădu cu nerăbdare din umeri, exclamând:

— «Să vorbim de alt-ceva Lenuțo... Mâine ce facem, căci nu avem tren de cât după prânz. Cele-l'alte sunt prea... incomode.»

A doua zi dimineață, Elena eși cu bărbatul ei în oraș și stătu cât-va timp cu el în mij-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

locul squarului public, care serveşte mai mult de staţiune pentru tramvae. Ea îi atrase atenţia asupra unui bărbat înalt, un alb, care vorbea în picioare adresându-se din drum trecătorilor de pe trotuare.

— «Un orator alb!» exclamă Elena cu voioşie, «să-l ascultăm.»

Când ajunseră lângă el, Dan făcu un gest de desgust: bărbatul era beat de abia se ţinea pe picioare; dar rostea fraze energice, din care rezultă că era un anti-prohibionist şi că toţi cetăţenii erau datori, să respingă propunerea nebunilor, cari vroiau să nenorocească lumea interzicând comerţul cu băuturi alcoolice.

Dan arătă soţiei sale pe partea cea-l'altă a squarului la cincizeci de paşi, o femee, care ridicată în picioare într'un automobil vorbea mulţimei ce se adunase.

Amîndoi se apropiară, şi prinseră câteva fraze. Americana spunea:

— «Votaţi pentru prohibiţia băuturilor, şi veţi contribui la regenerarea rasei noastre. De la acest vot, are să decurgă pentru familii şi indivizi, buna stare şi progresul.... Uitaţi-vă la cei cari beau!»

Elena îi strigă:

— «Dă ca exemplu pe susţinătorul alcoolului de dincolo: e beat turtă, acolo râde toată lumea de el.»

Oratoarea se întrerupse, privi spre con-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

curentul ei, apoi aruncă din deget o sărutare de mulțumire Elenei, și șopti fetei de la volan să tragă lângă oratorul beat.

De cum se opri automobilul, care fusese urmat de public, oratoarea începu:

— «Iată cine susține alcoolul... și iată cum îl susține pe el alcoolul... Abia se poate echilibra pe picioare! Și acesta este un bărbat matur, un alb: un american care zice că are judecată. Priviți ce fel de judecată are: se prezintă într'un asemenea hal în public.»

— «El reprezintă alcoolul!» strigă un bărbat: «alcoolul cu bine facerile lui.»

— «El îl reprezintă,» zise oratoarea: «și cine e mulțumit și dorește să-și vadă frații, părinții, surorile și copii, ajunși tot ca acest om, prada râsului obștesc, să voteze pentru respingerea prohibiției.»

Bețivul ne având cu ce să arunce spre femeia adversară, se lasă jos, să-și scoată o gheată din' picior.

Oratoarea se folosi de accastă dispariție a lui pentru a striga:

— «Priviți sărmanul cum a căzut!»

Dar în aceiași clipă gheata aruncată de jos izbi pe fata șofeur în spinare, și căzu în automobil.

Americana, gata să râdă, ghicind situația, spuse fetei, să pornească încet făcând ocolul squarului.

Ea explică fetei repede:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Beţivul, ca să-şi recapete gheata, are să se ţină după noi. E tot ce-mi trebuie ca să-l fac de râs»

... Şi automobilul porni, pe când beţivul cerându-şi gheata, schiopăta în urmă, însoţit de râsetele isterice ale mulţimei.

— «Priviţi Doamnelor şi D-nilor!» strigă americana arătând spre bărbatul care urma automobilul bălăbănindu-se,—«priviţi ce poate face alcoolul din om. Acest bărbat, cu familie cu copii, odinioară respectat, a ajuns să servească de râs unui întreg oraş!»

Mulţimea râdea în cât se auzea ridicându-se peste squarul acela, un fel de nechezat ca eşit din piepturile a mii de cai. Şi în veselia fără margini ce se deslănţuise beţivul singur era furios.

El urla:

— «Daţi-mi gheata şi duceţi-vă dracului cu tot alcoolul vostru! Eu nu mai vreu să fiu american dacă e vorba pe vorbit...!»

El continuă furios, în râsetele mulţimei, dar acuma oratoarea, porni pe strada principală urmată de beţiv, şi de întreg cortegiul, pe când el blestema cu fraze urlate, mărind veselia generală.

— «Mai mergem mai departe?» întrebă Dan. «Nu ar fi mai bine să ne pregătim de plecare?»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mori 1901-1982

— «Dar bine te amuzezi Dănuțule... Hai să ne pregătim deși toate sunt ca și gata.»

Când ajunseră la hotel găsiră o telegramă prin care Wanderoff, îi cerea să vină repede acasă de oarece lucrătoarele au părăsit lucrul.

* * *

Ajunși la locuința lor, Elena avu mare greutate să-și reorganizeze atelierul ei de croitorie și trebui să facă demersuri zadarnice vreme de aproape o lună.

In acest timp ea află de cauzele cari contribuise la dezorganizarea întreprinderei sale. D-na Wanderoff îi comunică, treptat și cu multe menajamente, că un bărbat cu părul tras peste frunte în partea dreaptă, peste ochiu, venise în mai multe rânduri și vorbise cu lucrătoarele, că ceruse informații asupra ei, și în cele din urmă, rostise fraze necuviincioase, și că, după ce ea îl gonise, fetele se puseseră în grevă, fără nici un motiv serios.

— «Partea cea mai gravă» spuse d-na Wanderoff, «era ca acel om, cerca să vă calomnieze spunând ă înainte de a vă căsători a'ți fi dus o viață... imorală, destrăbălată.»

Tânăra femee surâse spre a'și ascunde turburarea lăuntrică și dădu din umeri ca de un lucru fără importanță. Insă ea nu lăsă lucrurile în voia lor, ci spre a scoate pe Dan de sub influența cunoscuților și prietenilor de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ocazie, îl duse în diferite seri la teatrul cel mai ales din oraș.

In alte zile îi dà întâlnire și se găseau ca doui îndrăgostiți, la un cinematograf, și acolo amândoi urmăreau cu un interes cald acțiunea desfășurată pe pânză. De câte ori sosea Dan acasă, dela fabrică, lucrătoarele Elenei erau plecate, și totul în casă era într'o ordine și o curățenie exemplară.

O cafea cu lapte și cozonac, sau o mâncare rece îl aștepta, și după ce el își potolea foamea, își treceau timpul vorbind de proectele de viitor, de călătoriile ce aveau să facă. Iar după masă Dan citea cu glas tare, pe când soția lui lucra la broderii, iar alte ori punea gramofonul și ascultau bucăți alese din cele mai frumoase opere.

Una din cele mai dese cântate plăci era aceea întitulată: «Căminule dulce cămin.» (Home sweet home.)

Și astfel, se apropia aniversarea primului an dela căsătoria lor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1961 1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

PARTEA III

Dan intră cu un aer grăbit preocupat în casă. Dar când fu să treacă spre odaia din fund, unde credea că se află tânăra lui soție, o ființă îmbrobodită eși tiptil de după ușă, și punându-i pe la spate mânile pe gât, începu să strângă. Tânărul făcu o mișcare fulgerătoare spre cleștele ciudat care părea gata să-l sugrume și își îngropă degetele vânjoase în niște mâni delicate. Văzând că dușmanul nu mai strânge, el își opri mișcarea, și ghicind cu cine are a face, zise mai mult surâzând decât emoționat:

— «Domnule hoț, sau bandit, de sau ce meserie vei fi având, mă predau bună voie. Numai nu mă omorâ de tot.»

Ființa dela spatele lui, rosti, cu un glas prefăcut, care se trudea să pară gros și aspru:

— «Să-mi dai giuvaerele și comoara ce ai ascunsă aci în casă, dacă vrei să mai scapi cu zile.»

Tânărul dădu drumul mânilor ce apucase și bagă dreapta în buzunar zicând:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Dar nu am decât un giuvaer, şi giuvaeru'ăla este şi comoara mea... Te rog nu mă omorâ, că dacă mă omori, mă ceartă nevasta, că: de ce m'am lăsat.»

— «Aşa?» întrebă banditul cu acecaşi voce prefăcută, «ţi-este frică de nevastă? ai?»

— «Frică, frică mare;» răspunse Dan prefăcându-se că tremură, «şi dacă nu-mi dai drumul apoi să ştii că te spun nevesti-mii, şi te ia de urechi, dacă o afla că te-ai legat de mine fără voia ei.»

Rostind ultimele cuvinte tânărul scoase ceva din buzunar şi se pregăti să ia o ţinută hotărâtă faţă de fiorosul bandit, care încă sta de gâtul lui. Dar înainte să poată face vre-o mişcare definitiv agresivă, el fu atras în spre spate, înlături, şi simţi cum i-se lipesc de obraz nişte buze moi, delicate. Un, sărut cald îl străbătu prin tot corpul şi «groaznicul bandit», dându-i drumul, zise cu acecaşi voce groasă:

— «Acuma să-mi arăţi comoara.»

Banditul acesta ciudat, era o femee, pe care. deşi avea obrazul măscat de o batistă, Dan o ghicise de mult cine este.

Bărbatul îndreptă spre fiinţa ameninţătoare cutiuţa ce scosese din buzunar, şi zise răstit:

— «Mânile în sus, dacă ţii să scapi cu zile!»

Fiinţa mascată ridică mânile în aer şi rămase câteva clipe astfel. Dan desfăcu repede

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

cutiuța, scoase un obiect dintr'însa, și apucând o mână a misterioasei bandite, i-o prinse într'o brățară de aur zicând:

— «Așa: acuma d-le hoț, sau doamnă hoțoaică, să mă scuzi că nu am decât un cătuș de acesta, ca să-ți prind mânile cu el, dar cred că o să aștepți până'oi avea două, ca să te pot da pe mâna poliției în toată regula. Numai cu un cătuș nu au să te primească, și mi-e că mă fac de râs, cu asemenea instrument de prins hoții.»

Banditul, sau mai bine zis bandita, se uită cu o privire scrutătoare la brățara care trebuia să țină loc de cătușă și, cu glasul schimbat, devenit armonios și iubitor, rosti cu drăgălășie:

— «Mulțumesc Dănuțule, pentru că te-ai gândit să-mi faci o plăcere; dar nu trebuia să dai atâția bani pe o brățară. Ce frumoasă este! știi că ai gust frumos?»

Tânărul luă batista de pe chipul «Banditului mascat» și un obraz, rumenit delicat, cu trăsături fine, apăru. Ochii albaștri surâdeau, umeziți de emoție, și gura zâmbea, arătând între buzele pline, moi, dinții sclipitori de albi.

Dan trecu încet cu mâna peste părul ei blond, ușor ondulat, o mângâiă gânditor peste obrazul plin și rumen, apoi apucând-o de bărbie o atrase în spre sine și o sărută pe buze. Mișcările lui părură, tinerei femei, cam

Muzeul Digital al Romanului Românesc

triste, dar ea nu avu timp să-şi exprime mirarea.

— «Acuma,» zise el, «am de gând să-ţi arăt comoara mea de care mă întrebai.»

Şi fără a mai aştepta răspuns, el o luă în braţe şi o duse până în faţa oglindei, spunând:

— «Uită-te bine la ea, şi să nu mi-o furi, că mă fac foc!»

Elena îl luă pe după gât şi îl sărută din nou, apoi îl duse de-a dreptul la masa din sufragerie, îl sili să şadă pe scaun, şi începu să-l servească.

— «Ia te uită, lume pe dos Eleno», zice tânărul, «banditul meu, în loc să mă omoare, mă îndoapă cu toate bunătăţile...»

— «Eu sunt banditul,» zise Elena, «dar sunt bandit conştiincios, nu-mi omor victima, că, pe urmă, trebue să caut alta; şi'mi închipui că la fel nu mai pot găsi în toată America. Tu eşti victima ideală, sau dacă se poate spune astfel, bărbatul model.»

— «Mulţumesc», reaplică Dan, «dar spune; să iau vorbele astea ca nişte prăjituri mai delicate, sau ai şi prăjituri de cocă la îndemînă?»

Drept răspuns Elena se îndreptă spre cuptorul, strălucitor de curăţenie, din bucătăria alăturată. Tînărul îi urmări mişcările ei graţioase, sprintene, cu o privire în care se exprima o tristeţă pe care căuta să o ascundă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

El își aminti cum anul trecut o văzuse pentru întîia oară, aproape leșinată de foame, cum o învitase prin fereastră să intre în restaurant, să ia loc la masă, mai mult dintr'un sentiment de compătimire pentru aerul ei suferind, și cum, din cîteva cuvinte, înțelegând că are a face cu o ființă de elită, pe care nenorocirele o loviseră, căutase să lege prietenie cu ea.

Uneori nu îi venise să creadă că așa ceva putuse să se întîmple și că într'adevăr, el, lucrătorul simplu, avea drept soție, o femee care fusese institutoare,

Azi însă, un lucru neobișnuit se întîmplase și el căuta să-l ascundă sub o arătare veselă. Și privirea lui se perdu în amintirea trecutului și a lunilor de fericire, pe care această ființă sensibilă, delicată, și vioaie, i-le procurase.

*

Elena se apropiă binișor, cu o tavă în care se afla o prăjitură acoperită.

Dan ridică ochii la ea surîzând cu dragoste. Soția lui puse tava pe suportul de pe masă, și o desveli încet. Conținutul era un fel de tort făcut de Elena, dar pe coajă erau desenuri: O inimă care se împletea cu altă inimă și dedesubt două nume: Dan și Elena;... și o cifră: «12».

— «Drăguța de ea», zise tînărul surîzînd. «Cum să-ți mulțumesc că ai stat să te pră-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr/1901-1932

jești lîngă cuptor, cînd era mai simplu să o dai la cofetărie, din colț ?» și, fără să aștepte răspunsul ei, îi sărută amîndouă mîinile.

— «Nu mă mustra că am făcut economie dragă», zise ea, amenințându-l cu degetul. «Am făcu-o însă, fiindcă m'ar fi jignit să știu că străinii se uită la inimele astea împletite, și să știu că surîd, de ceea ce ele reprezintă pentru mine și pentru... alt cineva.»

Dan ridică din nou mâna ei la buze, zicînd:

—«Înțeleg, și te rog, nu te simți atinsă, de ceea ce am spus. Știi bine că pînă acuma, de ori câte ori ași fi putut, ași fi vrut să-ți scutesc osteneli nefolositoare.»

—«Nefolositoare?» Glasul tinerei deveni ușor mustrător. «Să nu te superi că-ți fac o mică observație. Dane tot ce poate adăuga la iubirea mea pentru tine, la mărirea dragostei ce ai pentru mine, nu este nefolositor. Știi, m'aș supăra, dar te ert, fiind că văd că sunt lucruri pe cari nu le spui cu intenția de a jigni.»

— «Asta,» zise el cu un oftat ușor exagerat, «este una din bucuriile ești din neegalitatea culturei între doi căsătoriți. D'aia, e bine ca bărbatul să fie mai cult decât femeea. Dacă ași fi eu mai cult ca tine, desigur că ași pricepe mai ușor «nuanțele» cum le zici tu, și nu ași risca să te jignesc, la fie ce prilej. Noroc că tu ești o inimă bună și ai indulgența necesară; altfel ar fi să mă certi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/6bfc...e3c

la fiecare ceas. Că eu, știi, le spui la ceas-la ceas câte o linguriță... de prostii.»

Elena îi astupă gura cu mâna, apoi îl sărută, se depărtă puțin și punînd pe buzele ei un deget, șopti cu un ton ca de copil care ar spune o taină:

— «Ssss! Nu te acuza, că nu-mi place. Imi placi mai bine când te știi semeț. Din păcate, văd că ești numai cu alții semeț. Cu mine ești prea bun. Dar poate vrei să știi ce înseamnă cifra de pe prăjitură.»

— «Spune ce înseamnă, până nu o mănâncă, replică tânărul zâmbind.

— «Cifra asta înseamnă 12 luni... Desigur că nu ghicești. Ghicești?» întrebă ea cu o nerăbdare abia reținută.

— «12 luni ? Asta este un an decând ne-am căsătorit ?»

Elena surâse și îl mângâie pe frunte, apoi apropiind un scaun de el, luă loc zicând:

— «De când ne-am căsătorit... da, un an... azi. Dar acuma să vedem, dacă sunt cu o întocmitoare bună de ghicitori. Gustă din cifră, să vedem ce părere o să ai.»

Dau o bătu cu degetele ușor pe pulpă, și privind-o în ochi, ca să vadă dacă poate ghici gândul ei, apropiă furculița de cifra de pe prăjitură. El luă întâi cifra «1» o gustă, apoi luând și cifra «2» o duse spre buzele soției sale. Dar ca duse furculița cu cifra spre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista transilvania romana 1901-1932

buzele lui și îl privi așteptând să audă ce va zice:

— «Aaa» rosti el în cele din urmă, «astea au fost făcute din miere.»

— «Da,» replică tânăra și așteptă să audă ce va zice, mai departe.

Dan lăsă furculița din mână și apucă degetele soției sale, le sărută și zise cu o explozie de bucurie:

— «Am înțeles: 12 luni, făcute din miere. Astea au fost lunile noastre de miere drăguțo!»

Elena bătu din palme, și îl sărută din nou. pe când el păru a se întrista.

— «Ce ai dragă? De ce te-ai întristat!» întrebă ea... «Parcă ești trist azi...»

— «Ce să am?» răspunse el cu un surâs, «am făcut și eu ca țiganul din poveste...»

— «Care țigan? Explică-mi și mie.»

Dan urmă cu un aer semi-serios;

— «Păi nu știi, țiganul când a avut o biserică, s'a apucat s'o mănânce.»

Și după ce povesti soției sale anecdota, cu biserica de caș a țiganilor, urmă cu un aer de o întristare prefăcută:

— «Mi-am mâncat și eu anul de fericire. ca țiganul biserica.»

Elena începu să râdă și ridicându-se dela locul ei, îl sărută, chip ca să nu mai fie trist. Dar ea, după sărut începu să-și lingă buzele, și zise râzând.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— «Bre-bre dar dulci buze mai are bărbatul meu... Dacă ar şti şi alte cucoane lucrul acesta, de sigur că mi-l ar fura.»

— «Nu-ţi fie frică,» zise Dan râzând: «cucoanele nu au curajul trebuitor, ca să se uite la un mocofan ca mine. Lor le trebue sau bani buluc, sau unul care să fie căzut cu hârzobul din cer. Nu te teme fetiţo. Dar spuneai eri, că ai de gând să-mi dai azi o ştire care să mă bucure. Ia să vedem ce idee nouă are drăguţa mea nevastă.»

— «Intîi,» îl întrerupse Elena, «să ne mâncăm prăjitura ca ţiganii din povestea ta hazlie.»

Ea tăiă felii, şi-i dădu şi lui, apoi se servi, şi pe când el mânca îmbucând cu poftă vădită, tânăra femee, îl privea cu o dragoste care se citea limpede în liniile armoniosului ei obraz.

Elena îşi aminti de cum se născuse dragostea lor, de modul cum îşi spusese, în mărturisirea d'inainte de a se căsători aventuroasa viaţă ce fusese nevoită să ducă, şi, cum suferise persecuţii, cum trecuse prin mizeriile impuse femeilor cari vor să rămână chiar şi în sărăcie cinstite.

El se opri din mâncat şi privind-o întrebă:

— «Dragă Eleno îmi dai voie întâi să te întreb ceva care este cam plicticos.»

— «Te rog chiar. Ştiu sigur că tu nu poţi să întrebi decât lucruri cari sunt necesare ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

să fie întrebate. Spune. Şi chiar de ar fi ceva... spune că eu te iubesc atâta încât, chiar să vrei să mă... jigneşti, nu ai putea...»

— «Nu, nu vreau să te jignesc. Dar îmi stă pe suflet şi nu găsesc curajul necesar. Ştii mă aflu în faţa ta, ca în faţa D-şoarei profesoare din satul meu. Mă fâstâcesc.»

— «Hm să vedem;» murmură Elena gânditoare amintindu-şi de neliniştea ce observase la el, «un sărut ţi-ar da destul curaj?»

— «Unul nu, dar o duzină, sigur.»

— «Oooo!» exclamă Elena, «o duzină? Dar mult curaj îţi trebuie frate dragă. Eh hai! fie şi o duzină! Când are un bărbăţel aşa buze dulci, o duzină de sărutări sunt o plăcere deosebită.»

Şi apropiindu-şi gurita de a lui Dan, începu să numere, spaţiind cifrele, cu sărutările ei delicioase.

— «Zău», zise Dan surâzând, «nici nu aşi fi crezut că poate fi ceva mai bun decât prăjitura şi literele ce-mi dăduşi să mănânc adineauri. Ei uite, că există ceva şi mai bun. Sărutările tale.»

Ea îl ameninţă cu degetul râzând:

— «Pentru a câtea oare ai spus acest lucru?»

— «Nu ştiu!» replică el. «Dar sper să-l spun toată viaţa. Acuma am curaj să te întreb: De ce dragă, — ştii asta este întrebarea de care ţi-am spus, şi pe care sărutările tale îmi dau curajul să ţi-o pun, — de ce mi-ai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mărturisit atunci înainte de a ne căsători, cele ce ai avut de suferit? Nu te-ai temut că s'ar putea să nu... ne mai luăm?»

Elena îl privi drept în ochi şi răspunse repede:

— «Şi da! şi nu! Adică: m'am temut, şi nu m'am temut.» Tânăra ghici într'o scăpărare de ce era vorba.

«Ţii minte,» urmă ea, «că atunci, era după ce fusesem bolnavă şi mă îngrijise-şi. Mă purtase-şi pe braţe, atâta timp... ca pe un copil. Ţii minte?»

Dan surâse cu un aer îndulgent:

— «Ştiu, dar asta nu era un motiv să te spovedeşti.»

— «Eu ţi-am mai spus-o,» reluă tânăra, «dar se vede că ai uitat. Nu vroiam să se întâmple vre-odată, ca unul din prietenii tăi, dacă m'o vedea la braţ cu tine, să-ţi spună că m'a cunoscut, fără ca să o ştii. («Ş'apoi, ştii că, la nunta noastră, fără motiv, se găsise unul.) Vezi, era un truc, un «punct» de, — ceeace se chiamă, — psichologie, în ceeace am făcut eu.»

Cum bărbatul tăcu, cu privirea în jos, ea urmă scrutându-i faţa ca şi când s'ar fi temut de un lucru neprevăzut.

— «Ş'apoi, să vezi: «punctul» acela, era, hm, îmi vine cam greu, să-ţi fac mărturisirea asta. Dar o fac, fiindcă te iubesc. mai mult decât îţi închipui. Punctul fusese: tu dragă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.vatra.ro/mdrr1901-193z

erai îndrăgostit de mine într'aşa, să zic «hal,» în cât chiar dacă aşi fi fost o... criminală, m'ai fi ertat. Nu este aşa? Nu m'ai fi ertat?»

— «Şi ertat, şi iubit;» replică el ridicând ochii.

Dar tânăra văzu în privirea lui. ceva care îi păru pentru prima dată ciudat, şi ascuns. Ea urmă ca într'un avânt de curaj.

— «Şi afară de asta era şi o precauţie în contra vre-unei nenorociri, care ar fi rezultat dintr'o întâlnire, sau intervenţie, a vre-unui prieten, sau... ceva care se putea întâmpla»...

Dan puse cotul pe masă, şi îşi lăsă fruntea în palmă zicând trist:

— «S'a întâmplat. S'a întâmplat chiar azi».

* * *

Elena îngălbeni. O lucire de îndoială trecu prin ochii ei. Putuse bărbatul acesta, pe care ea îl considera ca un om sincer, drept, să se prefacă atât timp şi să fie vesel, când în inima lui se da o luptă între îndoială şi iubire? Ea se hotărâ brusc, şi zise cu cea mai liniştită intonaţie:

— «Dragă Dane, cel mai simplu şi drept lucru este: să nu ne ascundem nimic. Spune tot ce ai pe suflet. De altfel, de cum am auzit întrebarea ta, mi-a fost teamă că are să... vină aşa ceva. Dar acum spune. Spune tot.»

Dan oftă, se reculese şi zise rar:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901

— «N'ai observat cum, când am fost apucat de tine de gât, la intrare, te-am strâns de mânuțe ? Eram încă sub zbuciumul pricinuit de cele ce se petrecuse între mine, și cel cu care am fost să cumpăr brățara pentru tine.»

— «V'ați certat»? exclamă tânăra femeie El răspunse cercând să fie liniștit:

— «Nu tocmai... Numai l'am... bătut. Nu te supăra. Uite cum a fost: pe când mă uitam cu el la brățară,—după ce am eșit din prăvălie, — mi-a spus: Mă mir că dai atâtea parale, pentru o femeie care a fost și a... altora!»

— «Și ?» întrebă tânăra femeie «cine este acela ?»

— «Am să ți-l spun mai târziu... Știi, eu nu sunt prea iute la mânie, și l'am întrebat, așa, cu aerul meu blajin de iezuit. „Dar de unde știi, și ce știi despre ea". El mi-a spus că a auzit pe niște colegi, dela lucru vorbind pe socoteala ta. Apoi când am cerut să spună numele lor, mi-a zis că chiar el, te cunoaște dela localul acela, știi, la care m'ai rugat să nu intrăm. Desigur fiindcă ai fost acolo...»

— «Da», replică Elena cu glasul schimbat de mișcarea lăuntrică, «am fost acolo vre-o două luni. Ți-am spus că am fost nevoită să plec din pricină că, fie ce patron, se credea în drept, fiindcă eram mai rezervată, să mă considere ca fiind rezervată, numai pentru ca să mă curteze el. Ți-am spus asta.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Dan răspunse cu glasul ușor răgușit:

— «Știu că ți-ai luat toate precauțiunile. Nu spun asta ca să te jignesc dragă.»

— „Nu spui, dar ustură al naibii», rosti tânăra femee, cu un zâmbet dureros.

Cu glasul mai asigurat Dan reluă:

— «Ei și, ca să scurtez povestea, l'am bătut acolo, și dacă nu fugea, probabil că eram acuma la poliție amândoi.»

Elena exclamă:

— «Dar de ce să-l bați ? de ce te-ai expus ?»

— «Cum: de ce?» repetă Dan cu acrul ultimit: «A spus că ai... *locuit*... cu el, vre-o săptămână. Vroiam să-l omor acolo.

— «Ți-a spus cumva că l'am iubit? A adăugat vre-o răutate?» întrebă Elena cu glasul schimbat.

— «Nu; că nu i-am dat răgaz.»

Tânăra femee, se ridică dela locul ei, și își turnă un pahar cu apă, din sticla de cristal de pe masă. Dar gâtul sticlei se lovi repede de câteva ori de buza paharului, într'o vibrație.

Dan se ridică dela locul lui și o apucă de mână, zicându-i cu o intonație blajină, menită să o liniștească:

— «O, sărmană de ea, ce emoționată este. Dar, rău te-a supărat afacerea asta! Lasă Elenuțo dragă, nu te mai amărâ.»

Soția lui bău toată apa și mai își turnă alt pahar, apoi zise repede.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mrr1901-1932

— «Mulțumesc Dănuțule că vrei să fii gentil, că încerci să-ți stăpânești cele ce se petrec în inima ta, dar nu te mira că sunt atât de mișcată. Cum n'aș fi, când văd că toată fericirea noastră de până acuma, stă să se năruiască din pricina răutății unui netrebnic.»

— «Să nu mai vorbim de asta,» reluă Dan cu glasul abătut.

— «Cum să nu vorbim!» exclamă Elena. «Se poate să nu vorbim, și să nu lămurim totul? Nu nu vreau nimic ascuns, sau lăsat în voia întâmplărei! Să limpezim!...»

— «Bine», obiectă el, «dar o să te doară. De ce să nu lăsăm lucrurile încurcate.»

— «Vezi», izbucni Elena cu înfrigurare, «vezi, zici că o să mă doară, ca și când ai și fi admis, că tot ceeace a spus el, este adevărat. Nu. Nu mai nega...»

— «Păi... uite ce...» Dan nu găsi cuvinte ca să-și exprime gândirea, totuși continuă. «Păi, este simplu de tot. Jură-te că nu este nimic adevărat... Tu ești dreaptă, și știu că nu ai să juri falș.»

Tânăra femee, dădu din umeri:

— «Ești un naiv Dănuțule. Nu ași jura falș pentru lucruri de nimic, dar când ar fi să știu că un jurământ falș al meu, te-ar scăpa dela o necinste, sau ți-ar scăpa viața, ași jura de o mie de ori falș. Dar ca să te mulțumesc ași jura acuma după cum vrei...»

— «Falș?» întrebă el nedumerit lăsându-se pe scaunul cel mai apropiat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/mdrr1901-1932

Elena reluă cu un accent înfrigurat:

— «Vezi dragă, aci este în joc fericirea ta și a mea. A noastră!... Crezi că nu aș fi cea din urmă proastă, dacă aș sta în cumpănă pentru fericirea noastră? Dar aci nu este vorba de «jurat», cu toate că m'ai crede. Este vorba să-ți arăt limpede, lucrurile ca să judeci. Ți-aduci amintă ce ți-am povestit despre inspectorul acela care venise să se lege de mine? Ții minte? Acela de care ți-am spus că i-am scos ochii? Ții minte?»

Bărbatul răspunse cu un aer blajin:

— «Țiu. Dar de acela mi-ai povestit tu. Eu nu am văzut nimic... Ascultă dragă, eu aș vroi să nu te jignesc, și văd că vorbele mele sunt numai fiere și venin pentru tine. Să lăsăm, și să vorbim de altceva.»

— «Văd eu», rosti Elena, «văd că și ție îți pare rău, de felul cum mă junghii, cu fie ce vorbă, dar tocmai de aceia aș vroi să vezi adevărul. Știi? ții minte la început, când ai încercat tu, când te iubeam, să te apropii de mine...?»

— «Știu: Mă amenințai că-mi scoți ochii. Țiu minte ca și acuma, cum mi-ai strigat din patul tău. «Ochii-ochii! Dănuțule!» Adică mă amenințai că mi-i scoți. Știu. Dar ce are a face?»

Elena zise cu un aer serios:

— «Ei, are a face. Prietenul ăsta al tău avea ei vre-un ochiu scos?»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

— «Nu, ce e drept: nu are nici unul scos,» răspunse Dan aproape gata să surâdă.

Elena făcu o inspirație adâncă, pentru a putea vorbi mai cu tărie.

— «Ei bine, Dănuțule. Așa de rău mă cunoști tu, pe mine, în cât ai dat crezare unui străin, deși tu ai văzut, că atunci când m'ai luat, eram muritoare de foame, pe drumuri? De ce crezi că eram în așa stare? Fiind că eram o fluștureată? Dacă firea mea s'ar fi putut potrivi la asemenea... fapte, eram de mult stăpâna vrea unuia din „dance-hall-urile" prin care am fost nevoită să trec. Dar mie îmi trebuia un om onest... Așa un fel de... cum s'a întâmplat să văd în tine, când abia m'ai văzut și mi-ai propus să mă ei de nevastă. Ții minte, cum ți-am spus atunci, că vreau întâi să văd cum ne înțelegem și că... să văd dacă ne potrivim în felul nostru de a gândi? Ții minte?»

Dan se sculă de la locul unde se lăsase adineauri, când îl cuprinsese îndoiala, și zise apropiindu-se de ea, să o mângâie:

— «Dragă, mă mir și eu, cum nu m'am gândit la trecutul nostru, atât de frumos, și la cele ce s'au petrecut între noi, înainte de a ne căsători... Ai dreptate.»

Elena însă reluă cu blândețe:

— «Ține minte, că eu nu te-am întrebat, și nici nu ți-am cerut să știu nimic despre trecutul tău. Nu uita că acî ești în America,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

și că eu sunt o Americană. Aci drepturile sunt cam în favoarea noastră, a femeilor.»

Dan dădu din cap împăciuitor, cercând să o potolească:

— «Lasă fetițo, să nu mai vorbim de astea. Te-am supărat: mărturisesc că îmi pare rău din toată inima. Te rog să mă erți Eleno dragă..

Tânăra îl privi cu un aer trist și suspină ușor:

— «Dănuțule drag, te ert din toată inima. Dar mult îmi pare rău de ceea ce s'a petrecut. Mi-ai zdrobit parcă în piept, toată iubirea pe care o aveam pentru tine. Parcă nu te mai iubesc... Și cât de rău îmi pare!»

Ea își îngropă fruntea în palme și începu să plângă încet alături de prăjitura de aniversare.

Dan încercă să o mângâie și după mai multe cuvinte și fraze gingașe, văzând că nu o poate îmbuna, exclamă:

— «Na! Am făcut și eu ca țiganul din poveste. Mi-am mâncat liniștea și fericirea casei, de când am mâncat cele «12» luni de «miere». Dacă nu mi le dai, poate se petreceau lucrurile alt fel.»

Tânăra ridică fruntea, și își șterse încet lacrămile zicând:

— «Te înșeli Dane dragă, tu mâncase-și distruseseși fericirea noastră de mai de mult, de când ai stat de vorbă asupra acestui subiect

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cu un «prieten». Acuma, cele ce s'au petrecut, nu au altă valoare de cât că mi-au ucis parcă tot ce aveam mai drag și scump în inimă: iubirea pentru tine.»

*

O tăcere dureroasă urmă cuvintelor Elenei. El încercă în mai multe rânduri să vorbească, fără a găsi curajul necesar să exprime cele ce avea pe suflet.

In cele din urmă își luă vânt, și declară pe un ton cât putu de blajin:

— «Uite Eleno dragă, fiindcă tot suntem angajați în discuterea unor lucruri neplăcute... Imi erți nedibăcia expresiilor mele? — Să limpezim acum pentru totdeauna lucrurile care ar putea să producă vre-o neînțelegere între noi...»

Tânăra femeie îl privi drept în față și ochii ei albaștri căpătară o lucire metalică aproape aspră. Ea zise cu glas liniștit:

— «Bine, să limpezim... Dane... în mod amical... Eu voi răspunde, sincer la orice întrebare a ta...»

— «Da, asta este și intenția mea, Eleno dragă... Să ne lămurim prietenește. Ziceam eu să nu mai vorbim de asta, dar trebue... Uite: spune, e adevărat sau nu, ceea ce bănuiam eu?»

Elena rosti cu o hotărâre dârză:

— «Nu! nu! nu!»

— «Bine,» reluă el puțin cam dezorientat

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

«dar eu eram singur, mai ales acuma în urmă, căpătasem siguranța, că bănuiala mea era adevărată. De aceea am și fost cu acel prieten la cumpărătoarea brățării, și de aceea l'am făcut să vorbească. El te cunoștea de mai de mult...»

Elena zâmbi cu aerul ei de superioritate, replicând:

— «Vezi cât îmi pasă de ast-fel de calomnii? Nici măcar nu am insistat să aflu cine este.»

— «Și dacă-ți voi spune... Vei mărturisi adevărul?»

— «Mai încape îndoială!» exclamă Elena surâzând și silindu-se să aibă un aer nepăsător; «mai te îndoiești?»

Dan o privi fix pentru a putea controla cea mai mică mișcare sufletească a ei, și rosti rar:

— «Este Ioan Oprea!»

Zâmbetul de nepăsare îngheță pe buzele tinerei femei. Ea vru să vorbească dar nu putu, căci o răgușală subită îi voalase coardele vocale. Ea tuși ușor în mai multe rânduri și când vru să articuleze un cuvânt Dan o întrerupse:

— «Orice negare este de prisos Eleno. Văd că ticălosul acela avea dreptate!»

Cu o grabă copilărească, la o ființă cu judecata și putința ei de stăpânire, Elena zise:

— «Dar nu, puiule dragă, nu e nimic adevărat. Ion Oprea este... este,..»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Ştiu,» o întrerupse bărbatul ei, «este fostul tău... amic.»

— «Oh nu!» strigă ea punându-i mânuţa pe gură, «nu rosti astfel de cuvinte... Vei vedea din explicaţiile ce-ţi voi da... Te rog Dănuţule... Să vezi, până acuma nici nu m'am gândit la el, şi nici nu mă aşteptam ca, din pricina lui, să avem vre'o discuţie... Dar peste câteva zile îţi voi lămuri totul...»

Dan reluă cu tristeţe:

— «Ce să explici? Ce să-mi spui? Eu nu aşi crede nimic din ceea ce mi-ai spune... Cum nu am crezut nici ceeace mi-a spus el...»

Elena ca într'o inspiraţie exclamă:

— «Dacă e aşa, de ce mă scoţi vinovată?»

Tânărul oftă:

— «Fiind că... v'am văzut eu...»

Soţia lui îl privi cu un aer de îndoială, ca şi când s'ar fi temut ca Dan să nu fi înebunit; pe când el urmă cu un ton de adâncă convingere:

— «Da, Eleno; eu v'am văzut, cum v'aţi recunoscut la prima întâlnire, ce aţi avut-o în faţa mea. Şi... am văzut cum el a tresărit, la vederea ta...»

Elena obiectă repede:

— «Dar, putea să tresară şi un om care era pornit cu intenţia de a-şi da aerul că mă cunoaşte, mai ales dacă era interesat, plătit de cineva...»

Bărbatul era pe punctul de a admite ra-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ționamentul soției sale, când o idee îi veni:

— «Da, așa, el o fi fost interesat să aibă aerul că te cunoaște... Dar tu... erai și tu interesată să tresari, la vederea lui ca și când l'ai fi cunoscut de mai de mult...»

Elena izbucni, ca într'un acces de sinceritate:

— «Dar cum să nu fi tresărit cu dragă Dănuțule, când l'am recunoscut, fără să știu de unde îl cunosc!»

Tânărul holbă ochii, și exclamă uluit:

— «Va să zică mărturisești că îl cunoști. Deci ceeace spunea el despre tine este adevărat?!»

Cu toate că aparențele erau contra Elenei și Dan avea impresia că «ea pierduse partida» tânăra se apropiă de el, cu un aer de încredere și sinceritate care lui îi păru o prefăcătorie vulgară. Ea îi luă o mână și ținând-o strâns ș'o puse pe piept zicând:

— «Ascultă dragă. În stadiul în care stau lucrurile între noi doui, când tu arăți atât de puțină încredere în mine, să nu te miri că eu nu-mi dau de-a dreptul tot jocul pe față. Uite, mi-e frică de... de tine drăguțele. De... cum să spun? Mă tem că sub pretext, sau în dorința, de a controla adevărul spuselor mele, să nu-mi faci un bucluc, să mă trădezi. și să fiu... arestată.»

— «Cum se poate!» exclamă Dan, aproape

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cuprins de indignare, «să mă crezi, tu Eleno; capabil de o asemenea ticăloşie...»

Ea surâse mai mult ca să scuze cuvintele ce rostea.

— «Dragul meu, nu vreau să te jignesc, — dar tu mă crezi capabilă de o ticăloşie şi mai mare decât un denunţ, şi eu nu fac atâta.. gălăgie şi paradă de indignare.»

— «Bine, bine, dar spune...» reluă el cu o insistenţă care arăta cât îl dezorientase declaraţia Elenei, «spune de unde îl cunoşti? Cine este. De unde te cunoaste...?»

Ea încercă să'l potolească şi replică pe cel mai convingător ton, mîngîindu-i mâna.

— «Dănuţele drag, ascultă-mă, aibi încredere în mine ! Peste câteva zile voi putea să-ţi spun exact cine este el. De ce crezi tu că poartă el părul ca un ficat pe frunte în dreapta ?!...Ca să nu fie recunoscut.»

— «Ei aşi,» zise Dan, făcând din buze o mişcare de dispreţ, «nu ghiceşti : are o tăietură făcută peste ochiul stâng pe frunte... Dar asta nu schimbă subiectul discuţiei; el te cunoaşte, după cum văd că-l cunoşti şi tu...»

Tânăra femeie şovăi câteva clipe între dorinţa de a lămuri lucrurile, şi teama de a trăda ceeace voia să ascundă. In cele din urmă găsi o cale mijlocie. Ea spuse accentuând cuvintele ce rostea :

— «Nu Dănuţule dragă, te înşeli dacă susţii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că acest tip m'a cunoscut sau m'a recunoscut. Te asigur pe ce am mai scump că ticălosul acesta, dacă m'ar fi cunoscut şi m'ar fi recunoscut, de mult m'ar fi denunţat şi eram arestată a doua zi după ce m'a văzut...»

Intrigat peste măsură de cuvintele soţiei sale, Dan se hotărâ să aştepte şi fiindcă o văzù căpătând un aer suferind trimise după văduva care dirija croitoria.

Elena în acest timp scrise câteva rânduri pe o hârtie, o puse într'un plic şi acel plic într'altul, dându-l, cu toate recomandaţiile posibile, «de secret,» femeiei, să o pună la cutie. In acelaş timp ea recomandă d-nei Wanderoff să-i aducă acasă la ea, zilnic, ziarul local şi să-i păstreze toate numerile.

A doua zi Elena rugă pe Dan să treacă pe la doctoriţa comunală şi să-i spună să vină. Dan o privi cu îngrijorare. Dar ea îi explică :

— «La doctoriţa comunală, înţelegi? Mi-e rău şi mă tem de ceva.»

— «Dar,» întrebă Dan, înainte de a pleca, «mi-am adus aminte că eri voiai să-mi spui ceva, şi eu cu neroziile mele te-am oprit... Despre ea era vorba?»

Elena răspunse cu întristare:

— «Era vorba de ceva, care ne-ar fi legat pe veci. Nădăjduiam să te întreb... ce nume ai vroi să punem fetiţei... sau... băeţelului nostru.»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Tânărul făcu o figură de om fericit dar soţia lui îi tăiă în câteva cuvinte speranţa:

— «Acum este zadarnic. Mă simt rău! Înţelegi: nu mă pot scula: du-te chemă repede doctoriţa. Odată cu fericirea noastră, s'a dus şi nădejdea ce nutream. Era o bucurie pe care o păstram anume, pentru aniversare căsătoriei noastre.»

Tânărul se luă cu mânile de cap şi întrun avânt de desnădejde se repezi, aduse doctoriţa, alergă să se scuze de la lucru, spre a fi de ajutor soţiei sale.

Dar el sosi, pentru a găsi pe Elena plângând nâruirea speranţei ce avusese.

*

După câteva zile de şedere în pat, Elena se simţi destul de tare ca să ceară d-nei Wanderoff ziarele, spre a căuta cele ce sperâ să găsească.

Bărbatul ei, intrând tiptil ca să nu facă sgomot, o surprinse luând cu creionul câteva notiţe pe care le lăsă pe măsuţa de noapte.

El îşi anunţă sosirea tuşind uşor, şi îi sărută mâna, apoi vru să treacă spre odaia de baie ca să se cureţe de murdăria dela lucru. Elena îl opri şi cu un surâs palid îl întrebă.

— «Nu mai eşti curios să afli ceeace.... doreai să afli?»

— «Ah, lasă Lenuţo, nu te mai amărâ de geaba... Las' să vorbim mai bine de alt-ceva Iţi este mai bine? Te simţi voinică..?»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Destul de voinică pentru a termina cu o „chestie" care m'a trîntit la pat...»

Dan caută să schimbe sau măcar să amâne vorba și din pripă scăpă o frază pe care o regreta:

— «Să nu mai vorbim de... de „afacerea" aceia și mai ales acuma, când el a fost arestat...»

Și oum era prea târziu ca să retragă cele spuse, el adaogă:

— «Știi, Ion Oprea a fost arestat.»

El se aștepta ca soția lui să exprime o cât de mică mirare și nu auzi dela ea decât un cuvânt rostit pe un ton nepăsător:

— «Știu!»

— «Dar», reluă Dan încălzindu-se, «ceea ce nu știi, este că a fost arestat ca părtaș la o crimă săvârșită acum câțiva ani, — înnainte de plecarea lui spre Europa...»

— «Știu și asta... dar mai știu și câteva detalii pe cari tu nu le știi... de oarece nu se găsesc în ziare...»

Dan privi spre soția lui cu o privire intrigată, având un moment aerul că se îndoește de luciditatea ei. El ridică din umeri și din sprîncene, apoi, gata să plece, rosti în glumă.

— «Da multe mai știi matale drăguțo!»

Elena surâse și continuă pe acelaș ton sigur de sine:

— «Și cunosc chiar și persoana care a pus la cale arestarea lui Oprea al tău..»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Dan izbucni în râs, se întoarse din uşă, şi se apropiă de patul ei.

— «Da? ştii?» întrebă el. «Ei asta ar fi o adevărată lovitură de forţă din partea ta... căci nici ziarul şi nici parchetul nu a putut afla până acuma, cine este misterioasa persoană care a făcut un asemenea serviciu justiţiei... Tu o ştii dar...»

Cu un surâs enigmatic tânăra răspunse:

— «Ştiu!»

— «Ei!» exclamă Dan, «dacă ştii spune: cine l'a denunţat?»

Elena replică simplu:

— «Eu...»

Tânărul îşi privi soţia ca şi când ar fi crezut-o înebunită subit. El scoase în cele din urmă un uşor fluerat de mirare şi nu nimeri cum să întrebe mai precis, ceea ce îi sta pe inimă.

— «Dar, cum? Când ai făcut tu astea, că ai stat în pat. Ai avut febră şi ai fost cu doctoriţa lângă tine...? Cum ai putut pune la cale denunţarea unui om. Ş'apoi tu ai făcut asta numai ca să scapi de el... Dar dacă el este un nevinovat!»

Elena surâse:

— «Nu cumva eşti gata să mă denunţi? Vezi, ce bine am făcut eu că ţi-am cerut câteva zile ca să'ţi spun de unde cunosc eu pe acest criminal...?»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— «Dar ziceai că el, de te-ar fi recunoscut te-ar fi denunțat...»

— «Mai ești tu aci... dragă...» zise bolnava cu un surâs care cerca să îndulcească răutatea conținută în cuvintele ei. «Vremea nu e perdută: ca să-l salvezi pe el... mă poți... arăta pe mine...»

Dan fu gata să izbucnească. El își comprimă cu toată puterea sentimentele și răuși să spună cu un ton blajin.

— «Boala te face răutăcioasă și nedreaptă Eleno... Dar nu mi-ai explicat de unde îl cunoști... Văd că aveai dreptate când spuneai că nu te-a cunoscut... Cum se face de îl cunoști, și știi atâtea despre el, încât să-l fi dat așa de ușor pe mâna justiției ?»

Ea stătu câteva secunde la îndoială apoi întrebă:

— «Ți-aduci aminte de povestirea nenorocirei mele, înainte de-a ne fi... căsătorit ?»

— «Da dragă: m'au durut atâta, cele ce ai suferit, încât și azi îmi stau vii în creer cele povestite...»

Elena îi făcu semn să se apropie și îi mângâiă mâna pentru a îndulci spusele ei:

— «Ei, prietenul tău, pe ale cărui cuvinte puneai mai mult temei decât pe ale mele, prietenul tău era omul care, plătit de inspectorul acela, mârșav, s'a introdus noaptea în odaia mea, și s'a desbrăcat...»

— «Aha !» exclamă Dan ca iluminat de o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

idee: «ficatul» de pe frunte, am ghicit, mască tăctura făcută de farfuria cu care ai zvârlit în el.»

— «In sfârşit...» făcu Elena surâzând, «în sfârşit, a dat Dumnezeu, de ai ghicit un lucru atât de clar...»

Dintr'o dată se făcuse o lumină complectă în capul lui Dan. El se plimbă prin odaie murmurând:

— «Cum de nu l'am ghicit eu mai de vreme!...» apoi se opri să întrebe:

— «Bine, dar asta nu este o crimă pentru care să-l aresteze, mai ales că tu nu ai făcut atunci nici un denunţ contra lui!»

— «Negreşit, pentru atâta lucru nu fugea el în Europa,» replică Elena. Şi fiindcă Dan o privea întrebător, ea urmă:

— «In primul oraş în care m'am stabilit, în Chicago, am devenit o cititoare regulată a micei foi care se tipărea în comuna din care fusesem silită să plec. Din acea foaie am văzut cum, cu învăţătoarea care mi-a urmat, s'a petrecut o dramă, însă de astădată jucată de acest individ (care acolo se numea Johnson), pe contul lui propriu. Ceeace văzuse el că încercase inspectorul cu mine, a propus-o el fetei direct. Invăţătoarea i-a pregătit o cursă la care a asistat judecătorul şi şeful poliţiei. Ei au dispus arestarea lui. Când să-l ducă la arest, Oprea a împuşcat pe paznicul lui şi a fugit. S'au publicat şi semnalamentele lui,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dar el a scăpat. Din California până aci sunt vreo 3000 de kilometri... Cine l'ar fi putut recunoaşte...»

Dan întrebă cu un ton mirat:

— «Bine, dar nu înţeleg de ce te temeai ca el să te denunţe şi să te aresteze?»

— «Ei..., scoaterea ochilor unui om, constitue, chiar în caz de apărare, un motiv destul de serios ca să mă târască pe la poliţie şi să mă zmulgă de lângă tine.»

* * *

Explicaţiile ori cât ar fi lămurit lucrurile, nu contribuiră decât la răcirea dragostei lor.

Săptămânile trecură fără a aduce o schimbare spre bine în sentimentele tinerilor.

Dan încercă în diferite feluri să recâştige terenul pierdut, dar nu reuşi. El se gândi la mijloace eroice, menite să stimuleze interesul Elenei pentru el, dar toate se loveau de aerul ei de indiferenţă afectată. Ea îşi vedea acuma cu mai multă sârguinţă de lucrul şi de clientela ce recăpătase.

In cele din urmă, Dan încercă să-i deştepte gelozia, şi-i vorbi de un plan pe care i-l propusese în treacăt un prieten. El povesti Elenei că i s'ar fi propus, în numele unei femei cu bani, să divorţeze şi să se însoare cu ea. Era o milionară, o văduvă, pe care trecerea unei linii ferate peste moşia ei, o îmbogăţise peste noapte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Elena își privi bărbatul aproape cu indiferență și întrebă:

— «Tu, Dane, ai vroi să o iei ?»

— «Eu ? De... Ce să zici ? Eu te întreb, ce crezi ? Ți-o spun ca să mă spovedesc.»

Urmă o lungă tăcere pe care tânăra femee o întrerupse numai după ce îl privi drept în luminele ochilor, cu căutătura ei inteligentă, pătrunzătoare. Ea rosti rar:

— «Va să zică... de aceea mi-ai pregătit tu, cu amicul tău, lovitura, care era să mă omoare ? Căutai un pretext, să mă lași, să scapi de mine, dându-mi aerul că eu sunt o nevrednică...»

Dan duse mâna la gură într'un gest de uluire. El rămase ca trăsnit. După cum se prezintau lucrurile, cum le prezintase chiar el, Elena avea dreptul să-l creadă capabil de acea «lovitură». El căută să explice dar fie ce în încercare a lui parcă îl afundă și mai mult în încurcătură. Soția lui îl opri, cu un gest de dezgust.

— «Lasă prietene», rosti ea cu aerul trist, dar liniștit, «nu te osteni, căci este în zadar. Eu am să admit ceeace vrei să-mi spui: că ai avut de gând să încerci să recapeți iubirea mea, căutând să-mi aflâți gelozia.»

Și cum el căscă ochii, uluit că-i pătrunsese jocul, Elena urmă, cu un surâs palid:

— «Nu holba ochii așa, că nu am ghicit cine știe ce lucru mare. Asta este credința

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

tuturor proştilor şi a proastelor, cari au convingerea, că, dacă se prefac că aleargă după alte fiinţe, apoi sunt mai iubiţi sau mai iubite. Ei nu se gândesc că aşa ceva nu poate decât să inspire scârba oamenilor cu delicateţă sufletească. Pe brute le poate aţâţa, însă pe simţitori... îi dezgustă.»

El plecă fruntea fără a îndrăzni să replice.

* * *

Totuşi Dan nu se dădu bătut. Insă el nu mai răuşi, nici într'un fel să recapete ceea ce pierduse. Se părea că în pieptul Elenei se rupsese ceva. Tot avântul ei de mai înainte, dispăruse şi când el venea acasă, ca de regulă, găsea aceeaşi ordine, şi îngrijire, însă fără dragostea ei şi gingăşiile fermecătoare din trecut.

In cele din urmă Dan, începu să se abată, cu prietenii săi, pe la diferite serbări, la care Elena nu se ducea, sub pretext că era suferindă de pe urma pierderei copilului. Ea stă acasă şi scotea din cutiuţa lor micile obiecte ce le cususe pentru fiinţa, care era să vie şi dispăruse înainte de a vedea lumina zilei. Şi visa: apoi începea să plângă.

Cu toate acestea casa lor era condusă cu aceiaşi regulă, şi prosperitatea lor, — mulţumită lucrului mult ce avea, — creştea încontinuu.

Dan îşi revărsă acum viociunea şi humo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1938

rul natural, simplu (care făcuse pe Elena să-l iubească) pe la diferite petreceri. In cele din urmă, într'adevăr se găsi un prieten, care, având o soră, îl întrebă dacă nu ar fi mai bine să schimbe viața lui de acuma, cu alta.

* * *

Sora «prietenului» avea o moșie, care crescuse în valoare. Ea avea nevoie de un om liniștit și blajin, cum arăta să fie Dan, și chiar «îl plăcuse.» De aceea, cu spiritul ei practic, de americană, «sora» cu pricina, găsise că ar putea la nevoie să dea ea câteva mii de dolari, actualei soții, ca să-l «elibereze.»

Fratele se învoise, îi vorbise, și acuma. Dan, abătut din nou de alte gânduri, de la căznicia lui, și fiind convins că nu va putea să se mai pună bine cu soția lui, se decise să încerce, și chiar să ducă la capăt ideea aceasta. In acest sens îi făcu o scrisoare»:

El «trebuia» să se ducă «în vizită la moșia viitoarei». In acest timp Elena, după părerea lui Dan, avea să se potolească, și el avea să capete destul curagiu, pentru a o privi în față și obține de la ea o despărțire.

La citirea rândurilor lăsate de soțul ei, Elena își stăpâni lacrimile, și după ce stătu întinsă câteva ore, tremurând de surescitare, se hotărâ să lucreze. Cu liniștea unui om, decis să nu lase nimic la voia întâmplarei,

Muzeul Digital al Romanului Românesc

ea se apucă să-şi reguleze cele ce credea că trebuesc făcute. Ea îşi numără banii, strânşi de când lucra rochii în casă. Apoi când sosiră fetele care-i ajutau la croitorie, le dădu să ia lucrul acasă. Când rămase singură începu să murmure fraze, ce singure explicau frământarea lăuntrică de care era cuprinsă şi zguduită:

— «N'am încotro», şopti ea, «trebue să recurg la mijloace mari, eroice. Păcat că nenorocirea asta m'a făcut să-l pierd.

«Dar de unde puteam să deduc eu, că un om practic ca el, se poate lua după năluci... Păcat! trebue să mă reduc şi pe mine, ca să nu-l las să se piardă... Nu pot să mă dau învinsă!»

Ea luă scrisoarea lui Dan şi se duse să consulte o femee avocat. După câteva deslu-şiri, Elena se îndreptă spre nişte case ale căror adrese îi fusese date de către avocat, şi avu întâlniri cu doi bărbaţi, şi două femei. Ea luă înţelegere, explicându-le în mai multe rânduri, ce rol aveau să joace, apoi porni să cumpere câteva sticle de vin şi alte sticle goale, de şampanie, şi mai multe pahare, de forme elegante, cum se serveau pentru băuturi alcoolice, scumpe.

Intorcându-se acasă ea se aşeză la masă, ca să-şi noteze toate cele ce avea de gând să pună la cale, tot ce vorbise şi ce întâlniri luase, pentru a nu scăpa din vedere un singur detaliu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

După ce termină cu toate preparativele, ea se așeză să se odihnească și începu să plângă mult și cu suspine grele.

* * *

Dan, după împlinirea termenului de trei zile, ce fixase în scrisoarea adresată Elenei, se îndreptă spre casă pe înserat. Vizita la moșie îi arătase că «viitoarea», era o femeie la care totul se reducea la bani: egoistă, și grosolană...

Dan cam întârziase, și se lăsase bine noaptea, când, abia îndrăzni, mustrat de conștiință, și cu regretul de a fi rănit adânc pe Elena, să se apropie de curtea lui. Văzu la casa lui lumină mare, și i se păru că un om, care stătuse afară lângă poartă, ca și când ar fi așteptat ceva, intrase repede, că se apropiase de fereastră, și bătuse în geam, apoi dispăruse ca intrat în pământ.

Bănuitor tânărul înaintă cu precauție și văzu cu uimire, că prin fața perdelelor treceau umbre, cari păreau câte o femee îmbrățișată cu un bărbat. Gramofonul, pe care îl adusese el cadou Elenei, cânta un vals. Apoi o altă pereche, soția lui, de gâtul unui bărbat, trecu prin fața perdelei.

Dan se frecă la ochi, murmurând:

— «Visez? sau aiurez? Elena de gât cu un bărbat, și încă așa deocoltată, după cum o arătă umbra ? Visez de sigur!»

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

El intră în curte: se apropiă de uşă şi auzi hohote de râs. Apoi glasul Elenei, acel glas atât de armonios, se auzi, ca răguşit de beţie, strigând:

— «Toarnă-mi ultimul pahar de şampanie mie! că eu sunt fericita!»

Dan se apropiă şi bătu în uşă energic, dar nimeni nu păru a auzi bătaia lui, căci zgomotul începu a se înteţi. Râsete de femei îmbătate şi de bărbaţi cari abia mai bâlbâiau cuvinte nedesluşite, ajunseră în urechile lui. Dan nu se mai putu stăpâni şi tremurând, sub violenţa sentimentelor cari îl zguduiau, se repezi în uşă, o dădu de perete şi năvăli în odaie.

In momentul când trânti uşa de perete el văzu pe soţia sa, într'un decoltaj exagerat de mare, indecent, deschizând braţele ca să se lase de gâtul unui bărbat, care se afla lângă ea ţinând un pahar de şampanie în mână. Pe când, cu stânga, cuprindea pe străin pe după gât, cu dreapta, ducea paharul de şampanie la gură. Dar de beată ce era, îşi turnă cea mai mare parte din băutură pe propriul ei sân şi pe îmbrăcăminte.

— «Eleno!» strigă Dan, uitând în culmea surescitărei. că vorbeşte româneşte, cu o femeie americană, «ce înseamnă asta?»

— «What's the matter? [1])» întrebă soţia

---

1) Frază engleză însemnând: „Ce este treaba?" dar corespunzand cu românescul: „Ce s'a întâmplat?"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901

lui, cu vocea moale, împleticind vorbele în gură. «Ce este? Ce vrea Domnul? Aha, tu eşti Dane? Uite, ai venit? Vrei un pahar de vin, că şampanie nu mai este!»

Şi cu o schimonosire ca de proastă, tânăra femeie pufni de râs şi îşi dădu amândouă braţele pe după gâtul celui cu care se afla în «tandreţă.»

Dan, în furia de care fu cuprins, se uită în jurul său, şi ochii i se opriră asupra celuilalt grup. Un bărbat şedea, având pe fiecare din genuchi, câte o femeie decoltată ca şi Elena.

Ne îndrăznind să se apropie de Elena, Dan se repezi la cei trei şi răcni:

— «Afară din casa mea! Afară! până nu vă omor! vă împuşc!»

Beţivii izbucniră în râs, dar Dan, scos din fire se repezi în odaia de culcare, să ia revolverul dela locul în care îl ştia pus. Insă negăsindu-l acolo, el apucă un scaun, îl trânti de scânduri, să-l rupă, ca să aibă un ciomag în mână, şi năvăli în odaia în care lăsase pe chefuitori.

Cele două femei şi bărbaţii, dispăruseră ca prin farmec, şi numai Elena se afla pe scaunul pe care şezuse «amorezul» ei. Ea se ridică cu paşi nesiguri şovăitori, sprijinindu-se de cele ce-i veneau în drum, se dădu de partea opusă a mesei şi căzu, mai mult decât se lăsă, în scaunul aflat acolo.

Din întâmplare mâna ei căzu pe un creion,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/mori1901-1932

și cum niște hârtie se afla chiar sub degetele ei, Elena trase o gazetă peste mâna care ținea creionul, și începu să mizgălească hârtia, privind cu un aer de complectă timpenie la omul supărat din fața ei.

* * *

Dan fierbea. In furia lui se râsti către nevastă-sa:

— «Se poate ca tocmai tu, să faci asta Eleno? Tu, o femeie cultă, cu simț, cu o judecată atât de limpede, ca a ta. Se poate?»

Elena replică râzând moale și tăind frazele ei cu câte un sughiț:

— «Tu... mă... vezi cum sunt? hâc. Dacă... mă... vezi... apoi hâc! pricepi... că... nu... te... pot... înțelege hâc! dacă vorbești așa de repede, hâc. Cum sunt eu acuma, numai hâc! vorbele rare... au valoare pentru mine, că nu trebue să hâc, alerg... după ele... să le înțeleg. Dragă, vorbește hâc! rar».

— «Ei bine. Să-ți spun cuvintele rar: Ești... o... nerușinată!... Ceeace... ai făcut... tu, nu este demn de o femee... cinstită. Ce înseamnă ceeace ai făcut tu astăzi?!»

Elena râse, moale, gata să-și lase capul pe masă:

— «Se vede cât de colo, că ești beat»... și urmă cu un râs ca de proastă, sughițând după fiece grup de cuvinte: «Eu, vezi și tu, că hâc! eu, am băut și tu hâc! te-ai îmbătat... Ce... să înseamne? Tu ai plecat să te hâc,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1936

însori. Și... eu m'am și hâc!... însurat... asta vreau să zic hâc! măritat Ai văzut ce ḫâc! drăguț este? Și bea și bea! să nu-i fie de hâc! deochi, mi-a băut de vre-o treizeci de dolari vin, și acu se dăduse hâc! la șampanie... Dar am să-l hâc! desvăț eu de băuturi scumpe! Na! s'a hâc, îndrăgostit și sughițul de hâc!... ptiu! al dracului de hâc!... de mine.»

— «Eleno!...» exclamă Dan năucit. «Tu ai făcut asta?! Așa vorbești tu?»

— «Ooo! beg pardon, trebuia să te întreb întâi de ce-ți face hâc nevasta cea nouă și bogată. De! ca omul hâc! adică de! ca muierea hâc!... beată.»

Tânărul se uită la soția lui, cu un aer de om zăpăcit de cele ce auzea. El o vedea, cum cu mâna dreaptă, vârâtă sub gazetă mâzgălea hârtia, iar cu stânga se scărpina în cap. Ceeace el nu o văzuse să facă până azi, atât fusese de delicată și așa de mult se supraveghiase. Acuma îi vedea trăsăturile obrazului dar par'că erau și mai curate și rozate decât mai înainte: însă privirea această dobitocească de ființă beată îl năucea.

— «Cum ți-a venit?» întrebă el, în cele din urmă, «cum ți-a venit să faci accasta Eleno dragă, să te degradezi tu, să faci ceeace văd? Par'că uite nici nu'mi vine să cred! Cum s'a putut Eleno?»

Cu acelaș glas moale, de beată, ea răspunse punctuând vorbele cu câte un sughiț:

— «Cum să se poată? hâc! Bine.. Are pa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

rale. M'a plăcut și hâc! tot vrei tu să-mi dai hâc! cu piciorul. M'am gândit că fac bine să primesc. Te scap și pe tine de grija mea și am și eu un sprijin hâc! cu toate că eu câștig destul cu croitoria mea. Tu... ai să-ți ei pe hâc!... a ta. Da 'fie, că al meu bea! Număru' hâc! unu»

Dan se bătu cu palma peste frunte: își șterse sudorile, începu să umble prin odae, și în cele din urmă, zise iar, vorbind rar, ca să fie înțeles de Elena:

—«Vai de mine, ce nenorocire! Și numai eu sunt de vină de toate astea! Ai să cazi pe mânile unui bețiv. Ce nenorocire! Eu sunt vinovatul, cu prostia mea, că m'am luat după gura tâmpitului ăla. Ce nenorocire!! Și cum de te-a găsit așa de repede?! Cum s'a putut așa de iute?!»

Bețiva răspunse cu glasul complect mutat:

— «Adică are o soră și mi-a vorbit, hâc, soră-sa de el, ca și ție amicul, hâc! care ți-a spus de sora lui. Ce este așa de hâc! mirat?»

— «Dar,» zise Dan vorbind rar, «tu, văd că ești beată și vorbești ca și când ai fi în toate mințile. Cum se explică asta?»

Cu cel mai stupid râs ce se poate închipui Elena zise:

— «Așa mi-e felul: hâc! Eu și când mi-am băut mințele, vorbesc ca și când ași fi în toate mințile. Nu ca altă lume, care și când știe, hâc! ce vorbește, pare că nu știe ce vor-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

beşte! ...Am hâc! beţia omului deştept: chiar când nu mai văd cu ochii, văd mai limpede cu hâc! mintea.»

Şi capul frumos al Elenei se lăsă încet spre masă, covârşit de prea multa băutură.

Dan o privi cu milă şi rosti cu o intonaţie desnădăjduită:

— «Biata fată! ia uite ce nenorocire i-am pregătit cu lăcomia de bani, şi cu dorinţa de a schimba. Acum am schimbat-o bine. Pot să mă duc dracului, că am dat fericirei şi norocului cu piciorul.»

Femeia beată, mai mâzgăli ca în vis pe sub gazetă, apoi scoase mâna dreaptă, de sub ziar, se scărpină cu ea, în cap, şi căscând, zise cu limba bâlbâită, ca de fiinţă beată în ultimul grad:

—«I-ascultă, ăsta, cum dracu te chiamă, hâc! Dane, ia-mă de aci, şi du-mă în patul meu, că hâc! vreau să dorm ca hâc! oamenii.»

* * *

Induioşat, Dan se apropiă, o luă dela masă ridicând-o să o conducă, dar cum picioarele ei erau ca de cârpă şi i-se îndoiau sub corp, tânărul o luă în braţe şi o duse cu băgare de seamă, până la pat. Aci îi scoase rochia, şi cum lacrămile îl podidiră, câte-va picături calde căzură pe pielea femeiei bete. După ce o înveli cu plapuma, Dan ca să nu o mai plictisească cu prezenţa lui, se duse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/md/1901-1932

să se culce în odaia alăturată, pe canapea. Dar peste puțin timp se întoarse lângă ea, începu să plângă, cu suspine, și se porni ca un nebun să'i sărute mâinile și picioarele.

Dan vedea pentru prima dată cât de mult iubise pe Elena, și acuma când știa că trebue să se despartă de ea, că ea s'a rupt de la inima lui, și a ajuns să iubească pe altul, simțea că i-se sfâșie totul în piept. Oftând se întoarse la locul lui pe canapea.

Dan stătu poate mai bine de o oră cu ochii închiși, fără să poată adormi. Când vru să se întoarcă spre partea opusă, deschise ploapele ca să nu cadă de pe canapea, și văzu cu uimire, că în salonul în care fusese petrecerea era lumină. El își aducea foarte bine aminte, că stinsese electricitatea, și bănuind că vreunul din cei de adineaori se va fi întors, se dădu cu băgare de seamă jos, și se apropiă de ușă.

Ceeace văzu îl făcu să deschidă gura de uimire.

La birou ședea Elena, scriind. El o vedea, ceva cam din spate și spre a nu o speria, și, tot odată pentru a vedea ce poate scrie o femeie beată, se apropiă cu mare băgare de seamă, ca să nu facă zgomot.

Când fu la spatele ei, privirea lui căzu pe cele scrise, și cu uimire și mai mare, văzu că pe hârtie se aflau cuvintele pe care le rostise el, când se explicase cu Elena. Ea le scri-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sese din memorie, sau cum ? le avea așa de bine reținute acolo. El citi până și exclamația lui, la care Elena, acuma, scriind adăugă:

—«Bietul Dănuț! Ce păcat că s'a trezit așa de târziu, ca să judece astfel. Acuma poate să fie prea târziu.»

Tânăra femee se opri din scris, și bărbatul ei se aștepta ca ea să se întoarcă să-l vadă, dar Elena sta nemișcată privind masa. Apoi mai scrise ceva. Dan citi peste umărul ei:

— «Prostuțule, uită-te în oglindă.“

* * *

Dan întoarse capul să se uite în spre oglinda de care scria ea, dar nu văzu nimic, și când privirea lui se întoarse spre hârtia scrisă, ochii lui se opriră asupra unei oglinjioare care se afla pe masă în fața ei.

In oglindă se răsfrângea privirea limpede surâzătoare a Elenei. El holbă ochii, cu un aer de aiureală indescriptibilă, și exclamă:

— «Elenuțo, va să zică nu ești beată ?!»

Tânăra femee începu să râdă, cu râsul ei rezervat, și fin. In cele din urmă ea rosti cu glasul redevenit armonios:

— «Intrebarea ta este de toată drăgălășia... Dar știu, ce ai vrut să spui prin cuvintele astea...»

Dan începu repede o scuză:

— «Vream să spun: va să zică nu e adevărat că ai făcut chef, ci tot ce am văzut

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

era numai o prefăcătorie a ta, ca să mă pedepsești, să mă faci să văd ce pierd prin purtarea mea?»

El aștepta răspunsul ei cu o nerăbdare mărită de teamă de a fi dezmințit. Dar Elena răspunse cu glasul ei armonios, în care nu mai era nici umbră de răguşeală de beţivă de adineaori:

— «Ai merita să spun că sunt «beată,» şi că nu vreau să mă trezesc. Dar tu mi se pare că ai suferit destul, şi mă doare mai mult pe mine, decât pe tine, când te ştiu suferind... Nu sunt... beată. Nici n'am fost.»

El fu gata să-i ia mâna să i-o sărute, însă şovăi, şi întrebă:

— «Dar dacă este aşa, te rog, spune-mi: ce erau toate astea?»

— «Astea erau... rezultatul purtării tale Dane. Tu ai uitat că ai afăce cu o Americană, şi nu cu o roabă. Intâi am cercat să te câştig cu distracţiile, când am făcut călătoria, ca să uiţi de insinuările acelui Oprea. Apoi am văzut că tu alunecai în colo. Am dedus din cele ce mi-ai spus, că vrei să mă laşi, şi mi-am luat toate măsurile de precauţie. Sigur că o să pierd în ochii tăi «nimbul de poezie» cu care mă învăluiai, dar prefer asta, decât să mă crezi o gâscă pe care să o duci după cum vrei tu, la iarbă sau la grăunţe. Am vorbit cu un avocat ca să regulez drepturile pe care mi le dă legea. Cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

cele ce mi-ai scris, te puteam scoate dator vândut, şi să trăesc asigurată. Dar nu am vrut să fac asta decât dacă aşi fi văzut că întradevăr eşti aşa de crud, după cum reeşa din scrisoarea ta. Am vrut să văd cât ai ţinut, sau dacă mai ţii la mine, şi am recurs la mijlocul ăsta eroic: cheful. Am aranjat totul ca să fie pornit când vei veni tu. Un om care te pândea, mi-a bătut în geam, şi am dat drumul veseliei, care te-a scos pe tine din balamale.»

— «Zi că m'a pus la loc, în balamale mai bine.»

— «Fie şi aşa, dar eu, neştiind până în ultimul moment, dacă tu mai ţii la mine, am notat totu-l: Pe când vorbeai, scriam cu creionul, sub ziarul cela.»

— «Aşa? d'aia tot mâzgăleai tu pe sub foaia ceia?» întrerupse Dan.

— «Mâzgăleam pentru că, dacă aveam să fim la proces, să-ţi pot dovedi, că nu am fost beată, şi că totul a fost numai o încercare. M'aş fi descurcat eu din ceea ce ar fi fost mai greu... Dar tu... ai început să bâzâi, să-ţi plângi fericirea pierdută, şi după ce m'ai aşezat în pat, mi'ai sărutat mâinile, şi picioarele. Şi te-ai pornit pe plâns. Asta a fost prea mult pentru mine. Chiar dacă nu te-aşi fi iubit, ar fi trebuit să fiu o proastă, ca să te las să cazi în ghiarele unei fiinţe care vrea un îngrijitor de moşie, iar nu un soţ. Şi fiind

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniamare/mdrr1901-1932

că am văzut că ţiu la tine, m'am hotărât să renunţ la ceea ce pusesem la cale, şi să fac tot posibilul ca să te reţiu. Acum am de gând să mă războiesc pentru tine şi să nu te las cu nici un preţ!»

Tânărul apucă mâna Elenei, şi ţinând-o, zise cu glasul muiat de duioşie:

— «Elenuţ-o spune şi tu cât de prost trebuie să fiu eu, ca să am aşa noroc? Că numai proştii, pot să dea peste atât noroc, peste cât am dat eu, întâlnindu-te pe tine în calea mea.»

Tânăra replică pe un ton grav.

— «Tu nu eşti prost Dănuţule, dar eşti un bărbat, şi eşti schimbător ca orice pe lume. Insă am şi eu o vină, în afacerea asta, că prea am vrut ca tu, să fii o fiinţă perfectă, când nu eşti decât un om, ca atâtea mii de alţi bărbaţi... Dar să zicem că nu-i nimic, hai să fim prieteni...»

Dan deschise braţele ca să o cuprindă dar un gest prietenos, măsurat, rece, al tinerei îi opri avântul.

— «Cuminte dragă,» zise Elena cu blândeţe, cuminte. «Să fim prieteni buni, de aici înainte, căci dragostea noastră...» şi glasul i-se muiă de păreri de rău când rosti încet: «dragostea noastră a murit...»

